

KRONIKA
OBCE
Vranovice
2010

Obsah

Vranovický rok 2010 – úvodní přehled.....	5
Správa obce Vranovice v roce 2010.....	5
Rychlý přehled dění v roce 2010.....	9
Rok 2010 v Česku a ve světě.....	12
Co se v roce 2010 vybudovalo.....	15
Statistika obyvatel.....	17
Hospodaření obce.....	18
Členství obce v regionálních sdruženích.....	21
Volby do zastupitelstva obce.....	22
Celostátní soutěž Vesnice roku 2010.....	24
Kalendář společenských akcí	24
Nejvýznamnější ace.....	25
Obecní knihovna.....	27
Farnost – nález ve věži kostela.....	28
Základní a mateřská škola Vranovice.....	29
Zemědělství a podnikání.....	31
Zájmové spolky a sdružení.....	32
Sport – TJ Sokol, SK Vranovice (fotbal).....	38
Počasí 2010.....	41
Vzpomínky Josefa Pavlů – Rok na dědině.....	43

Přílohy:

- Vranovický zpravodaj 6 vydání z roku 2010
- Fotodokumentace 2010
- Vranovice v tiskovinách
- Kompaktní disk s digitálním záznamem kroniky

Tato kronika obsahuje: ..... listů
Ve Vranovicích dne: 2012

Zapsala: .....Dagmar Humpolíková

Starosta obce:.....Ing. Jan Helikar

Vranovický rok 2010 – úvodní přehled

Navzdory setrvávající celosvětové krizi byl rok 2010 pro vranovické obyvatele rokem úspěšným. Neobvykle nabitým událostmi a čínorodostí, rokem ve znamení obnovy obce, její modernizace, výstavby i vzrůstajícího počtu obyvatel. Byl to také rok voleb. V květnu se uskutečnily volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a v říjnu komunální volby do Zastupitelstva obce.

V tomto roce bylo zaznamenáno i několik místních rekordů. Například v historicky nejvyšším počtu registrovaných obyvatel, ve výši darovaných peněz do Tříkrálové sbírky, v návštěvnosti koštu vín, či v neobvykle bohaté sněhové nadílce na začátku roku. Jakoby předznamenávala rok mimořádných událostí, které následovaly.

Začátkem roku 2010 zasypal Vranovice sníh

S odhrnovači a košťaty bojovali lidé s mimořádným návalem sněhové nadílky ve Vranovicích počátkem roku 2010. Z oblohy se bez přestání valilo velké množství bílého sněhu. Trvalo to celkem jedenáct dní. Pak teploty klesly pod bod mrazu a sněžit přestalo. S malými přídávky pak sněhová pokrývka vydržela až do února.

Na odklizení sněhu zakoupila obec novou sněhovou frézu za zhruba 20 tisíc korun a nasmlouvala desítku brigádníků, kteří sníh uklízeli i o sobotách a nedělích. Bez přestání protahoval silnice i traktor s radlicí. Průjezdnost komunikací smluvně zajišťovala firma Agro Klimus. Řidič byl stále v pohotovosti a jezdil dokud bylo třeba. Sníh odvážel i nakladač a hromadil ho do míst kde nepřekážel v průjezdu vozidel.

Správa obce Vranovice v roce 2010

Do 11. 11. 2010 (Ustavující zasedání ZO po říjnových komunálních volbách)

Starosta: Ing. Jan Helikar, Přibická 642 (ODS)

Místostarosta: Ing. Jaroslav Pezlar, Nová 609 (SN)

Rada obce

Ing. Jan Helikar, Přibická 642 (ODS)

Ing. Jaroslav Pezlar, Nová 609 (SN)

Ing. Jiří Hladík, Úzká 286 (SN)

JUDr. Radek Mach, U Hřiště 682 (KDU-ČSL)

Drahomír Dofek, Náves 678 (ODS)

Ostatní zastupitelé:

Ing. Drahomír Dráb, Polní 644 (ODS)

Petr Goliáš, Nová 608 (KDU-ČSL)

Jana Hladká, Pouzdřanská 641 (KDU-ČSL)

Dagmar Humpolíková, Kopečky 640 (ODS)

Mgr. Renata Karpíšková, Sadová 418 (SNK Evropští demokraté)

Hana Krejčířiková, Přibická 618 (SNK Evropští demokraté)

Ing. Bc. Emil Neveselý, Nová 621 (SN)

Jaromír Řehoř, Zahradní 553 (ODS)

Rostislav Trojan, Lipová 369 (SN)

Oldřich Vybíral, Příční 111 (KDU-ČSL)

Výbory a komise obce

Zastupitelstvo obce ze zákona zřizuje dva iniciativní a kontrolní orgány, které se nazývají výbory. Jedná se o výbor finanční a kontrolní. Své iniciativní a poradní orgány si zřizuje také rada obce, ty se nazývají komise. Výbory a komise nemají ze zákona žádnou rozhodovací pravomoc, ale mohou zastupitelstvu a radě obce předkládat svá stanoviska a návrhy.

Výbory zastupitelstva obce

Finanční výbor

Ing. Bc. Emil Neveselý – předseda

Ing. Jiří Hladík

Ing. Bohumil Pražák

Josef Kříž

Aleš Toncr

Kontrolní výbor

Oldřich Vybíral - předseda

Petr Goliáš

Ing. Petr Lorenz

Martin Hochman

Komise Rady obce

Komise výstavby a životního prostředí

Předseda: Drahomír Dofek

Členové: Ing. Cyril Jebavý, Ing. Josef Dofek, Ing. Josef Stejskal, Jaromír Řehoř, Jan Klaiba, Naděžda Rejtková, Ing. Marcela Hochmanová

Komise kulturní a sportovní

Předseda: Dagmar Humpolíková

Členové: Bohumila Vetrová, Irena Benadová, David Prycl

Komise školská

Předsedkyně: Jana Hladká

členové: Marie Korčáková, Ivana Straková, Hana Mazuchová, Ing. Petra Střelcová

Komise sociální

Předsedkyně: Hana Krejčířiková

Členové: Lenka Jančová, Zuzana Škamradová

Komise povodňová

Předseda: Ing. Jan Helikar

Členové: Oldřich Vybíral, Ing. Jaroslav Pezlar, Jan Rohrer

Komise pro projednávání přestupků

Obec Vranovice nemá vlastní komisi pro přestupky. Má uzavřenou smlouvu s městem Pohořelice - obec s rozšířenou působností - které případné přestupky projednává.

Změny ve správě obce

po 11. 11. 2010 (Ustavující zasedání ZO po říjnových komunálních volbách)

Starosta: Ing. Jan Helikar, Přibická 642 (ODS)

Místostarosta: Drahomír Dofek, Náves 678 (ODS)

Rada obce

Ing. Jan Helikar, Přibická 642 (ODS)

Ing. Jaroslav Pezlar, Nová 609 (SN)

Ing. Jiří Hladík, Úzká 286 (SN)

Mgr. Iva Rapcová, Pouzdřanská (ODS)

Drahomír Dofek, Náves 678 (ODS)

Ostatní zastupitelé:

Kodýtková Simona Ing. arch. ODS

Mrkvica Luboš ODS

Řehoř Jaromír ODS

Humpolíková Dagmar ODS

Vybíral Oldřich Mgr. KDU-ČSL

Kodýtková Alžběta MUDr. SN

Krejčířiková Hana SN

Vybíral Oldřich KDU-ČSL

Hochman Martin KSČM

Varmužka Josef KSČM

Výbory Zastupitelstva obce Vranovice

• Finanční výbor

předseda: Martin Hochman

členové: Mgr. Oldřich Vybíral, Mgr. Renata Karpíšková, Josef Kříž, Ing. Jiří Hladík

• Kontrolní výbor

předseda: Oldřich Vybíral

členové: Ing. Drahomír Dráb, František Soukal, Petr Goliáš, Pavel Šťastný

Komise Rady obce Vranovice

• Komise výstavby a životního prostředí

předsedkyně: Ing. Arch. Simona Kodýtková

členové: Naděžda Rejtková, Ing. Josef Dofek, Ing. Josef Stejskal, Luboš Mrkvica, Ing. Cyril Jebavý, Jaromír Řehoř, Jan Klaiba

- **Komise kulturní a sportovní**

Předsedkyně: Dagmar Humpolíková
Členové: Bohumila Vetrová, Irena Benadová, David Prycl, Renata Měřínská

- **Komise školská**

předseda: Josef Varmužka
členové: Marie Korčáková, Hana Mazuchová, Ing. Petra Střelcová, Lada Zajícová

- **Komise sociální - zrušena**

Sociální problematika byla přidělena radní Mgr. Ivě Rapcové

- **Komise povodňová**

předseda: Ing. Jan Helikar
místopředseda: Drahomír Dofek
členové: Jan Rohrer, Luboš Mrkvica, Miloš Kvapil

Zaměstnanci obecního úřadu v roce 2010

Ing. Jan Helikar	starosta
Lenka Jančová	asistentka, podatelna
Renata Halámková	účetní (bydliště Pouzdřany) od 07/2009
Zuzana Škamradová	matrikářka (MD) zástup Ivana Pospíšilová
Miloš Kvapil	obsluha čistírny odpadních vod (bydliště Ivaň)
Radek Soukop	údržba a úklid obce
František Němec	údržba a úklid obce
Eva Halamková	údržba a úklid obce
Lenka Nešporová	úklid budov
Blanka Papežová	knihovnice (¼ úvazku)
Dagmar Humpolíková	komunikace s veřejností, vedoucí CVČ (od 10/2009)

Úřední hodiny Obecního úřadu Vranovice

Pondělí 07:30 – 19:00 h
Středa 07:30 – 17:00 h

Oficiální webové stránky obce

<http://www.vranovice.eu>

elektronická pošta – e-maily

starosta@vranovice.eu, obec@vranovice.eu, podatelna@vranovice.eu, ucetni@vranovice.eu,
matrika@vranovice.eu, zpravodaj@vranovice.eu, kultura@vranovice.eu, webmaster@vranovice.eu

Datová schránka: ID 3dubfw9

Přehled dění v roce 2010 ve Vranovicích

Leden

- **Vranovice zažily 27. 1. 2010 nejstudenější noc zimy.** Teploměry ukazovaly minus 18 stupňů Celsia a byla to nejnižší teplota celého roku. Téhož dne padly i teplotní rekordy Česka s nejnižší teplotou 30,9 stupňů Celsia.
- **Počet obyvatel dosáhl nejvyšší historické hranice.** Obec v prosinci roku 2010 čítala 2059 obyvatel a 713 čísel popisných.
- **Přesně 1.335.180,- Kč** z Evropské unie z Operačního programu životního prostředí získala obec na zateplení budovy obecního úřadu.
- **Do kasiček Tříkrálové sbírky,** kterou pořádá Charita ČR ve spolupráci s farností a Junáky darovali Vranovičtí rekordní sumu, celkem 47.099,- Kč.

Únor

- **Obecní knihovna spustila ON-line katalog,** tj. veřejné nahlížení do databáze knihovny přes internet.

Březen

- **Rekordní návštěvnost zaznamenali vranovičtí vinaři na 41. koštu vín.** Do sportovní haly přišlo ochutnat víno přes sedm set lidí.

Duben

- **Rada obce v dubnu 2010 schválila historicky první účasti naší obce v celostátní soutěži Vesnice roku 2010.** Vesnicí roku se naše obec nestala, dostali jsme však ocenění – Čestné uznání za koncepční vedení obce.
- **Vranovické ženy uspořádaly první čarodějný slet**
- **Dobrovolní hasiči se účastnili likvidace požáru fary v Pouzdřanech**
- **Silový trojbojař Pavel Pláteník získal bronzovou medaili na mistrovství České republiky** v silovém trojboji mužů a žen ve Sportovním centru Nymburk.

Květen

- **V pátek a v sobotu 28. a 29. května 2010 se uskutečnily volby do Poslanecké sněmovny** Parlamentu České republiky. Ve Vranovicích se k volbám dostavilo 60,11% oprávněných voličů. Nejvíce, 200 hlasů dali Vranovičtí ČSSD. Pravicoví příznivci pak rozdělili svou volbu mezi ODS – 179 hlasů, TOP 09 – 163 hlasů, a Věci veřejné – 112 hlasů. KSČM volilo 108 voličů.
- **Rada obce schválila Smlouvu o sdružení a obchodní spolupráci s TJ SOKOL** pro plánovanou výstavbu Sportovně kulturního střediska.

- **Rada obce uložila připravit projekt na stavební úpravy školního klubu pro rozšíření MŠ o čtvrtou třídu.**

Červen

- **Jihomoravský kraj schválil žádost obce o finanční podporu na opravu statiky dvou tříd v základní škole.** Kraj poskytne dotaci ve výši 300,- Kč.
- **Veřejné počítače v knihovně posílila obnova hardwaru.**
- **Červnové povodně v okolí Svratky** způsobily škody nejen zemědělcům, když voda na dlouhou dobu zaplavila jejich pole, ale kuriózně i rybářům. Poblíž Uherčic totiž připlavaly s proudem vody, která přetekla břehy řeky Svratky i kvanta ryb. Mnohé z nich podle rybářů pocházely až Novomlýnských nádrží.

Červenec

- **Byly spuštěny nové internetové stránky obce Vranovice** na adrese www.vranovic.eu.
- **Při opravě věže kostela objevili řemeslníci vzkaz předků z doby Rakouska–Uherska.** Do makovice věže jej před 141 lety vložili tehdejší představitelé a osobnosti obce. Krasopisem psaný dokument popisuje podrobnosti, které provázeli stavbu kostela Navštívení Panny Marie, přiloženy byly i dobové bankovky a mince.

Srpen

- **Byly dokončeny práce na opravě statiky stropů 2 tříd ZŠ,** nevhodné sloupky byly ve třídách umístěny několik desetiletí. Celkové náklady: 790.000,-Kč.
- **Budova obecního úřadu prošla rekonstrukcí.** Došlo k zateplení polystyrenovými deskami, budova dostala novou fasádu v okrové barvě, bylo rekonstruováno topení a interiéry kanceláří včetně vybavení novým nábytkem.

Září

- **Bylo vybudováno veřejné osvětlení na cestě ke hřbitovu** od Příbické ulice.
- **Jedenáctiletý Vojtěch Straka, žák 6. třídy místní ZŠ se účastnil Mistrovství České republiky mládeže v rapid šachu.** Umístil se na 36 místě z 39 startujících.

Říjen

- **Ve dnech 15. a 16. října 2010 se uskutečnily volby do obecního zastupitelstva.** Ve Vranovicích se k volebním urnám dostavilo 49,85% oprávněných voličů. Sedm mandátů získala ODS, čtyři Sdružení neustraníků, a po dvou z KDU-ČSL a KSČM. Starostou se stal podruhé Ing. Jan Helikar.
- **Byla zrestaurována socha sv. Floriána.** Obci se podařilo na opravu sochy z roku 1799 získat 70 tisíc korun z dotace Ministerstva kultury. Celkem stála rekonstrukce sochy zhruba 185 tisíc korun.
- **Rada obce schválila projekt na náhradní výsadbu zeleně u Kostela**

Listopad

- Nejvýznamnější téměř historickou událostí roku 2010 ve Vranovicích bylo dokončení **rekonstrukce slavnostní formy tradičního lidového kroje**. Představení vzorového páru veřejnosti se uskutečnilo 18. listopadu 2010 v obřadní síni obecního úřadu za hojně účasti obyvatel.
- **11. 11. 2010 se konalo ustavující zasedání Zastupitelstva obce Vranovice**. Starostou byl zvolen Ing. Jan Helikar, místostarostou Drahomír Dofek.

Prosinec

- **Ve středu 8. prosince 2010 byla z důvodu stávky provozních zaměstnanců uzavřena mateřská škola a školní jídelna**. Zaměstnanci se přidali k stávce pořádané republikovými odbory.
- **Rada obce schválila výsadbu aleje stromů podél silnice na Velké Němčice** v sousedství tréninkového hřiště. Výsadba je plánována na jaro 2011.
- **Obecní pokladna je letos hubenější o jeden milion sto tisíc korun**. Na vině jsou nižší příjmy z daní v důsledku stagnující hospodářské krize.
- **Společnost Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s. zvýšila cenu vodného na 34,65 Kč za m³**, s platností od 1. 1. 2011.

Rok 2010 v Česku a ve světě

pro přehled širších událostí a souvislostí

Leden

- **Česko zažilo 27. 1. 2010 nejstudenější noc této zimy.** V Šindelově na Sokolovsku naměřili -30,9 stupňů celsia. Kvůli silnému mrazu praskaly koleje. Ve Vranovicích byla zaznamenána teplota -18 stupňů Celsia, byla nejnižší teplotou toho roku.

Únor

- **Vatikán jmenoval novým pražským arcibiskupem a hlavou české katolické církve Dominika Duku.** Nahradil Miloslava Vlka, který rezignoval kvůli věku.
- **Nejvyšší správní soud rozpustil Dělnickou stranu.** První partaj v ČR tak skončila kvůli protiprávní činnosti. Mezi argumenty patří, že program směřoval k potlačení demokracie a stranu ovládli militantní rasisté.

Březen

- **Česká pošta po 160 letech zrušila posílání telegramů.** Vysoce ztrátovou službu už lidé téměř nevyužívali. Vytlačily ji mobily a esemesky.

Duben

- **Ruský prezident Dmitrij Medveděv a jeho ruský protějšek Barack Obama podepsali v Praze smlouvu Start o snížení počtu jaderných zbraní svých armád.** Oba označili smlouvu za historický milník a cenný kompromis.
- **Polský prezident Lech Kaczyński s manželkou zahynuli při nehodě letadla ve Smolensku.** Do Ruska letěli s řadou dalších činitelů uctít památku Poláků popravených za války v Katyni. Letoun při přistání zavadil o stromy a začal hořet. Nikdo nepřežil.
- **Na Islandu se probudila sopka pod ledovcem Eyjafjallajökull.** Začala chrlit popel, dým a páru do výšky několika kilometrů. Zkomplikovala tím leteckou dopravu v celé severní Evropě, některé země uzavřely svůj vzdušný prostor.
- **V Mexické, zálivu vybuchla ropná plošina British Petroleum.** Nepřežilo 11 lidí. Podle expertů unikalo do moře až milion barelů ropy denně, což znamenalo největší ekologickou tragédii v dějinách. Vrt se podařilo utěsnit až v půli září.
- **V Šanghaji byla zahájena světová výstava Expo 2010.** Za půl roku ji navštívilo rekordních 73,1 milionů lidí. Rekordní byla i účast 189 zemí. Český pavilon získal stříbrnou medaili za kreativitu.

Květen

- **Řecko sevřela série stávek kvůli úsporným opatřením a reformám.** Země doplatila na špatné hospodaření.
- **Zemřel veřejný ochránce práv Otakar Motejl**
- **Sever Moravy zasáhly povodně.** Doprovázely je nebývalý počet sesuvů půdy. Voda znovu zaplavila obec Troubky symbol záplav z roku 1997. Škody podle odhadů dosáhly necelých pěti miliard korun.
- **Volby do sněmovny vyhrála ČSSD** se ziskem 22 procent hlasů. Většinu křesel ve sněmovně ale zaujala pravice, proto předseda ČSSD Jiří Paroubek rezignoval.

Červen

- **Jihovýchod země opět zasáhly záplavy,** při nichž zahynuli tři lidé. Dva ve Zlíně a jeden v Brně. Hrozila hlavně řeka Morava a její přítoky.
- **Parlamentní volby na Slovensku vyhrála levice.** Vládu ale podobně jako v Česku sestavila pravice.
- **Petr Nečas se stal novým předsedou Občanské demokratické strany.**

Srpen

- **Intenzivní deště způsobily záplavy na severu Čech.** Vyžádaly si pět mrtvých. Některými obcemi protékala tisíciletá voda.

Září

- **Na Palachově náměstí v centru Prahy se sešlo na 40 tisíc státních zaměstnanců a odborářů.** Protestovali proti plánovanému snižování platů ve státní a veřejné správě. Přidali se policisté, vojáci, zdravotníci i hasiči.

Říjen

- **Moravský Krumlov se pustil do sporu s Galerií hlavního města Prahy** kvůli přestěhování Slovanské epopeje od Alfonse Muchy do Prahy.
- **Na více než tisíce středních školách v Česku proběhla generálka na státní maturity,** které odstartují na jaře 2011. Tři čtvrtiny z téměř sta tisíc studentů zvolilo lehčí variantu zkoušky. Z výsledků pak vyplynulo, že třetina z nich generálkou neprošla.
- **Skupina 33 chilských horníků strávila v zavaleném dole 69 dnů.** Připsali su tak rekordní pobyt v závalu v historii. Na jejich záchraně se podílela i NASA.
- **Komunálních voleb se zúčastnilo rekordních 48,5% voličů.** ODS ztratila radnice všech krajských měst. ČSSD i lidovci „vstali z mrtvých“. V řadě velkých měst, včetně Prahy pak ČSSD a ODS uzavřely koalici.
- **Krajský soud v Ostravě potrestal čtveřici žhářů z Vítkova.** Tři z nich stráví ve věznici 22 let, jeden 20 let. V dubnu 2009 hodili tři zápalné lahve do domku romské rodiny. Oheň tehdy popálil dvouletou Natálku a její rodiče.

Listopad

- **Vláda Petra Nečase protlačila Sněmovnou balík zákonů, které znamenaly zásadní škrty.** Prošlo snížení státní podpory stavebního spoření na polovinu, vyšší daně na příští rok, omezení porodného či snížení příspěvků politickým stranám. ČSSD oznámila, že škrty napadne u Ústavního soudu kvůli zrychlenému režimu jejich projednávání.
- **Mezinárodní vědecký tým otevřel hrob s ostatky astronoma Tycha Braha** a vyzvedl cínovou rakev, kde jsou uloženy. Cílem je objasnit příčiny jeho smrti. Archeologové se skrz vrstvu zeminy a cihel prokopali do blízkosti hrobky. Díky sondě s kamerou zjistili, z které strany se dostanou k rakvi.

Prosinec

- **Česko zažilo stávkou kvůli vládní politice škrtnů v rozpočtu.** Podle odborářů stávkovalo na náměstích velkých měst na 148 tisíc lidí.
- **Před koncem roku vyvrcholila kampaň Děkujeme odcházíme.** Výpověď se při ní rozhodlo podat přes 3500 lékařů z nemocnic. Ministr heger doktory vyzval k tomu, aby mu dali čas na reformu zdravotnictví a nalezení peněz.
- **Krize v koalici a hlasování o nedůvěře vládě. Skončilo uklidněním situace.**

Pracovní příležitosti

V obci působí více než padesát podnikatelských subjektů. Tvoří je živnostníci i výrobní společnosti, které zaměstnávají celoročně desítky zaměstnanců. Kvalitní dopravní spojení po železnici i autobusovou dopravou umožňuje obyvatelům obce také dojíždění za prací do okolí i do krajského města Brna.

Co se v roce 2010 v obci budovalo

- Nová ulice:** nová parkovací místa a chodník
Celkové náklady: 1.136.422,- Kč
Hrazeno z rozpočtu obce
- Sokolská ulice :** Oprava komunikace
Celkové náklady: 288.330,- Kč
Hrazeno z rozpočtu obce
- Zateplení budovy OÚ:** Kompletní zateplení, nová fasáda a výměna oken budovy OÚ.
Celkové náklady: 2.090.000,- Kč
Z toho dotace: z EU: 1.194.000,-Kč, ze st. rozpočtu: 70.000,-Kč
Zbývající část byla hrazena z rozpočtu obce.
- Květná ulice:** Oprava komunikace proběhla v podzimních měsících a dokončovací práce byly realizovány počátkem r. 2011.
- Přibická ulice:** Oprava starého chodníku a prodloužení chodníku směrem k Pibicím.
- Stará Pouzdřanská:** Oprava komunikace a prostranství před garážemi.
Celkové náklady: 490.000,- Kč.
Z toho spoluúčast Lesů ČR 250.000,- Kč.
Částka 240.000,- Kč byla hrazena z rozpočtu obce.
- Oprava statiky stropů v ZŠ:** Oprava statiky stropů 2 tříd, nevhodné sloupy byly ve třídách umístěny několik desetiletí.
Celkové náklady: 790.000,- Kč
Z toho dotace z JmKu: 300.000,- Kč
Z rozpočtu obce bylo hrazeno 490.000,- Kč.
- Intenzifikace ČOV:** V listopadu byla zahájena modernizace a intenzifikace ČOV.
Předpokládané celkové náklady: 7.200.000,- Kč.
Na intenzifikaci ČOV obec obdržela dotaci z ministerstva zemědělství ve výši 2.669.000,- Kč a pro rok 2011 byla schválena dotace z JmKu ve výši 593.100,-Kč.
- Opravy a údržba:** Mimo výše uvedené investiční akce došlo v r. 2010 k opravě několika chodníků, jednalo se zejména o iniciativu občanů, kteří na svoje náklady opravili veřejné chodníky před svými rodinnými domy, obec poskytla dlažbu.
- Modernizace OÚ:** Současně se zateplením budovy obecního úřadu došlo k modernizaci kanceláří OÚ. Byly zrekonstruovány podlahy, topení a byl pořízen nový nábytek.
- Osvětlení místního hřbitova:** Došlo k instalaci veřejného osvětlení na neobydlenou část Přibické ulice a na místní hřbitov.

Další připravené projekty

- **Regenerace veřejných ploch**

Projekt kompletní rekonstrukce zeleně, parkovacích míst a oprav chodníků.

Obec získala pro rok 2011 finanční prostředky na realizaci „zelené části“ z dotace EU ve výši 1.468.971,- Kč (prostřednictvím Státního fondu životního prostředí), a ve výši 104.926,- Kč přímé dotace ze Státního fondu životního prostředí. Z plánovaných nákladů činí získaná dotace 75%.

K realizaci projektu dojde v první polovině r. 2011.

- **Developerský projekt Doliny**

V roce 2010 se podařilo provést změnu č. 6 Územního plánu, kterým se změnilo užití lokality Doliny na území pro výstavbu rodinných domů. Současně obec odkoupila od společnosti ATRAX METAL s.r.o. pozemky pro výstavbu RD a vinných sklepů. Podmínkou přípravy celé lokality na developerský projekt byla změna užívání areálu Atrax Metal a ukončení provozu kovošrotu.

- **Dům pro seniory**

V r. 2010 bylo získáno stavební povolení stavby. Rozpočet stavby je cca 80 mil Kč. Připravuje se vhodné financování celé investice. Předpokládané zahájení výstavby je rok 2011 – 2012.

- **Přestupní terminál ČD**

V roce 2009 došlo ke zpracování projektové dokumentace, která zásadně řeší bezpečnost a obslužnost všech cestujících autobusovou a vlakovou dopravou, včetně cestujících z okolních obcí. Projekt současně řeší nedostatečného množství parkovacích míst pro osobních automobily a pro autobusy. V r. 2010 bylo vydáno stavební povolení a dále se povedou jednání se zástupci JmKu o způsobu financování.

Informační a komunikační technologie v obci

V polovině července 2010 byly uvedeny do provozu nové internetové stránky obce Vranovice. S jejich zavedením se zásadním způsobem zlepšila informovanost obyvatel z dění v obci. Během krátké doby stoupla sledovanost webu obce o 300% oproti starému systému. V pozdější době se návštěvnost dostala až na pětinasobek. Statistika sledovanosti vykazovala kolem 200 originálních IP adres denně. Zprovoznění nové internetové prezentace obce uskutečnila Dagmar Humpolíková, která rovněž zajišťovala správu stránek.

Širokou veřejnost informuje obec prostřednictvím místního rozhlasu. Rozhlasová síť prošla v polovině roku 2008 kompletní rekonstrukcí. V současné době je v obci 104 ks reproduktorů. Byla vyměněna i rozhlasová ústředna za modernější typ, poněvadž se vzhledem k rozsáhlé výstavbě v obci do budoucna počítá s rozšířením sítě až na 150 ks reproduktorů.

Obyvatelé i návštěvníci obce mohou využívat dva veřejné počítače umístěné v Místní lidové knihovně, připojené na internetovou síť.

Statistika obyvatel

Počet obyvatel ke dni 31. 12. 2010

celkem:	2051
dospělí	1739
muži	852
ženy	878
děti	312
chlapci	152
dívky	147

Srovnání počtu obyvatel v uplynulých desetiletích:

rok 1991 –	1879 obyvatel
rok 2001 –	1929 obyvatel
rok 2006 -	1962 obyvatel
rok 2007 -	1983 obyvatel
rok 2008 -	2012 obyvatel
rok 2009 –	2029 obyvatel
rok 2010 -	2051 obyvatel

Čísla popisná:

rok 2006 -	679
rok 2007 -	687
rok 2008 -	695
rok 2009 -	704
rok 2010 -	713
rok 2011 -	724

Zdroj: Matrika OÚ Vranovice, Ivana Pospíšilová

Hospodaření obce Vranovice

Závěrečný účet obce Vranovice za rok 2010

Rozpočet na rok 2009 byl sestaven a schválen ke dni 22. 12. 2009 ve výši

Příjmy	34.773.700 Kč
Výdaje	31.310.000 Kč
Financování	3.463.700 Kč

Během roku byla provedena 4 rozpočtová opatření, po nichž byly parametry následující

Příjmy	39.106.100 Kč
Výdaje	42.491.900 Kč
Financování	-3.385.800 Kč

Skutečnost po konsolidaci k 31.12.2010 činila:

Příjmy	Plnění: 99,72 %	38.994.733,74 Kč
Výdaje	Plnění: 97,92 %	41.608.714,91 Kč

Na bankovních účtech obce bylo

K 1. 1. 2010	850.653,83 Kč
k 31. 12. 2010	1.610.772,66 Kč

Dotace od obce na činnost organizací a zájmových spolků

SK Vranovice	100.000,00 Kč
Junáci	15.000,00 Kč
ZŠ a MŠ Vranovice	1.790.000,00 Kč
MRS MO Vranovice (rybáři)	15.000,00 Kč
TJ SOKOL	100.000,00 Kč
Myslivecké sdružení Vranovice-Přibice	20.000,00 Kč
Římskokatolická farnost	150.000,00 Kč
Diakonie Betlém	1.000,00 Kč
Lužánky, středisko volného času	5.000,00 Kč
DDM Pohořelice	1.000 Kč

Členské příspěvky

Svaz měst a obcí	5.780,20 Kč
DSO Čista Jihlav	50.800,00 Kč
DSO Cyklostezka Brno – Videň	8.200,00 Kč

Podíl pohledávek na rozpočtu k 31. 12. 2010 činil 3,76 %, podíl závazků na rozpočtu činil 50,21 %. Tyto ukazatele byly vypočítány podle metodiky MF ČR.

Podíl zastaveného majetku ke stálým aktivům činil k 31. 12. 2009 8,24 %.

Zhodnocení plnění příjmů a výdajů

Obec Vranovice měla na rok 2010 sestavený rozpočet jako přebytkový ve výši 3.463.700 Kč.

V průběhu roku 2010 byla přijata celkem čtyři Rozpočtová opatření. Původní rozpočet obce se tak zvýšil na celkovou částku: **příjmy = 39.106.100,- Kč, výdaje = 42.491.900,- Kč**. Ke zvýšení rozpočtu došlo v důsledku rozšíření Plánu investic, zejména potom v důsledku shválení developerského projektu „Doliny“. Za tímto účelem byly vykoupeny pozemky v celkové hodnotě 7.800.000,- Kč. Plánovaný schodek ve výši 3.385.800,- Kč, tak byl plánován na investici do pozemků, které budou zdrojem příjmů v dalším období. Plánovaný schodek rozpočtu byl pokryt úvěrem z VOLKSBANK CZ a.s.

Skutečné plnění Rozpočtu obce bylo zcela dle plánovaných příjmů a výnosů. Celkové příjmy byly ve výši 38.994.733,74,- Kč, tj. 99,72% plánované částky a výdaje v celkové výši 41.608.714,91,- Kč, tj. 97,22% plánovaných výdajů. Skutečný schodek hospodaření obce tak byl ve výši 2.613.981,17,- Kč.

Obec Vranovice nemá vlastní hospodářskou činnost a veškeré příjmy tvoří hlavně daňové příjmy (daň z nemovitostí, daň z příjmu právnických osob a fyzických osob, daň z příjmů ze závislé činnosti, daň z přidané hodnoty) a dále místní a správní poplatky.

Obec provozuje však tzv. ekonomickou činnost, která je definována jako: soustavné dodávání zboží, poskytování služeb a využívání hmotného a nehmotného majetku. Pojem ekonomické činnosti tudíž neobsahuje činnosti vykonávané příležitostně. Z ekonomické činnosti je obec povinná hradit DPH. Ekonomická činnost (bez DPH) je rovněž jedním z příjmů obce – jedná se zejména o provozování čističky odpadních vod a tudíž o příjmy za stočné.

Obec může získat finanční prostředky také prodejem nebo pronájemem movitých a nemovitých věcí, tj. například pronájem půdy k zemědělskému obhospodařování, pronájem nebytových prostor nebo prodej pozemků a ostatního movitého majetku.

Z nedaňových příjmů činily nejvyšší částky 1.707.360,40,- Kč za odvádění a čištění odpadních vod, za pronájemy a 904.870,- Kč poplatek za sběr a svoz komunálního odpadu.

Významnou položkou v příjmech obce v r. 2010 byly příjmy za prodej pozemků ve výši 11.344.314,- Kč. V převážné většině se jednalo o prodej stavebních pozemků na ul. Nad Dolinami. Tím došlo k ukončení druhého developerského projektu, který zajišťovala výhradně sama obec. Jednalo se o vybudování inženýrských sítí a komunikace pro dalších 23 stavebních míst. Realizace projektu byla zahájena v druhé polovině r. 2009 a dokončena v první polovině 2010.

Nejsledovanějšími výdaji jsou každoročně výdaje na celkovou údržbu obce a domů ve vlastnictví obce. Dále jsou to výdaje na údržbu veřejného osvětlení, svoz komunálního a nebezpečného odpadu.

Dalšími neméně důležitými výdaji jsou výdaje na kulturu, tělovýchovu, knihovnu a kroniku. Jedna z nejvyšších položek na straně výdajů je příspěvek na zabezpečení školní a předškolní docházky dětí, který v r. 2010 činil částku 1.790.000,- Kč. Další téměř 800.000 Kč tvořily náklady na zajištění statiky stropů ve dvou třídách budovy ZŠ.

Na kulturním, sportovním a společenském životě v obci se významně podílí několik příspěvkových a společenských organizací.

Podpora těchto organizací je ve dvou hlavních oblastech. První je podpora koordinační, kterou zajišťuje organizační složka Obce Vranovice, Centrum volného času.

Druhou oblastí podpory je oblast finančních dotací, kde o výši dotací pro jednotlivé spolky a organizace je rozhodováno při schvalování rozpočtu obce na celý následující rok. Dotace jsou tak stabilní a jednotlivým spolkům a organizacím zajišťují základní finanční podporu pro svoji činnost na celý rok. Podařilo se tak téměř zcela odbourat lobování jednotlivců i organizací na jednorázové dotace.

Radě obce se v této oblasti podařilo postupně vytvořit „Kritéria pro rozdělování dotací pro zájmové organizace“. Stanovená kritéria hodnotí zejména následující ukazatele: šíří členské základny, práci s mládeží, spravovaný majetek, angažovanost pro veřejný život a tradice.

Tímto se vytvořil stabilní a průhledný systém, který je odolný proti jednorázovým, nesystémovým požadavkům na finanční podporu.

Nejvyšší částky tak byly určeny SK Vranovice a TJ SOKOL Vranovice. Obě organizace obdržely od obce dotaci ve výši 100.000 Kč.

Mimo systémových dotací se Obec Vranovice také finančně podílí na jednotlivých akcích, které zvelebují celkový vzhled obce. V roce 2010 byla poskytnuta finanční dotace ve výši 150.000 Kč Římskokatolické církvi Vranovce na opravu fasády kostela.

Zdroj: Výroční zpráva obce Vranovice

Vypracoval: Ing. Jan Helikar

Členství obce v regionálních sdruženích a svazcích

V roce 2010 spolupracovala obec Vranovice s těmito sdruženími:

1. Svaz měst a obcí české republiky (SMO)

SMO je organizace s celostátní působností a hájí zájmy menších měst a obcí (snaží se pokrýt celý „venkov“) při jednání vládních návrhů na určení daní a zejména financování samospráv. Sdružuje více než 2.500 obcí a měst z celé ČR.

2. Dobrovolný svazek obcí Cyklistická stezka Brno – Vídeň

Cílem DSO je vybudování bezpečné cyklostezky z Brna do Hevlína (hranice s Rakouskem). V roce 2009 byla zpracována studie na bezpečné úseky a probíhala příprava na Uzemní řízení.

Úsek cyklostezky Brno – Vídeň je součástí cyklistické magistrály Sever – Jih.

DSO čítá na 21 obcí (v r. 2007 vstoupila obec Přibice). Naše obec byla zastoupená starostou obce Janem Helikarem v revizní komisi DSO.

Jedná se o neaktivnější a nejpotřebnější sdružení, ve kterém je obec Vranovice zastoupena.

Do budoucna jsou totiž fungující cyklostezky důležitým zdrojem turistiky v obci.

Obec Vranovice je vzhledem ke svému napojení na hlavní železniční trasu nepostradatelným uzlem pro více cyklostezek, které obcí procházejí.

V roce 2010 se podařilo získat dotaci z EU prostřednictvím Regionálního operačního programu na výstavbu cyklostezky v úsecích, které byly projekčně připraveny a bylo vydáno územní a stavební povolení. Realizace výstavby bude v r. 2011.

Úseky Přisnotice – Vranovice – Přibice jsou po několika změnách trasy připraveny projekčně a v současné době jsou již vydána stavební povolení. Realizace proběhne po zajištění finančního krytí ze strany DSO. Do budoucna se počítá s tím, že cyklostezky budou důležitým zdrojem turistiky v obci.

3. Energetické sdružení obcí Jižní Moravy (ESOM)

Sdružení vzniklo v době, kdy na obce byly převedeny akcie energetických závodů za účelem lepší informovanosti obcí při správě tohoto majetku.

Členská základna: z celkového počtu 1477 obcí regionu je ve sdružení 1060 obcí a měst, což představuje 71,8 %. Členský příspěvek je stanoven na 0,50 Kč na 1 obyvatele obce.

4. Dobrovolný svazek obcí Čistá Jihlava

Jedná se o dobrovolný svazek obcí, který vznikl za účelem čistit odpadní vody vypouštěné z obytné a výrobní zóny do řeky Jihlavy. Po zrušení okresů a zakládání mikroregionů kopíruje mikroregion téměř celý tzv. malý okres Pohořelice.

Členské příspěvky jsou ve výši 25,- Kč na 1 obyvatele. Obec Vranovice je druhým největším přispěvatelem do tohoto svazku obcí.

Pro nečinnost sdružení zvažuje Obec Vranovice zrušení členství.

Volby do zastupitelstva obce

Volby se uskutečnily ve dnech 15. a 16. října 2010. K volebním urnám se dostavilo 49,85 % oprávněných voličů. Sedm mandátů získala ODS, čtyři Sdružení nezaníkanů, a po dvou z KDU-ČSL a KSČM.

Jména nových zastupitelů podle počtu získaných hlasů:

1.	Helikar Jan Ing.	ODS	461 hlasů
2.	Rapcová Iva Mgr.	ODS	378 hlasů
3.	Dofek Drahomír	ODS	375 hlasů
4.	Kodýtková Simona Ing.arch.	ODS	373 hlasů
5.	Mrkvica Luboš	ODS	365 hlasů
6.	Řehoř Jaromír	ODS	350 hlasů
7.	Humpolíkova Dagmar	ODS	348 hlasů
8.	Hladík Jiří Ing.	SN	335 hlasů
9.	Pezlar Jaroslav Ing.	SN	326 hlasů
10.	Vybíral Oldřich Mgr.	KDU-ČSL	302 hlasů
11.	Kodýtková Alžběta MUDr.	SN	274 hlasů
12.	Krejčířiková Hana	SN	256 hlasů
13.	Vybíral Oldřich	KDU-ČSL	236 hlasů
14.	Hochman Martin	KSČM	211 hlasů
15.	Varmuška Josef	KSČM	179 hlasů

Zastupitelé zvolili svým hlasováním 11. listopadu 2010 na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce starostou obce Ing. Jana Helikar. Na post místostarosty byl zvolen dosavadní radní obce Drahomír Dofek.

Celostátní soutěž Vesnice roku 2010

Rada obce odsouhlasila v dubnu 2010 návrh historicky první účasti obce Vranovice v celostátní soutěži Vesnice roku 2010. Obec získala Čestné uznání za koncepční vedení obce.

Způsob hodnocení: Deset pověřených komisařů se zajímalo o investiční plány obce, její hospodaření, plány na obnovu vesnice, ale i o kulturní a společenské dění, kroniky a mnoho dalších činností spojených s životem lidí ve Vranovicích. Velký úspěch zaznamenal například Vranovický zpravodaj.

Hodnotící skupina si prošla centrum obce v červnu 2010, navštívila knihovnu a kladně ohodnotila probíhající práce na obnově památek a kostela. Komisaři si také všímali úprav před domy obyvatel. Kredit sbíraly například kvetoucí růže v předzahrádkách, protože ty jsou podle komisařky z ministerstva pro místní rozvoj původní okrasnou rostlinou venkovského typu. Komisi byl oceněn systémový a koncepční rozvoj obce, to znamená, že Plán obnovy obce a následné dvouleté a roční Plány investic a oprav a další koncepční materiály nejsou zbytečné. Hodnotící komisaři potvrdili, že zvolená cesta dlouhodobého koncepčního vedení obce vede k rozvoji obce.

Kulturní a společenské události roku 2010

V roce 2010 se ve Vranovicích uskutečnilo několik desítek kulturně společenských a sportovních akcí. Na jejich organizaci se podílela nejen kulturní a sportovní komise obce, ale také místní zájmové organizace.

Od října 2009 byla při obci zřízena organizační složka Centrum volného času, pod jejíž vedení se soustředilo veškeré společensko-kulturní dění v obci. Cílem Centra volného času se stalo pořádání a další rozvoj společenských aktivit v obci.

Pod jeho správou přešla Místní lidová knihovna, vydávání Vranovického zpravodaje, propagace a medializace obce, komunikace s veřejností, tvorba nových webových stránek obce a jejich následná aktualizace. Tvorba a správa archívu fotografií z dění v obci, řízení Kulturní a sportovní komise obce. Centrum volného času bylo obsazeno jedním zaměstnancem na plný úvazek (Dagmar Humpolíková) a jedním zaměstnancem na 1/4 úvazku (knihovnice Blanka Papežová).

Kalendář akcí 2010

Leden

- 02.01.2010 Novoroční koncert- Smišený pěvecký sbor Vranovice-Hustopeče
- 09.01.2010 Tříkrálová sbírka Charita a Junáci
- 23.01.2010 3. Obecní ples s Moravankou Jana Slabáka

Únor

- 13.02.2010 Masopust
- 27.02.2010 Hasičský ples SDH

Březen

- 06.03.2010 Mistrovství Moravy v silovém trojboji
- 13.3.2009 Výstava vín ČZS – vinaři Vranovice
- 20.3.2009 Maškarní ples pro dospělé - SK
- 21.3.2010 Maškarní ples pro děti – ZŠ a MŠ Vranovice
- 27.03.2010 Krajský přebor stolního tenisu

Duben

- 09.04.2010 Velikonoční maraton v badmintonu
- 24.04.2010 Vranovické jaro
- 30.04.2010 Pálení čarodějnic
- 30.04.20109 Stavění maje - ročník 1992

Květen

- 01.05.2010 Májová zábava - ročník 1992
- 19.05.2010 Absolventský večer ZUŠ v kostele
- 23.05.2010 Sokolské odpoledne
- 29.05.2010 Mezinárodní den dětí

Červen

- 19.06.2010 Letní noc ve stylu 60. a 70. let
- 05.06.2010 Rybářské závody pro dospělé - MO MRS Vranovice
- 06.06.2010 Rybářské závody mládeže - MO MRS Vranovice
- 26.06.2010 Den otevřených dveří Nábytek Mikulík

Červenec

- 24.07.2010 Posezení u cimbálu ČZS – Vinaři Vranovice
- 31.07.2010 Zájezd do Klačan SK Vranovice

Srpen

- 14.-16.8.2010 Tradiční hody - SK Vranovice
- 21.08.2010 Babský fotbal – Vranovické ženy

Září

- 04.09.2010 Zájezd do termálních lázní Čalovo – Klub důchodců

Říjen

- 04.-8.10.2010 Týden knihoven - CVČ - MLK
- 16.10.2010 Babské hody - Vranovické ženy

Listopad

- 06.11.2010 Výstava archívních vín ČZS – Vinaři Vranovice
- 13.11.2010 Krajský přebor – stolní tenis
- 18.11.2010 rekonstrukce lidového kroje - představení
- 28.11.2010 Rozsvěcení vánočního stromu, jarmark, kulturní program – CVČ - Náves

Prosinec

- 5.12.2009 Mikulášská nadílka - Náves - CVČ
- 24.12.2010 Štědrovečerní zpívání pod vánočním stromem – Náves
- 29.12.2010 Svěcení mladých vín

Nejvýznamnější akce

III. Obecní ples s Moravankou

Kulturní a společenskou sezónu roku 2010 zahájil v sobotu 23. 1. 2010 třetí Obecní ples s Moravankou Jana Slabáka. Do bohaté tomboly přispěly místní firmy a zájmové organizace. Ples zajišťovala Kulturní a sportovní komise, ve spolupráci se zaměstnanci obecního úřadu. Poprvé vyšly také plesové noviny (součást přílohy této kroniky).

Vranovické jaro

V pořadí již 6. ročník Vranovického jara se uskutečnil v sobotu 24. 4. 2010. Jarní zábavné setkání místních i přespolních obyvatel na sokolském hřišti se odehrálo v tradičním duchu. Nechyběl řemeslný jarmark, zabijačkové speciality, vína místních vinařů ani degustace gulášů. Pro děti byly připraveny atrakce v podobě skákacího hradu a kolotoč. Novinkou v programu bylo zapojení obyvatel do soutěží v pivašském duchu: Pivní štafeta, sprint i silová soutěž ve zvedání pivního sudu. Program s jarními tanečky a scénkami připravily děti z MŠ, country soubor čtyřlístek, taneční skupiny Crazy Girls a místní kapela Nezpapaláš.

Mezinárodní den dětí

Mezinárodní den dětí se uskutečnil 29. května 2010 na fotbalovém hřišti. Pro děti všech věkových kategorií byla připravena řada soutěží a pro vítěze ceny. Pro malé oslavence byly připraveny různorodé atrakce. Novinkou bylo vystoupení klauna jménem Pupa. Na pořádání akce se kromě Kulturní a sportovní komise podílely místní zájmové spolky a organizace.

Rozsvěcení vánočního stromu

První adventní neděle 28. 11. 2010 se na Návsi uskutečnilo tradiční rozsvěcení vánočního stromu. Organizace akce probíhala pod vedením nově vzniklého Centra volného času ve spolupráci s Kulturní komisí obce a Místní lidovou knihovnou. Od rána probíhal na Návsi řemeslný jarmark, který provázela vystoupení dětí a žáků ZŠ, MŠ, ZUŠ a Junáků i výtvarná dílna pro děti. Zájem návštěvníků směřoval také k zabijačkovým specialitám. V tomto roce se strom rozsvítil v nové výzdobě, obec zakoupila nové osvětlení stromu. Poetickým zakončením adventního setkání bylo vystoupení dětí ZŠ, které zahrály Živý Betlém. Nezbytnými rekvizitami se staly svíčky a prskavky. Dojemné bylo společné zpívání koledí i hromadné vypouštění balónek přání. Během dne navštívilo jarmark odhadem 800 – 1000 lidí.

Mikulášská nadílka

V podvečerních hodinách. 5. 12. 2010 přijel Mikuláš s andělem a čerty ve vyzdobeném povozu taženém koňmi. Na Návsi pod vánočním stromem rozdávali dětem dárky za odzpívanou koledu. Mikuláše dělal Pavel Petráš, anděla Lada Zajícová, čerty Jana Zajícová a Kateřina Rejtková. Koňský povoz zajistila rodina Alexová a Radek Soukop. O akci byl velký zájem a zúčastnilo se jí na stopadesát dětí v doprovodu rodičů. Organizátorem akce bylo Centrum volného času a Kulturní komise.

Štědrovečerní zpívání

Prekvapením pro organizátory byla velká účast vranovických obyvatel. V 15 hodin odpoledne se na štědrý den sešlo na návsi asi 200 lidí. Vzhledem k loňskému premiérovému ročníku, kdy přišlo jen asi padesát lidí, to bylo nečekané množství. Podával se horký punč. Připraveny byly zpěvníky s koledami. Dvouhodinová akce navodila účastníkům příjemnou vánoční náladu, domů se rozcházeli po vzájemných podáních rukou a přání hezkých Vánoc.

Májová ročníku 1992

Májová zábava se konala 1. 5. 2010

Stárci a stárky ročníku 1992

Radek Nevěděl, Josef Měřinský, Michal Rapco, Jan Vybíral, Jiří Novák, Adam Urbánek, Luboš Bílek, Dominik Kůrka, Martin Mahovský, Lukáš Karas, Jiří Plíšek, Jaroslav Krčmář, Petr Zoufalý.

Veronika Bezvodová, Lucie Dofková, Hanka Křížová, Lenka Nečasová, Lenka Nevědělová, Kateřina Rejtková, Jana Zajícová, Iveta Blechová, Kristýna Vybíralová, Barbora Zlámalová, Eliška Macková, Zdeňka Zlámalová, Ilona Bednářová.

Sklepníci: Petr Hladík a Jiří Hladík

Stavění máje

Třepetající se barevná máj vyrostla v pátek 30. dubna 2010 v podvečer nad sokolským hřištěm. Aby byla v sobotu ozdobou májové veselice v režii krojovaných stárků, tentokrát pořádajícího ročníku 1992.

Odedávna je máj prestiží stárků v celém regionu. Stavění máje bylo původně spojeno s odchodem chlapců na vojnu. Stavěli ji na rozloučenou celé vesnici. Posledního dubna v podvečer se k tomuto rituálu scházela celá vesnice. Přestože se na vojnu už nechodí, zvyk si lidé uchovali dodnes, a patří k oslavám jara.

Tradiční hody

Moravskou besedu, verbuňk a neobvyklá sóla si připravili stárci ročníku 1992 na vranovické hody roku 2010. Jedenáct krojovaných párů však tentokrát netvořili jen místní stárci, vypomáhali i přespolní. Řada domácích šohajů totiž dala přednost Velké ceně na Masarykově okruhu v Brně. Veronika Bezvodová a Radek Nevěděl byli prvním párem hodů, Lucie Dofková a Adam Křenek druhým oficiálním párem. Právě na jejich bedrech byla podle zvyklostí celá organizace hodů. Moravskou besedou začínaly krojované páry večerní sobotní zábavu v sokolovně. Po nedělní hodové mši v kostele se stárci vydali po dědině zvát lidi na hody. V odpoledních hodinách pak došli průvodem v čele s Ištvánky na sokolské hřiště. Na večer měli připravena neobvyklá sóla. Například hasičské, kdy tanečníky obdarovávali sirkou do klopy nebo rákosníčkové, kdy místo vína nalévali do pohárků zelenou. Na takzvané moudré sólo vytvořila děvčata na sto padesát papírových smotků s citáty klasiků a obdarovanému tak věnovala duchovní povzbuzení. Hodové pondělí se vyznačuje uvolněností a recesí. Tančí se bosé sólo, v trenkách i podprsenkové. Kupodivu prý při těchto rozvernostech bývá plný parket tanečníků.

Místní lidová knihovna v roce 2010

Knihovna je organizační složkou Obce Vranovice, nemá právní subjektivitu a nevede samostatné účetnictví. Od 1. 10. 2009 byla knihovna organizačně začleněna pod kompetence nově vzniklého Centra volného času.

Knihovna patří pod metodické vedení Městské knihovny Břeclav a je evidována mezi profesionálními knihovnami. V knihovně působily v roce 2010 knihovnice Blanka Papežová (1/4 pracovního úvazku) a Dagmar Humpolíková, vedoucí Centra volného času (plný úvazek).

V roce 2010 zaznamenala knihovna velký nárůst čtenářů, jejich návštěv i počet vypůjčených knih. Větší otevřenost veřejnosti byla hlavním záměrem Centra volného času, pod jehož vedení přešla knihovna v říjnu 2009.

S kladným ohlasem se setkala modernizace knihovny. Byla provedena aktualizace hardwaru veřejných počítačů, zakoupení on-line katalogu pro internetové služby knihovny. Byl zřízen dětský koutek. Bylo tématicky sjednoceno uspořádání knih, regály byly přemístěny tak aby nebránily dennímu světlu v prosvětlení prostoru. V knihovně se konaly besedy, výstavy, čtenářské akce pro děti i dospělé.

Obecní knihovna - srovnávací statistika

Položka	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Návštěvnost	871	1616	1528	2198	2505	3013	3755	4840
Využití PC	-	-	423	391	827	616	461	502
Počet čtenářů do 15-ti let	54	54	59	72	48	58	57	88
Počet čtenářů celkem	137	161	153	177	140	151	151	211
Počet půjčených knih	6176	6563	6607	7413	7370	7736	7222	8564
Knihovní fond	11863	11047	9618	9092	9246	9449	9661	8147
Přístup z webu	0	0	0	0	33	616	716	1310
On-line katalog - využití	0	0	0	0	0	0	325	3901
Akce pro veřejnost	0	3	0	7	6	16	26	25

Půjčovní doba Místní lidové knihovny

Pondělí - 16 - 19 hodin
Úterý - zavřeno
Středa - 8 - 11 hodin
Čtvrtek - 16 - 19 hodin
Pátek - 16 - 19 hodin

Knihovna pracuje s evidenčním systémem Clavius, který umožňuje vést evidenci titulů i čtenářů elektronickou formou, prostřednictvím čtečky čárového kódu.

V knihovně je k dispozici veřejný internet na dvou počítačích.

On-line katalog

V roce 2009 zakoupila obec takzvaný On-line katalog, který umožňuje zájemcům nahlížet do databáze knihovny odkudkoliv přes internetovou síť. Software zakoupila obec za necelých deset tisíc korun. Prostřednictvím On-line katalogu umístěného na webových stránkách obce si mohou zájemci vyhledávat knihy a časopisy, zjistit stav svého čtenářského konta nebo rezervovat knihy k vypůjčení. Čtenáři se například dozví zda je kniha půjčená nebo ihned k dispozici, katalog umožňuje i vyhledávání podle klíčových slov.

Farnost

Tříkrálová sbírka byla rekordní

O deset tisíc korun víc než v roce 2009 věnovali lidé z Vranovic do kasiček Tříkrálové sbírky. Celková částka, kterou koledníci vybrali na pomoc lidem, jenž se ocitli v tísní, činila 47.099 korun. To bylo nejvíc v dosavadní historii sbírky. Koordinátorem vranovické sbírky byl Vojtěch Helikar.

Srovnávací tabulka

Rok	Suma
2002	22 955 ,- Kč
2003	24 918 ,- Kč
2004	23 898 ,- Kč
2005	29 901 ,- Kč
2006	31 813 ,- Kč
2007	36 246 ,- Kč
2008	37 539 ,- Kč
2009	36 794 ,- Kč
2010	47 099 ,- Kč

Věž kostela vydala pozdrav předků

Vzkaz z doby Rakouska – Uherska, starý přesně 141 let, objevili řemeslníci v makovici věže kostela. Krasopisem psaný dokument popisuje podrobnosti, které provázeli stavbu kostela Navštívení Panny Marie, přiloženy byly i dobové bankovky a mince.

"Pro naše potomstvo", tak začíná dopis, jenž v červenci 1869 vložili do věže chrámu jeho stavitelé a tehdejší představitelé obce. Znovu spatřil světlo až nyní, při rekonstrukci kostela, když se klempíři dostali s lešením až k vrcholku věže.

Kovový zrezivělý válec ukrýval téměř neporušené poklady. Kromě dopisu to byl jeden gulden, stříbrný tolar, měděný krejcar a další drobná platidla z doby vlády císaře Františka Josefa. Podle restaurátora Ladislava Moravce z Vojkovic, který nalezené mince vyčistil od rzi, se jedná o běžnou hodnotu nálezů. „Nález neobsahuje žádnou raritu, podobné bankovky a mince nacházíme při podobných objevech v regionu,“ objasnil. Nejsilnější proto zůstává dojem z nahlédnutí do naší minulosti. Vzkaz předků byl vložen zpět do nové pozlacené makovice společně s dopisem faráře Josefa Malíka a bankovkami ze současnosti.

Základní škola

Úplný název: Základní škola a Mateřská škola Vranovice

Právní forma: Příspěvková organizace Obce Vranovice

Budovy školy: U Floriánka 57 - I. Stupeň ZŠ
- školní jídelna
Masarykova 178 - II. Stupeň a sídlo školy
- školní klub
Školní 323 - Mateřská škola

Provoz školy je financován obcí. Základní škola Vranovice je úplná základní škola a je zařazena v rejstříku škol, který vede MŠMT v Praze. Škola pracuje od 1. července 1999 jako příspěvková organizace s vlastní právní subjektivitou, která jí byla přiznána zřizovatelem. Zřizovatelem školy je Obec Vranovice. Základní škola a Mateřská škola Vranovice, příspěvková organizace je zapsána v obchodním rejstříku, který vede Krajský soud v Brně, v oddílu Pr, vložce 107. Škola je spádovou školou pro děti z Ivaně, Pouzdřan a Přibic a Popic.

Kapacita školy je 380 žáků, mateřské školy 75 dětí, školní družiny 30 dětí, školního klubu 50 dětí, školní jídelny 285 jídel. Kapacita součástí školy není z důvodu slabších populačních ročníků zcela využita.

Škola pracuje ve třech budovách. V hlavní budově na Školní ulici je 10 učeben, tělocvična, školní dílna, dvě učebny výpočetní techniky a učebna jazyků. Škola má cvičnou žákovskou kuchyň, která vznikla rekonstrukcí prostor bývalé školní jídelny. Rekonstruovaná budova je vybavena moderním zařízením a slouží také pro činnost kroužků školního klubu. Pro osm pedagogických pracovníků slouží sborovna.

Ve školním roce 2009/2010 docházelo do školy 246 dětí, z toho do pěti tříd prvního stupně celkem 97 dětí.

Do šesti tříd na druhém stupni docházelo 149 žáků. Průměrný počet žáků na třídu prvního stupně je 19,4 žáků, druhého stupně 24,8 žáků, celkem na třídu 22,1 žáků. Ve srovnání se školním rokem 2008/2009 se počet žáků plnících povinnou školní docházku snížil výrazně, zejména na druhém stupni, odkud odešel silný ročník. Do první třídy nastoupilo 17 žáků.

V posledních letech přichází pokračovat v plnění školní docházky na druhém stupni ze sousedních obcí jako Ivaň, Přibice a Pouzdřany stále méně dětí. Zájem o plnění školní docházky v naší škole projevují ve velké míře rodiče dětí ze Žabčic, Přisnotic a Unkovic. Od dubna 2009 má škola a obec dohodu o školském obvodu s obcí Popice.

Do mateřské školy bylo zapsáno 73 dětí. Do školní družiny docházelo 30 dětí, do školního klubu docházelo 50 dětí.

Mateřská škola

Ve školním roce 2009/2010 byly v provozu tři třídy s celkovým počtem 73 zapsaných dětí ve věku od 3 do 6 let. Do docházky byly zařazeny i děti s délkou docházky omezenou na čtyři hodiny denně.

Školská rada:

za zřizovatele Bc. Hana Mazuchová; Jana Hladká, Marcela Lorenzová

za pedagog. sbor Mgr. Blanka Beňušová, Mgr. Romana Nečasová, Monika Galbavá DiS.

za rodiče Bc. Blanka Pezlarová, Mgr. Blanka Kadlíčková; Irena Benadová

Paní Irena Benadová byla dne 14. 6. 2010 zvolena předsedkyní školské rady s mandátem na tři roky. Další řádné volby proběhnou v jarních měsících roku 2013.

Pracovníci základní školy

Vybíral Oldřich – ředitel, dějepis, zeměpis
Beňušová Blanka – zástupkyně ředitele – matematika, zeměpis
Klimešová Jitka – anglický jazyk
Hnízdová Eva – ruský jazyk, speciální pedagogika
Jordánová Kamila – český jazyk, dějepis (zástup za MD)
Kneblová Dagmar – vychovatelka – družina
Zedníčková Zuzana – vychovatelka – školní klub
Lastomirská Andrea – biologie, výtvarná výchova
Lásková Yveta – 1. stupeň
Lucká Marie – 1. stupeň, TV
Nečasová Romana – 1. stupeň
Šlajchrt Jan – český jazyk (zástup za MD)
Odložilíková Svatava – matematika, fyzika
Plch Pavel – TV, dějepis
Sedláčková Jana – 1. stupeň
Rubášová Alena – český jazyk, ZSV (MD)
Karpíšková Renata – matematika, TV (MD)
Toncrová Pavla – hudební výchova, německý jazyk
Říhová Zdeňka – výchovná poradkyně, ruský jazyk, občanská výchova, Rv
Masaříková Jana – matematika, chemie
Prudíková Kalischová Jana – český jazyk, občanská výchova
Stejskalová Petra – 1. stupeň – MD
Kovaříková Ludmila – český jazyk, občanská výchova
Knápková Jana – matematika, přírodopis
Kodýtková Jana – Tv (zástup za MD)

Pracovníci mateřské školy

Monika Galbavá – vedoucí učitelka
Anna Kropáčková – učitelka
Hana Hladíková – učitelka
Drahomíra Říhová – učitelka
Květoslava Němcová – školnice, uklízečka
Jitka Veselá – pracovnice provozu
Lenka Richtrová – uklízečka
Ludmila hanušová - uklízečka

Kroužky při ZŠ a MŠ Vranovice

Country tanec – Hladíková, Zlámalová
Kopaná – Plch, Dostalík, Hochman
Taneční – Plch, Čápová
Basketbal – Šlajchrt
Ruský jazyk - Lastomirská
Cvičení z jazyka českého – Kovaříková, Jordánová
Cvičení z matematiky – Knápková, Masaříková
Pěvecký sbor – Toncrová Pavla
Volejbal - Kodýtková

Zemědělství v obci

Pod vlivem trhu a změny životního stylu většina domácností upustila od rozsáhlejšího pěstování plodin v zahradách a polích. Stejně tak od chovu domácích zvířat. Této činnosti se věnují jen ojediněle a většinou jen pro vlastní potřebu či zálibu. Komerčnímu zemědělství se v obci věnují tři soukromé firmy, které užívají nemovitosti a pozemky, které dříve byly ve správě zemědělského družstva. Pronajímají si je od původních majitelů nebo je od nich koupili do osobního vlastnictví. Hlavní budovu bývalého družstva s nádvořím na Náměstíčku vlastní Obec Vranovice, která ji hodlá přestavět na dům pro seniory.

Zemědělské firmy v obci:

AGRO KLIMUS s. r. o. - areál Kopečky. Firma se věnuje pěstování speciálních plodin, především cibule. Kromě péče o funkčnost a vzhled movitého majetku vytvořila na užívaných pozemcích BIOPÁSY. Na rozloze 90ti hektarů vytvořila z jednoho lánu tři dílčí pozemky formou remízků. Přínosem je ochranný vliv před větrnými erozemi, ve vytvořených remízcích našla zázemí i lesní zvěř. Majitelem je Ladislav Klimus z Velkých Němčic a syn. Společnost v areálu Kopečky staví fotovoltaickou elektrárnu.

SUŠÁRNA POHOŘELICE, s. r. o., pobočka Vranovice – areál Kopečky. Velkovýkrma drůbeže, nahradila velkochov skotu ve stájích bývalého družstva. Původní stáje firma zmodernizovala na výrobní haly. Společnost má s obcí uzavřenou dohodu o poskytování ročního příspěvku na rozvoj veřejných prostranství v obci, ve výši 200 tis. korun, jako kompenzaci za vypouštění škodlivých a zapáchajících látek do ovzduší. Dohodu však firma neplní. Kontroly a opakovaná upozornění ze strany obce však vedly ke snížení zápachu v souvislosti s chovem vyskladňováním brojlerů. Majitelem společnosti jsou Ivo Kudrna a Milan Šťastný z Pohořelic.

REA Ivaň spol. s r.o. - zahradnictví a pěstování zeleniny – Lipová ulice, areál bývalého zahradnictví JZD. Je nejviditelnějším přínosem pro vzhled obce. U silnice majitelé vybudovali okrasný zahradnický park na ploše 0,5 hektaru. Území s jezírky, lavičkami i částečným zvěřincem (chov koz) zkrášluje vzhled obce. Obyvatelé i návštěvníci z regionu využívají areál zahradnictví i k procházkám. Majitelem je Pavel Kadlec z Vranovic, který firmu již dříve odkoupil od Jarmily a Leopolda Kvardových z Ivaně.

Nezemědělské podnikání a řemeslníci

V obci působí asi padesát podnikatelských subjektů, řemeslných i výrobních podniků. Mezi největší z nich patří Nábytek Mikulík

Zaměstnává 45 zaměstnanců z obce i regionu. Nová výrobní a obchodní centrum vzniklo v roce 2005 za podpory evropské dotace z fondu SROP a grantu Jihomoravského kraje na podporu malého a středního podnikání a podporu zaměstnanosti v regionu. Celková investice přesáhla částku tři milionů korun. Provozovna stojí u hlavní silnice na Lipové ulici, po pravé straně na příjezdu od Velkých Němčic.

Společnost Nábytek Mikulík pořádá každoročně v červnu Dny otevřených dveří, které pojala jako společenskou akci pro veřejnost. V kulturním doprovodném programu vystupují známé osobnosti, koná sekoncrt, nechybí atrakce pro děti. Na akci se chodí bavit místní obyvatelé i lidé z okolí. Majiteli je rodina Mikulíkova z Vranovic.

Spolky a sdružení v obci v roce 2010

Sbor dobrovolných hasičů – požární jednotka Vranovice

Sbor měl k 31.12.2010 32 členů z toho 24 mužů 5 žen a 3 důchodce.
Výbor pracoval v tomto složení:

starosta sboru : Šiška Radek

velitel sboru : Rohrer Jan

pokladník : Rusňák Jiří

hospodář : Pokorný Jan

členové výboru : Augustin Marek, Hanuška Jakub, Kelbl Vilém, Hanuš Aleš,

V roce 2010 sbor vyjížděl k požárům, nehodám, námětovým a prověřovacím cvičením celkem 26 krát a zúčastnilo se jich 114 členů. Z toho 15 krát se vyjíždělo k požárům a zúčastnilo se 64 členů a 4 krát se vyjíždělo na námětová a prověřovací cvičení, kterých se zúčastnilo 12 členů.

V roce 2010 hospodařila jednotka s rozpočtem 132 tisíc korun.

JPO mimo odbornou činnost organizuje další společenské a kulturní akce jako například

- tradiční hasičský ples
- dvakrát ročně sběr železného šrotu
- veřejná hasičská zabijačka

Dáe se JPO aktivně podílela na pořádání Dne dětí.

Myslivecké sdružení Vranovice – Příbice

Hlavní předmět činnosti sdružení je péče o zvěř a její chov.

Personální stav sdružení: 28 členů

Odchov bažantů: bylo zakoupeno 1800 jednodenních kuřat od Lesů ČR závod Židlochovice.

Činnost v roce 2010: instalace automatických napáječek v odchovně ve Vranovicích, zbudování další vypouštěcí voliéry v lokalitě „Špigle“ v hodnotě cca 20000,- Kč, oprava oplocení okolo myslivny ve Vranovicích, nákup žacího stroje na vojtěšky. Zabezpečení dostatečného množství krmiva pro zvěř. Zažádat opět o dotace na obnovu políček pro zvěř. Konání mysliveckého plesu nebylo schváleno.

V provozním řádu MS Vranovice - Příbice je zakotvena pracovní povinnost členů do věku 65 let, 80 bodů /brig.činnost a účast na ostatních akcích/. V roce 2010 to činilo celkem 3690 bodů, což je na jednoho člena, včetně starších 65 let, 131,7 bodů.

ČZS vinaři Vranovice

V roce 2009 čítala členská základna 45 stálých členů. Výbor místní organizace pracoval ve složení:

předseda – Drahomír Dofek

místopředseda – Ing. Jan Helikar

jednatel – Petr Škamrada

pokladník – Ing. Jiří Hladík

kulturní referent – Mgr. Jiří Košíček

členové výboru – Josef Faron a Petr Fridrich

Revizní komise

předseda Ing. Jan Šich

členové – Lubomír Celnar a Jaromír Ondroušek.

V roce 2010 proběhla 2 školení bodérů (degustátorů), a to I. školení spojené s VČS a II. školení s přednáškou Doc. Josefa Balíka z firmy Sanitace, který provedl přednášku o technologii zpracování hroznů a výrobě vína v provozu malovinařů.

V únoru vinaři zorganizovali zájezd do vinařství Šilinek v Pavlově, kde se seznámili s moderní technologií při zpracování vína.

V březnu pořádala organizace 41.ročník místní výstavy vín. Výstavu navštívil poslanec Václav Mencl, poslanec Jiří Petru a senátor Jan Hajda, kteří předali ceny vítězům.

Další již tradiční akcí bylo červencové posezení u cimbálu s cimbálovou muzikou Katrán.

V listopadu konal 2. ročník výstavy archivních vín a zájezd do salonu vín ve Valticích, který byl uspořádán společně s přibickými vinaři.

Poslední akcí v roce bylo tradiční svěcení mladých vín. Na rozdíl od předchozích ročníků nebyl zájem veřejnosti velký a přišlo jen asi 30 platících, což se negativně promítlo na finančním výsledku akce. Pro další ročníky navrhuje výbor upustit od doprovodu cimbálové muziky, což nás stojí cca 7.000,- Kč.

Další aktivitou členů organizace byla brigádnická činnost na vinařském sklepě v prostorách obecního dvora. Největší objem prací na rekonstrukci byl zadán na základě výběrového řízení sdružení živnostníků Suchánek, Plachý, Kurka. Ostatní drobné práce byly provedeny brigádnicky. Realizací projektu budují vinaři především zázemí pro svou organizaci. Od obce dostali vinaři smlouvu na 50-ti letý pronájem, s tím, že veškeré investice do budovy zůstávají jejich majetkem. Další plánovaný provoz vinotéky vranovických vinařů a muzea vinařství je jen doplňkovou činností, která by do jejich rozpočtu mohla přinést peníze.

Realizace tohoto projektu byla financována z několika zdrojů. Největším dílem byla dotace od JMK ve výši 350.000,- Kč, další dotace byla jako každoročně schválena od obce a to ve výši 20.000,- Kč a ostatní finanční prostředky byly pokryty z rozpočtu naší organizace. Přesto část financí na dokončení chybí a to z důvodu nepředvídatelných nákladů, které se objevili v průběhu rekonstrukce. Například kompletní výměna podlah, výměna krytiny a další nemilá skutečnost a to vloupání se do tohoto objektu a krádež již zabudované myčky nádobí. Z tohoto důvodu také další náklady na zabezpečení objektu mřížemi.

Zdroj: výroční zpráva ČZS-vinaři Vranovice za rok 2010

Moravský rybářský svaz, místní organizace Vranovice

Revíry

mimopstruhové

Svratka 1

Svratka 1A

Svratka 1M

Výbor MO

předseda: Zdeněk Škňouřil Obchodní 49, Vranovice

místopředseda: Josef Dřímál Lipová 600, Vranovice

jednatel: Luboš Mrkvica Dlouhá 28, Vranovice

hospodář: Petr Dvořáček, Nosislav

Rybářský spolek byl založen v roce 1900. Současná organizace hospodaří a vykonává rybářské právo na třech revírech. Jedná se o 11 km spodního úseku Svratky, říčku Šatavu a stojaté vody s názvy Stříbrňák, Jordán, Lhéta, Rohlíka, Hakle. Celkem se jedná o 31,5 ha vod. Členskou základnu tvoří 460 členů (i z osmi okolních obcí). Organizace se věnuje i chovu ryb - kapr, lín, amur, tolstolobik, které používá k zarybnění revíru a tím k jeho zatraktivnění.

Hospodaření v roce 2010

Zarybnění rybářských revírů:

SVRATKA 1:

Kapr K _{3,4}	530 ks	750 kg	36.840,- Kč
Amur A ₂	1200 ks	120kg	7.200,- Kč
Lín L ₂	1200 ks	60 kg	4.950,-Kč
Ostroretka Os ₁	8000 ks		9.900,-Kč
Jesen Je ₁	10000 ks		hradí MRS
Sumec Su _r	800 ks		2.400,-Kč
Tloušť Tl ₁	6000 ks		12.000,-Kč
Podoustev Pd ₂	3000 ks		20.250,-Kč
Štika Š _r	4000ks		6.600,-Kč
Parma Pa ₂	2000 ks		6.640,-Kč
Mník Mn ₁	1500 ks		2.800,-Kč
Celkem násada za			109.580,-Kč

SVRATKA 1A:

Kapr K _{3,4}	450 ks	800 kg	43.574,-Kč
Amur A ₂	400 ks	40kg	2.400,-Kč
Lín L _{2,3}	400 ks	20 kg	1.650,-Kč
Sumec Su _r	200 ks		600,-Kč
Štika Š ₁	1000 ks		1.650,-Kč
Celkem násada za			49.874,-Kč

SVRATKA 1M:

Kapr K _{3,4}	623 ks	918 kg	52.984,-Kč
Amur A ₂	400 ks	40 kg	2.400,-Kč
Lín L ₂	400 ks	20 kg	1.650,-Kč
Štika Š ₁	1000 ks		1.950,-Kč
Pstruh Pd	170 ks		5.290,-Kč
Celkem násada za			63.974,-Kč

Za všechny revíry činí hodnota násad 223.428,- Kč

RYBOCHOV 2010 – výlov

Koupaliště: KaprK₃ 425ks 468 kg 21.528,-Kč**Rybník u koupaliště**KaprK₃ 875ks 1225 kg 56.350,-Kč**Tržba celkem****77.878,-Kč***Zdroj: výroční zpráva za rok 2010***Klub maminek**

V roce 2010 Klub maminek obohatil program o tvoření s dětmi a přednášky. Témata byla nejrůznější podle toho, co maminky samy zažily nebo nastudovaly. Například o psychomotorickém vývoji dětí, výchovných problémech, první pomoci, cvičení s dětmi, masáží dětí, prarodinných aktivitách v regionu a dalších zájmovostech souvisejících s dětmi. Využily odborných znalostí maminky fyzioterapeutky Jany Hanušové a maminky Aleny Nohelové.

Povídání a přednášky se pravidelně střídaly s tvořením. Uskutecnila se setkání na zajímavá témata s odborníky. Klub navštívila Petra Škrdlíková z CRSP Brno, která maminky povzbudila ve výchovných problémech s dětmi. Při velmi příjemné besedě měly maminky možnost řešit potíže s kojením a výživou dětí s laktační poradkyní Pavlínou Kallusovou z CENAP.

Z větších akcí v roce 2010 se konal Maškarní rej, táborák na oslavu MDD a Mikuláš. Maminky pomáhaly také na soutěžním odpoledni, které pořádala obec Vranovice. Navázaly vzájemnou spolupráci s MC Robátko Židlochovice a aktivně se zúčastnily akce Pohádkový les pořádané neziskovými organizacemi Židlochovicka a organizovanou MC Robátko.

Ve školním roce 2010/2011 se středeční schůzky přesunuly na úterý z důvodu výuky ZŠ. Členky se scházely v úterý a pátek od 9³⁰ – 11³⁰ hod v prostorách Školního klubu. V úterý byl většinou připraven program – beseda, přednáška, povídání, tvoření. V pátek byla pro děti volná herna v případě zájmu proložená pásmem říkanek či písniček.

Klubová základna se rozšířila na zhruba 20 maminek s dětmi různého věkového složení. Účast byla přibližně 6-10 maminek na jedno setkání. Celkově větší účast byla na úterním setkání s programem, kdy na přednášky odborníků přišlo až 16 maminek. Správkyněmi klubu byly Ilona Kukletová a Jitka Klimešová. Eva Holíková aktualizovala web prezentaci na www.klubmaminek.webpark.cz.

Od obce Vranovice jsme v roce 2010 dostali finanční dar 2000,- Kč. Tento dar byl použit na nákup podložky s ohrádkou pro naše nejmenší a hraček rozvíjejících motoriku pro větší děti.

Příjmy: na klubových poplatcích se v roce 2010 vybralo 4366,- Kč, zůstatek z roku 2009 byl 1060,- Kč, finanční dar obce 2000,- Kč. Výdaje: provoz včetně nákupu hraček 5574,- Kč, přednášková činnost 1130,- Kč, zůstatek: 722,- Kč.

Zpracovala: Ilona Kukletová

Český svaz ochránců přírody MO Šatava

předseda: Luboš Mrkvica, počet členů: 10

Zaměření - údržba ekologicky významných nechráněných území, údržba zeleně, ochrana životního prostředí, ochrana vod.

Působnost: Správní území obce Vranovice

Z činnosti:

Rekultivace a údržba lokality lužního lesa starého koryta říčky Šatavy v lokalitě Plačkův les. Obnovenou lokalitu využívají obyvatelé i turisté k výletům.

Junák 2. oddíl Jaguáři

Klubovna skautů má sídlo U koupaliště č.p. 113

Oddílová rada v roce 2010

Vůdce oddílu a družiny vlčat Sklípkaní: Vít Rusňák – Virus
Zástupce vůdce oddílu: Jan Korčák – Korky
Zástupce vůdce oddílu: Jan Vybíral – Hluk

Rádce družiny Vlků: Karel Vrátný – Karlos + Michal Rapco – Michi (do června)

Rádkyně družiny Veverek: Simona Mikulíková – Simča

Rádkyně družiny světlušek Oranžová šestka: Pavlína Šťastná – Beruška + Jiřina Hladká – Jiřka (do června)

Družiny oddílu:

Vlci – družina skautů, počet členů: 9, chlapci ve věku 11 – 15 let

Veverky – družina skautek, počet členek: 4, dívky ve věku 11 – 15 let

Oranžová šestka – družina světlušek, počet členek: 9, dívky ve věku 6 – 10 let

Sklípkaní – družina vlčat, počet členů: 12, chlapci ve věku 5 – 10 let

Náplň činnosti

Družiny pracují samostatně podle plánu sestaveného a schváleného oddílovou radou, ta se schází pravidelně jednou za měsíc vždy po oddílové schůzce všech družin. Členy oddílové rady jsou rádcové a rádkyně družin a vedení oddílu. Družiny během roku vyvíjí pravidelnou činnost. Družinové schůzky jsou každý týden po celý rok s výjimkou letních prázdnin. Vyvrcholením skautského roku je čtrnáctidenní stanový tábor.

Akce junáků v roce 2010:

Cestování časem se šíleným vědcem – celoroční hra

Tříkrálová sbírka 2010

Výprava na Strážnou

Závody Vlčat a Světlušek

Tábor u Dobrohoště u Dačic

Vřivniok – Velká říjnová výprava na Ivančenu a okolí

Vánoční besídka

Betlémské světlo

Silvestrovská výprava na Kolby

Rovestr 2010

Klub důchodců

Složení výboru:

Předseda - Ivan Bednář

Zapisovatelka - Ludmila Drápalová

pokladní - Jarmila Faronová

Kulturní komise:

Vlasta Novotná

Růžena Bauchová

Marie Divišová

Marie Suchánková

Klub důchodců má 72 členů. Členové se schází pravidelně 1x v měsíci na výborových schůzích v klubovně v Úzké ulici čp. 103. Výroční schůze se konají 2x ročně. Každé první pondělí v měsíci je "posezení u kávy", na nichž vystupují přednášející s různou tematikou. Klub důchodců zajišťuje ve své klubovně pedikúru a masérské služby formou dojížděcích odborníků. Tyto služby jsou dostupné i nečlenům. Objednávky vyřizuje Vlasta Novotná.

Důchodci pořádají také zájezdy do termálních lázní Čalovo, na divadelní představení do Boleradic a dobročinné sbírky pro diakonii Broumov.

Tělocvičná jednota Sokol

Výbor TJ Sokol

Marie Duroňová, Petr Goliáš, Marta Goliášová, Jana Hladká, Zdenek Hochman, Ivan Karpíšek, Marie Korčáková, Jaroslav Štipčák, Jan Zajíc
Správce budovy – František Soukal

Oddíly:

Oddíl všestrannosti	- vedoucí Jana Hladká a Marie Goliášová
Badminton	- vedoucí Bedřich Slaný
Silový trojboj	- vedoucí Ivan Karpíšek
Stolní tenis	- Petr Goliáš
Volejbal	- Vlastimil Hampejs
Šachy	- Pavel Šťastný
Nohejbal	- Jaroslav Korčák

Úpravy na budově sokolovny v roce 2010 – rekonstrukce sprch za 70 tis. Kč

Provozní náklady jsou hrazeny převážně z pronájmu restaurace, která sídlí v budově, na činnost oddílů přispívá obec.

Probíhají jednání s obcí Vranovice o projektu na novém využití sokolského hřiště.

Oddíl všestrannosti – 90 členů z toho 23 v žákovských kategoriích. Oddíl pracuje v 6 družstvech:

– rodiče a děti –	Jitka Klimešová (na mateřské dovolené) zastupuje Alena Nohelová
– žákyně -	Marie Goliášová
– žáci -	Zdeněk Hochman
– ženy + dorky -	Jana Hladká
– nohejbal	Zdeněk Hochman
– florbal -	Petr Killinger

Stolní tenis

Oddíl stolního tenisu měl v ročníku 2010/2011 v soutěžích celkem 3 družstva dospělých, z toho 2 družstva se účastnila okresních soutěží (Břeclav) a jedno družstvo krajských soutěží. Jedno družstvo bylo v dorostu.

Silový trojboj

35 členů, 1 senior nad 60 let, 12 mužů 27 – 60 let, 2 ženy 27 – 60 let, 8 mužů 19 – 26 let, 11 dorostenců 15 – 18 let, 1 žák do 14 let

Šachy

20 členů, z toho 12 žáků a dorostenců vč. 3 dívek

Badminton

21 členů, z toho je 17 aktivních hráčů, další hrají rekreačně

Nohejbal

12 mužů

SK Vranovice – fotbalový klub

Registrační číslo 604068

IČO: 18511651 , DIČ: 299-18511651

Výbor:

Rostislav Trojan – předseda, pokladník, správce areálu

Miroslav Ježa – místopředseda

Miloslav Köhler – jednatel a hospodář

Karel Hochman, Jan Stankovič, Milan Halfar, Zdeněk Měřínský, Antonín Blecha, Jan Veselý – členové výboru

Základna – vedoucí Miloš Köhler a Honza Stankovič

6.místo z deseti, 2 výhry, 2 remízy, 5 porážek, skóre 26:50 a 8 bodů.

Nejlepším střelcem je bezkonkurenčně Jiří Bezdva.

Mladší žáci – vedoucí Zdeněk Měřínský a Milan Halfar

10. místo z dvanácti, 2 výhry, 2 remízy, 7 porážek, skóre 36:48 a 8 bodů.

Trenéři bojují s nízkou tréninkovou docházkou, nepodařilo se zapojit hochy, kteří vyšli ze základny. Z osmi chodí pravidelně pouze jeden. To považujeme za velký problém, protože postup hochů po jednotlivých kategoriích až do mužů je základ naší strategie. Děláme maximum, aby k takové „úmrtnosti“ nedocházelo. Docházka k utkáním je bez problémů, což hodnotíme velice kladně.

V průběhu zimní přestávky opustil tým Milan Halfar, který se věnuje Kubovi Růžičkovi v Břeclavi.

Starší žáci – vedoucí Zdeněk Halámka

12. místo z dvanácti, 1 výhra, 19 porážek, skóre 10:39 a 3 body.

Obětavost a úžasná flexibilita trenéra této kategorie nás vede k jistotě, že do dorostenecké kategorie přijdou hráči vybavení náležitým potenciálem pro jejich další fotbalový rozvoj.

Výše zveřejněné sportovní výsledky a umístění v tabulce kategorií žáků a základny nejsou klíčové.

Krom zřejmého zájmu klubu o výchovu vlastních odchovanců je prvořadou prioritou celé práce klubu zajistit možnost hlavně dětem ale i dospělým ztotožnit se s ideály sportu a realizovat se jinak než s cigaretou či alkoholem někde na nádraží nebo nedej bože v ruce s něčím daleko horším někde jinde. Pravda je, že se nám to moc nedaří. To potvrzuje hlavně následující družstvo.

Dorost – vedoucí Honza Stankovič a Mirek Ježa

4. místo z jedenácti, 5 výher, 3 remízy, 2 porážky, skóre 39:11 a 18 bodů.

Přestože jsem dorostence na tréninku mockrát neviděl, daleko častěji jsou k vidění v restauraci u Fialů eventuelně ve Sportbaru, umístili se ze všech našich družstev nejlépe. Jsou to paradoxy, které bohužel hráčům nahrávají k utvrzení jejich přesvědčení, že takováto forma přípravy je ta pravá.

Tady je největší problém celé naší koncepce. Kdo z hráčů se dostane až sem a fotbalově v dorostu nezahyne tak má fotbal vyhráno. Bohužel ale takových výher je čím dál méně. Mnohem častěji jsou jména našich dorostenců zapsána ve svodkách pohořelické a jiné policie, než v deníku jejich trenéra. Obdivuju trenéry, že s takovým materiálem mají trpělivost pracovat. Podle mě to nemá žádný smysl ale velmi rád se budu mýlit. Je samozřejmé, že i přes to nejen trenéři mohou očekávat maximální podporu stran VV, která bude mít pro toto družstvo smysl.

Muži – vedoucí Karel Hochman, Rostislav Trojan, Robin Celnar

9. místo ze čtrnácti, 4 výhry, 6 remíz, 5 porážek, skóre 25:34 a 18 bodů

Mužstvo tvoří pouze hráči našeho oddílu. Máme velice mladý perspektivní tým, který povětšinou poctivě pracuje ale bohužel se potýkáme s problémy, které mládí přináší. Hráči mají samozřejmě spoustu jiných zájmů, kterým se často věnují na úkor fotbalu. I když to jistě není ideální, mám za to, že časem dokážou někteří svůj volný čas naplánovat tak, aby fotbal moc netrpěl. Kvalitu mužstvo má a je jen na nás všech, jestli ji dokážeme proměnit na body a úspěchy.

V zimě došlo ke změnám v realizačním týmu mužstva. Na pozici hlavního trenéra jsme angažovali pana Viléma Dofka, který sám projevil zájem u nás trénovat. Dosavadní trenér Rost'a Trojan se bude věnovat jiné práci pro klub. Místo asistenta trenéra opustil Robert Celnar na vlastní žádost. Vedoucí mužstva Karel Hochman ve funkci zůstal a stal se zároveň asistentem hlavního trenéra Dofka. V kádru mužstva ke změnám nedochází. Prvořadým úkolem pro trenéry je udržet stávající kádr pohromadě, umístit se v horní polovině tabulky a připravit se na příští sezonu, ve které chceme hrát nejhůře třetí, čtvrté místo.

Vypracoval: Rost'a Trojan – předseda SK

Přehled počasí ve Vranovicích v roce 2010

Leden - Začátek roku 2010 byl deštivý a teplý. Leden se většími mrazy projevil až ve svém závěru, kdy teplota v noci klesla několikrát přes -13°C , 27. 1. až na -18°C . Nižší teploty nebyly. Denní teploty se pohybovaly v 1. a 2. dekádě kolem nuly, ve třetí dekádě klesly na -3 až -10°C .

Srážkových dnů bylo celkem jedenáct, z toho čtyři deštivé. Celkové množství sněhu a deště bylo v lednu 55,5 mm.

Únor - slabě sněžilo a to ve dnech 8., 11. a 12. a pak kolem 20. 2. a v závěru měsíce přišlo. Srážky celkem činily 24 mm. Teploty v noci začátkem měsíce se pohybovaly od -4 do -10°C , v závěru měsíce kolem nuly až $+3^{\circ}\text{C}$. Denní teploty byly nejnižší mínus 3 a nejvyšší vystoupaly na $+10^{\circ}\text{C}$.

Březen - nejnižší noční teplota -5°C , pod nulou bylo 11 nocí. Nejvyšší noční teplota činila v poslední dekádě $3-12^{\circ}\text{C}$. Denní teploty byly pouze dvakrát kolem mínus 1°C , v závěru měsíce se dostaly až k 21°C . Srážkových dnů bylo šest, pouze 2x sněžilo a úhrn srážek činil 14 mm.

Duben - velice teplý, hned v začátku měsíce byly denní teploty kolem 17°C , v závěru až 25°C a noční teploty kolísaly od nuly po 15°C . Pršelo 11x, z toho byly 2 bouřky a to 16. a 26. dubna. Celkem spadlo 67,5 mm za celý měsíc.

Květen - deštivý a teplý, v závěru s bouřkami. Napršelo 98,5 mm, z toho v bouřkách 18 mm. Deštivých dnů bylo dvacet. Teploty v noci neklesly pod 9°C a ve třetí dekádě vystoupaly až k 19°C . Denní teploty se pohybovaly nejčastěji kolem 20 stupňů, ve třetí dekádě dosáhly až 24°C .

Červen - přišlo 9x, z toho ve dnech 1., 2., 13., 16. a 18. vydatně. Celkem napršelo 69,5 mm. Teploty v první dekádě v noci $10-20^{\circ}\text{C}$, ve dne $15-32^{\circ}\text{C}$. Ve druhé dekádě bylo mírné „ochlazení“, ve třetí dekádě opět zvýšení na $12-16^{\circ}\text{C}$ v noci a k 27°C ve dne.

Červenec - byly 3 bouřky, 6.7. napršelo 9 mm, pak 15.7. jen 1 mm a potom 17.7., kdy spadlo 42 mm. Dále přišlo ve dnech 23.-25.7. a to napršelo 39 mm a potom 29. a 30.7., kdy napršelo 16,5 mm. Celkem tedy v červenci napršelo 107,5 mm. Teploty v noci byly od $15-25^{\circ}\text{C}$ a denní teploty vystoupaly uprostřed měsíce až na 35°C .

Srpen - byl více deštivý, přišlo celkem 15x a srážky činily 89,5 mm. Bouřky byly ve dnech 5., 13., 23. a 24.8. Noční teploty $15-20^{\circ}\text{C}$ v první polovině měsíce, v závěru od $10-20^{\circ}\text{C}$. Denní teploty v období bouřek kolem 29°C , nejnižší klesly v závěru měsíce na $18-14^{\circ}\text{C}$.

Září - teploty klesaly v noci v první dekádě k 7°C , nejvyšší noční teploty byly kolem $14-16^{\circ}\text{C}$. Ve dne bylo převážně kolem 20 stupňů, uprostřed měsíce až 23 stupňů, v závěru klesly denní teploty na $13-11^{\circ}\text{C}$. Pršelo slabě, mrholení nebo krátké deště, víc napršelo 26. a 27.9. a to 40 mm. Celkem v září spadlo 58,5 mm.

Říjen - přinesl první mráz a to 22.9., teplota v noci byla -4°C . Mrazíky kolem -1 stupně pak byly i 27.-29. října. V první dekádě se držely noční teploty pět dní na 11 stupních. Denní teploty se pohybovaly od 8 do 17 stupňů. Srážek bylo málo, celkem 9,5 mm.

Listopad - mírné oteplení, v začátku měsíce se noční teploty držely až na 12 stupních, ke konci měsíce klesly pod nulu, 30.11. na -5°C . Přes den bylo zpočátku až 17 stupňů, v závěru měsíce kolem 1 stupně. Do 24.11. přišlo a to celkem v 9 dnech a spadlo 26,5 mm. První sníh napadal 26. a pak 29., celkem 12 mm vody. Srážky za listopad činily celkem 38,5 mm.

Prosinec - byl v první polovině se sněhem a deštěm, přišlo 7. a 8. a pak 11. a 12., sníh padal v dalších sedmi dnech a to celkem málo. Nejvíce sněžilo v začátku měsíce, to bylo kolem 15 mm po rozpuštění. Za celý měsíc činily srážky 33,5 mm. Teploty klesly v noci v první dekádě až na -14°C . Většinou však byly kolem -10 stupňů. Denní teploty se pohybovaly od -7 až po $+9^{\circ}\text{C}$ na Štědrý den. To bylo docela jasně. Dá se říci, že prosinec byl teplotně nevyrovnaný, mírný.

Za celý rok 2010 činilo celkové množství srážek 666 mm.

Vypracoval: Josef Varmužka

Vzpomínky Josefa Pavlů

vranovického rodáka narozeného roku 1930

Rok na dědině

Aneb jak jsme žili a jak jsme se měli za našich mladých let

I. JARO

Příchod jara předznamenávala u nás ve Vranovicích velká voda. Tehdy bývaly opravdové zimy. Mrazy, fujavice, závěje, ledování, rolničky na postrojích koní zapřažených do saní, havrani, chocholouši. V únoru bývalo ještě chladno, začátek března byl už ale ve znamení jara, o svatém Josefu jsme už chodívali bosky.

Sněh roztál, rozvodnily se řeky, vylily se vody z břehů, byly tu každoroční jarní povodně. Svrtka se vylila nejdříve u mlýna v Pouzdřanech. Voda zatopila Mexiko – Malé Pouzdřany pod mlýnem, silnici z Pouzdřan do Vranovic, Virholec, lesy u Červeného mostku. Korytem podél trati naplnila Říčku, zaplavila celé Podzahrady až k Ivaňské silnici. My Lapačáci pamatujeme velkou vodu i pod mostem u Helešicových. Na druhé straně dědiny zatopila voda celé Šatavy, Brůdek, Tónku, Síčky, voda dosahovala až k Hochmanovým u vody – jak se tehdy říkalo. Z Pastviska se stala velká louže, voda podmáčela Saxlovu, Lánikovu a Stejskalovu zahradu. Všechny silnice byly pod vodou, do Pouzdřan se chodilo po štrece, do Uherčic se muselo oklikou na Židlochovice. Nic ale netrvá věčně, ani velká voda. Vysvitlo sluníčko, sněhy a ledy roztály, vody opadly a vrátily se do svých koryt – a to už bylo jaro.

Prvními zvěstovateli jara byly jívny – kočičky a jehnědy, ze sněhu se vyklubaly sněženky a bledule, ve struze podél trati a v potoku se objevily první žáby. V tůních na travinách visely celé šňůry jejich vajíček. Z nich se vylíhli pulci a z nich pak žáby – ropuchy, skokani, žbluňky, rosničky. Kolem každé samičky se tlačil houf nápadníků, až jsme se dětsky divili, kolik že jich ta žába unese. To jsme tehdy nevěděli, že žabí samečci nemají kopulační orgán, ale v době páření jen tak vylučují tekutinu, která oplodzuje samičky.

Ve škole jsme příchod jara – a pak léta a podzimu – sledovali na oknech naproti sborovny v I. poschodí. Ve sklenicích od Alpy tam byla po celý rok názorná výstava naší flóry – květin, tak, jak se v přírodě měnila a střídala.

První – kromě kočiček, sněženek a bledulí – tam byl orsej jarní, pak podběl, blatouch bahenní, dymnivky, žlutá a bílá sasanka, plicník lékařský, fialka – violka vonná, pampelišky, vlašovičnick na bradavice, zlatý dešť, lékořice sladké dřevo, kopřiva hluchavka, prvosenka jarní – petrklíč, sléz nízký. Bez černý, šeřík a pak dál k létu kosatce, konvalinka, kopretiny, hrachor, slzičky Panny Marie, zvonek modrý, tulipán, pivoňky, planá růže, jasmín, řepíček, sedmikrásky chudobky, heřmánek a jeho příbuzný rmen žlutý, královská divizna zlatokvětá, jitrocel, máta pepřná feferminc, u cest skromná mateřídouška, čekanka modrá a šalvěj kohoutek. V polích pak kokrhel – vlčí mák, stračka drobnokvětá, chrpa modrá, kakost čapí nůsek – nosál a něžný fialově růžový koukol, který, stejně jako jiné, v přírodě už nenajdeme. K podzimu vystřídaly letní květy macešky, jiřiny, astry, okrové měsíčky, ocún čili naháček, a až do prvních mrazíků dušičky – vše svaté – chryzantémy. To vše jsme měli po celý rok před očima. Jaký tedy div, že jsme venku poznali kdejaký kvítek, kdejakou travičku.

K jaru patřily Kolby, klokočí, křupík a sladké dřevo. Silnice do Pouzdřan byla dlouho zatopená a tak jsme na Kolby chodívali po štrece. Za mostem u Albrechtových vedla od splavu strouha – náhon na mlýn. Most přes ni nebyl, jen lávka s jednoduchým zábradlím. Přejít přes ni bylo o zdraví, ale sladké dřevo lákalo. Špinavá voda pod lávkou a na mlýnských kolech hučela, všude kolem bylo plno bahna a žabinců z povodně, cesta nahoru na Kolby se musela klopotně vyšlapávat, lékořice jak

naschvál rostla až nahoře. Poznali jsme ji podle malého keříčku, kořen, někdy až metrový, rostl hluboko v zemi jako křen. Dobře bylo tomu, kdo si sebou vzal motyčku nebo rýč. Dolovat kořen holýma rukama byla dřina, ale sladkého dřeva jsme si odnášeli plné kapsy. Cestou domů jsme nařezali pár prutů klokočí domů do vázy, na úbočích štreky jsme natrhali křupík (vrzal v rukách), ze kterého maminka dělávala špenát. S vajíčkem chutnal výborně.

Jaro taky zazvonilo k nástupu dětských her. Už jsme chodili nalahko, měli jsme krátké gatě pod, po nebo nad kolena, punčochy s podvazkama, kšandy, šněrovací botky, nějakou tu kacabajku – hry mohly začít.

Jarní hry

Znali jsme jich celou řadu. Třeba elver telver, ide paní s penzí dyja, dyja, dom, zlatá brána otevřená, sil Petr proso i pšeničku, chodí Pešek okolo, modrají se pomněnečky, zelená se klokočí, samaritánka už jede, hezkou družičku si veze, zdali nám panenky povíte, kam na travičku chodíte, Éliška Éliška nebyla pyšná a jiné. Balonem na stěnu se hrála školka, na zemi čtverce. Byly to vesměs hry děvčat a abych pravdu řekl, nevím dnes už, jak se hrály. Kluci měli nejradši hru na zloděje, sak sak, odpalovali blechu – špačka, tancovali vlka – káču, honili ráfky z jizdních kol, hráli na zaháněnou nebo brncali kuličky – my jsme říkali bramce – mramory.

Nejvíce jsme se vyřádili právě při odpalování blechy – naše maminka říkala po unkovsku kyčkrdle. Párkrát jsme ale zchytali pěkný migoš, to když se nám podařilo rozbít někomu v sousedství okno.

Kuličky jsme hrávali na ťukanou nebo na smetanou. Středisko kuličkových turnajů bývalo na prostranství před pekárnou Bedřicha Dvořáčka. Byl tam plac a pěkné korýtka pod rýnou, o které se ťukalo. Často jsme se odtud se Slávou vraceli – někdy s pláčem, jindy s plným pytlíkem (barevných mramorů).

Děvčata hrávala i na vyvolávanou. Balon byl tehdy vzácný, stačila pótka. Kdo a kdy ten název vymyslel nevím, ale pótka byla taková smotanina z hader, obtočených provázkem. Hráčky si daly jména květin nebo ptáčků, vyhodily pótku na Hanesovu střechu, která jediná v ulici neměla rýnu, a vyvolaly třeba „chebz“ nebo kocórek či třeba chocholůš. Vyvolaná musela pótku chytit a znovu vyhodit na střechu a vyvolat. Která pótku nechytla, vypadla ze hry, až nakonec zůstala ta nejšíkovnější.

K jaru patřil, a dodnes patří, svátek svatého Josefa. U nás se Josefům vyhrávalo. Byl to pěkný zvyk, dnes už se Josef slaví jen v soukromí. Za našeho mládí byla v předvečer sv. Josefa venku celá dědina. Hrálo se, zpívalo, popíjela se domácí pálenka, pojídaly darované buchty a koláče, někdy krajíc domácího chleba s plátkem čerstvého uzeného. Původně hrával nějaký Rajmund Pezlar, říkali mu Munda, na heligonku, později jej nahradila celá kapela. U každého Josefa zahráli, povinšovali, připili na zdraví, shrábli pár kaček a šli o Josefa dál. My kluci jsme s muzikanty pochodili celou ves, drželi jsme jim noty a svítili baterkami. Koláčů a buchť jsme se najedli dosyta, kořalku ale muzikanti vyslopali sami.

Přešel Josef a byly ostatky, někde masopust, jinde zase fašaňk. Však víte, o co šlo – pozdvižení v dědině za bílého dne. Skončily plesy a bály, lid se chystal k pokání. Ostatky byla poslední příležitost, jak se vyřádit. Po vsi chodili maškarádi, řezník s kabelou a ocílkou u pasu vodil medvěda v hrachovině, muzikanti vyhrávali. Bylo veselo, ale někdy taky pláč a skřípění zubů – to když některá hospodyňka zjistila, že z komory nebo koplína zmizelo víc, než přichystala. Cirkusáci v nestřeženém okamžiku vyplenili hnízdo vajec i s kvočnou, v udírně věnec klobásů nebo šrůtku uzeného. Když na to hospodář došel, byli maškarádi pryč.

Večer se šlo do hospody, ze získaného proviantu navařili štrandlík guláše, křenovku, z vajec smaženici. Od pekaře bylo pár štryclí chleba a pleténky, pivo z výčepu. To se to loučilo se svobodou.

O půlnoci se pochovávala basa. Farář (jako) ve spodniče šel se svou svitou za basou, kropil ji metlou máčenou v pivě a pronášel litanie na rozloučenou:

-Pane Bože na oboře vem dva nože, zabi měch a mne nech...

-Kyrie elejson peníze nejsou, a kdyby byly, tak by se propily...

-Ty chvíle svaté, ty už se nevrátí, přišli jsme v košili, dom půjdem bez gati...

- S Bohem, Máry a piš, šak víš – beran byl nahoře, chlíveček níž...

- Sicut erat et principio et nunc et sempar, pij pivo z tupláku, je to náš nektar.

Musím se přiznat, že mne samotného překvapuje, že jsem si zrovna takové šprochy a ptákoviny zapamatoval. Ale já jsem k takovému blbnutí neměl nikdy daleko.

Ostatky byly svátky i pro nás děti. Maminka nám jednou za rok nasmažila koblihů, někdy i boží milosti, to bylo pochutnáníčko. Jednou jsme ale nad těmi dobrotami zaplakali:

Šel jsem ze školy a na rej maškarádů jsem natrefil před Poláčkovou hospodou. Byl mezi nimi i náš tatínek, zahlédl mne a: „Pepiko, honem dom, bude migoš...“. Ten výraz migoš představoval v naší rodině něco vyjimečného, buď něco dobrého na zub, nebo pár facek. Nikdy jsme nevěděli, co to tentokrát bude. Já jsem v tyto dny měl nějaké drobné prohřešky ve škole a myslel jsem, že to tatínkovi někdo požaloval a rozbolelo mne břicho. Taktak jsem doběhl domů. Ledva jsem se usadil na dvoře v kadibudce, přišli maškarádi. Okupovali celý dvůr, dělali voloviny, muzikanti vyhrávali. Doprostřed dvoru někdo přistavil štokrdle a maminka na ně postavila celý kutchan voňavých koblihů, hned se všichni do nich pustili. Někdo skočil přes štreku k Fialům pro pivo a tak hráli, popíjeli a požírali koblihy. Já jsem seděl na záchodě a škvírou sledoval ten mumraj na dvoře. Břicho mne už dávno nebolelo, ale bylo mi blbě zrovna teď se ukazovat. Vylezl jsem, až když odešli všichni ti cirkusáci, ale kutchan na štokrdleti byl beznadějně prázdný. I zaplakal jsem, ale co to bylo platné, koblihů nět.

Velikonoční svátky jsme měli rádi především proto, že jsme měli ve škole tři dny prázdná: na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu (tehdy jsme v sobotu mívali normální vyučování a taky se v sobotu dělalo). Kostelní zvony, jak známo, odlétají na Velikonoce do Říma a nahrazuje je hrkání. To byla pro kluky událost a nešťastný ten, kdo neměl hrkač nebo řehtačku. Klapačky jsme neznali. Mně hrkač udělal náš Frantík, když se učil stolařem u strýce Klimeše v Unkovicích. Kluci z ulice si mne předcházeli a dělali mi pomyšlení, jen abych je nechal chvíli zahrkat.

Elitou mezi hrkači byli párovači. Byli to starší kluci, kteří chodili do kostela a hrkání organizovali. Stavěli páry a určovali, kam kdo pojedje. Měli fišpanky a právo užít jich, kdy to bylo třeba k zjednání pořádku. Hlavní párovač měl kapesní hodinky a podle nich určoval denní i večerní rytmus hrkání. Párovači spávali společně v nějaké cimře blízko kostela, na slámě, na znamení pokání. Místo pokání však tajně upíjeli flaškové pivo, kouřili a vyprávěli si necudnosti o děvčatech. Chcali v koutě cimry, ven se v noci báli. V pátek před rozedněním se šli umýt do studánky na Pastvisku v přesvědčení, že tím všechny hříchy a nepravosti ze sebe smyli.

Podle toho, kolik přišlo hrkačů, se utvořily skupiny – říkali jsme cuky – a rozjeli se po dědině. My se Slávou jsme jezdili vždycky trasu kolem Floriánku – tam bylo první modlení – Anděl Páně, přes Lapačov, kolem cigorky na Přibickou. U kříže u Skoupých byla další zastávka a další modlení, a pak přes glajze na Pindulky a zpátky ke kostelu. Druhá parta měla na starosti Pardálov a Přisnotickou. Naposledy se hrkalo v sobotu ráno, načež chodili párovači po ulicích a: „Tetičko, za hrkání vajíčko“. Někde dostali pár vajec, jinde koblih nebo kugluf, i nějaká korunka se sešla. V cimře to dali všechno dohromady, dopili co zbylo, pojedli co dostali, o korunky se rozdělili. Kdo se přejedl, toho bolelo břicho ještě o vzkříšení.

Na Velký pátek se chodilo do kostela na „lóbání“. U Božího hrobu položili kříž s Kristem, v šeru svítlo jen věčné světlo, hasiči v uniformách drželi čestnou stráž.

Nás kluky zajímali nejvíc právě hasiči. Hlavní stan měli v hospodě u Richarda Venyše, odtud chodili po hodině do kostela. V hospodě z dlouhé chvíle popíjeli pivo a vermut, pojídali žemle a solcštangle, útratu zaplatil kostelní hospodář. Po každém pivu byly přestávky a střídání stráží kratší a častější, mnohdy museli z kostela i mezi tím, všechno chce své.

V sobotu na vzkříšení byla venku celá dědina, jen holič Pešina svítil v oficíně až do noci. Každý měl na sobě něco nového, muzika hrála „Alleluja – živ buď nad smrtí zvítězitel...“, radní, hasiči a veteráni nesli baldachýn, paškál, korouhve a sošky svatých, kostelní sbor zpíval, Mojžíšek hrál na harmonium, které vozil na tragači kostelník Dórek Dofek, později Franta Puc, od oltáře k oltáři. My

z našeho domu jsme kostelu nikdy moc nedali, ale vzkříšení a Boží tělo jsme slavili taky, bývalo to pěkné.

Z celého vzkříšení jsme se ale stejně nejvíc těšili na smažené kozlátka s bramborovým salátem, cvibach, nebo smaženici z husích vajec. To jsme se zase jednou dosyta najedli. Zlaté Velikonoce.

A bylo tu velikonoční pondělí, s ním šlaháčka, mrskut či šmigrust, po vranovicu ovšem vždy „rócačka“ – to je zkomolenina z německého brautzen. Hon na čarodějnice – jak jsme s oblibou říkali.

Kluci měli vesměs žily pletené z vrbových proutků. Z osmi prutů je dělával strýc Vybíral na Lapačově, ale každá stála padesátník. Jiní kluci měli fišpanky, pruty klokočí a tak. Chodily jsme nejdřív k příbuzným, pak na děvčata v dědině. U známých jsme koledovali: „Róci róci, dé mně věci, jedno bílý, dvě červený, šak vám slípka snese jiný, v komoři v kótku na zeleným prótku, prótek se otočí, litr vína natočí“.

Starší kluci podnikali výpravy za známými děvčaty nebo spolužačkami. Přeskočili plot nebo přišli zadem zahradou, schovali se ve dvoře, prošmejdili komory a sklepy a čekali, až holky přijdou z kostela. I bylo výskotu a křiku po celé dědině. Hospodyně se naoko durdily, ale byly rády, čím víc šlaháčů na jejich Mařku přišlo. Stálo to nějaké vajíčko navíc, pár pohárků páleného, ale spokojenost byla všeobecná. Některé děvy si potajmu i zaplakaly: jedny pro mázy a modřiny na prdelkách, jiné z lítosti, že na ně šlaháči letos zapomněli.

Největší užitek z mrskutu měli kolotočáři a šóklaři. Kluci tam projedli všechny vyšlahané peníze i vajíčka, která nestačili zkonsumovat.

A byl První máj – lásky čas.

Tehdy se 1. květen slavil jako Svátek práce a zároveň jako Svátek matek. V předvečer jsme vyzdobili okna zelenými májkami, velké májky z vrbových větví nastrkali kluci některým děvčatům do komína (domovního).

Na náměstíčku za kostelem u Sochorových postavili lešeníčko a v neděli tam školská správa, sociální demokrati a národní socialisté uspořádali tělocvičnou akademii a tábor lidu dohromady. S muzikou prošli dědinou, organizace měly prapory a korouhve, sociální demokrati měli v klopách rudé karafiáty a nabízeli Právo lidu, národní socialisté karafiáty bílo-červené a České slovo. Celé odpoledne, až do večera, se recitovalo, zpívalo, tělocvičilo i agitovalo.

Rodiče s dojetím sledovali své ratolesti, jak pěkně deklamují a zpívají, i slzička sem tam ukápla. To když jejich Anynku nepřijali ostatní do své kytičky, zaháněli ji a zpívali...“hle, hle kopřivinku, jak by chtěla k nám do vínků, jak by chtěla k nám. Každého by popálila, popíchala, poškrábala, nic, nic, kopřivinko, jen si zůstaň tam...“ Načež Anynka (kopřivinka) si s pláčem posteskla: „Ach, já tu nebudu, já odtud pryč půjdu, já půjdu pryč. Zlá na mne nehoda, každý mnou pohrdá, každý se vysmívá kopřivince“.

Pak tam taky byla písnička o tom, jak stará mlynářka na prahu stála a hezká se zdála, však když jsem k ní přišel, sopél jí visel a pak samé drn, drn, drn. Ale to už si nepamatuju.

A taky zpívaly žačky písničku, jak pletla v kytku rozmarýnku v devatero divný květ a házela ji po voděnce, aby plula v širý svět. Ale i tu už jsem zapomněl.

Pod pastouškou vyhrával kolotoč, starý Kudla prodával špalky cukroví. A byť jsme dostali každý než šesták, byli jsme spokojeni, děti i dospělí. Ti slavili ještě večer v hospodě, obě politické strany a učitelé v jednom kole. To se dnes už nevidí.

Když už byly stromy obalené listím a v hlínku vyrašila tráva a rozkvetl akátový keřík, nastaly nám radosti i povinnosti. Jednou z prvních byli chrousti. Po čtyřech letech se přestěhovali na světlo boží, každý večer se vyrojili, vylétali, pářili se, sedali na stromky a požírali mladé výhonky. My jsme je večer v ulici sráželi metlama a větvemi z vrb, časně ráno, když ještě bylo chladno, jsme je strásali z ovocných stromů na zahradě a nosili slepicím. Dnes jsou chrousti, třebaš je to škodná, v přírodě vzácní, stejně jako blatouch u vody, nebo koukol v obilí.

Naše eldorádo bývalo v hlínku.

Sem jezdili hospodáři pro hlinu na stavby (domy se stavěly ještě z kotovic), kousek výš u Hájku byl bílý hlínek, tam se brala hlína na líčení.

Původně byl hlínek mrchovištěm, kam zakopávali mršiny prasat, uhynulých na červenku, krav a snad i koní. Prý je dřív vykopávali a pojídali cikáni. To já ale nepamatuju.

Byla tam taky skládka zgarbů, takové velké obecní mrchoviště. Časem, jak jsem dorůstal, všechen ten bordel zmizel a celá zatravněná plocha patřila nám z Lapačova. Pásávali jsme tam housata a kozy, ale taky hráli kopanou. Místa pro všechno a pro všechny bylo dost, jen hajný Klimeš nás párkrát prohnal, když jsme se fotbalu věnovali víc než kozám, které zaběhly do Hájku na mladé lupení.

V hlínku byla taky zvěř a ptáci. Zvěř byli sysli, které strýc Vybíral dovedně chytal do drátěných ok, za každou kožku dostal na obci 40 halířů. Ptáci byly břehule. Ve stěnách žlutého hlínku si vyzobaly díry, ve kterých hnízily. Do žádné z nich jsme se nikdy nedostali. Byly tak nepřístupné, hluboké a zahnuté, že jsme k hnízdu nedosáhli.

U těch břehulí mi vrtal hlavou jeden jev. Párkrát jsme stříleli šicgumama, nikdy nikdo jedinou netrefil. Buď byly tak šikovní, nebo my špatní střelci. A dobře tak, dnes jsou i ty břehule v přírodě vzácné.

Jakmile se na jaře vylíhla první housata, měli jsme do zimy o zábavu postaráno. Housata jsme nesli v košině, husy gágaly a klusaly za nimi, na pantě uvázané kozy – a šlo se, a paste se. Doma nás bylo víc, tak jsme se v pasení střídali, ale většinou jsme to odskákali my dva se Slávou. Když pak i on odešel z domu do učení, zůstal jsem nekorunovaným králem já sám. Jednou jsme měli pěkný průšvih.

Bylo nedělní dopoledne a po kostele na Ivaňské silnici prodávali třešně. Byla to obecní silnice a náš tatínek – jako radní – byl u toho. Byl tam taky obecní pokladník Šťastný, řečený mošňa, Havel Suchánek a pohrabáč Josef Pezlar – kulhavý bošna. Zájemců o třešně byla plná silnic. Prim mezi nimi hrála stará Julie Tománková, ona co mohla vykoupila a prodala na Zelném rynku v Brně.

Vybírala si ty nejlepší stromy, přihazovala, ani chlapi si na ni netroufali. Pamatuju, jak sjela bednáře Krutinu z Lapačova: „Di do háje, Ignác, a hled' si svých beček. Ten strom je můj...“ A byl.

Nám pasákům nesměla podívaná při prodeji třešňů ujít. U koz v hlínku jsme nechali Toníka Pucových a pletli jsme se mezi davem. Za kapličkou u Kamenských se nám i kupujícím a prodávajícím naskytla krásná podívaná. Uprostřed polí se na mladé jetelině páslo stádo našich koz, pasák Toník nikde. Tatínkovi nezbylo, než kozy ze škody zavrátit. V černých listrových šatech, klobouku, s motýlkem na štajfkrágnu pod krkem se uprostřed koz náramně vyjímal. Pěkně se proběhl, packal přes hrudy, vrátil se celý zchvácený a zaprášený. Vyhledal nás provinilce pohledem a mezi zuby procedil: „Počkéte, vy fagásci, těch po čuni...“. Kupodivu ale z té bouřky nepršelo. Radní šli dobrý výdělek z prodeje zapít k Fialům, tatínek tam na kozy a na nás asi zapomněl.

My Lapačáci jsme měli na Ivaňské jako deputát strom, o který nikdo nestál. Vydal za tři jiné, tak byl velký. Rostl hned na kraji naproti Šromovým a kapličky. Byla to pláňka, třešně dozrávaly až po žních a my jsme obírali při pasení husí na strnisku u Černého kříže. V hromádkách, které jsme po sobě zanechali, bylo víc pecek než všeho ostatního, přesto jsme však na naše broky, jak jsme jim říkali, nedali dopustit.

Jednou zjara, to mi bylo snad 8 roků, nám naši koupili jízdní kolo. Bylo starší, z druhé ruky, bytelné a těžké, s tvrdým sicem, štanglou a zvonkem na řetázkou. Trápení s ním jsem měl především já. Ze sicu jsem nedošáhl, o tvrdou štanglu jsem si odřel pytlík, tak jsem jezdil pod štanglou. Hrbil jsem se při tom, skákal hore-dole-sto-pět-sto-pět a punčochu, pokud jsem je nosil, jsem si zamazal šmírem. Takže velká sláva z jízdy na kole nebyla. Dnes je to jednodušší – štangla hore na kole prostě není.

Na jaře se probudil život na všech úsecích.

První se ohlásili miškáři, správně zvěrokleštiči, že? To byli páni své profese. Měli menšestrové rajtky, klobouky se štětkou, vysoké holínky, kouřili cigára, ale smrděli prasečinou dodaleka.

Ulicí každý týden zarachotil košinový vůz tažený koníkem, vápeníci vyvolávali vápno, vápno,

vápýnko – vážili je na mincíři hospodářům, kteří je kupovali na jarní líčení ovocných stromů, komor a chlívků.

Drotáři, vesměs ze Slovenska, vyvolávali: drátovat, flikovat, hrnce spravovat – a spravovali dřevé konve, kýble, kastroly, vypalované hliněné formy a hrnce. Stačil jim k tomu drát, cín, kleštičky a kladívko, dnes by to těžko někdo dokázal.

Braťci – říkali jsme jim taky bosňáci – nosili na břichu miniaturní stánek s nejrůznějším towarem. Měli tam pastičky na myši, hřebínky, zrcátka, kartáče, všelijaké voňavky a šminky, tkaničky a řemínky, prazléty, prstýnky, brože a náramky z kočičího zlata. Bůh ví, jak se tím mohli uživit a ještě posílat peníze rodině do Jugoslávie nebo Dalmácie, odkud byli. Vždyť celý obsah té krosny neměl větší cenu než pár desetikorun.

Šumaři, to byli větší páni, i když oproti dráteníkům, kteří se živili prací svých rukou, to byli moderní žebráci. Hráli na trubky nebo housle s basou, šli ulicí, hráli a brali, kdo co dal. Dostávali po koruně po dvou, ale jen od majetnějších rodin, na Lapačově snad jen u Venyšů, Vacků, Svobodů a Muriců. Ostatní rodiny měly co dělat samy se sebou.

I mezi žebráky byl rozdíl. Jednomu z nich tahal vozík s verglem – flašinetem – pes. Vyhrával tehdejší šlágry, darované šestáky dával do kapsy, chleba psovi nebo do pytlíku. Stařeček „kozí bradka“, jak jsme mu říkali, to měl horší, tomu musela stačit huba. Zabouchal na vrata, pokřižoval se a začal se modlit. Kolik to bylo otčenášů a zdravasů, než jej někdo z domácích uslyšel. Někde dostal pěták, krajíc chleba, někde nic. A zase o dům dál a zase kříže a další zdravasy – po celý den. Kdyby mu někde nedali trochu teplé polívky, vdolek nebo buchtu, snad by se chudák ani neuživil. Nám dětem ho bylo líto, ale my samy jsme neměly víc než on. Nepochybuju o tom, že mu ty modlitbičky otevřely bránu do nebe dokořán.

Figurkou, která se u nás na dědině objevovala od jara do podzimu, byl Pepíček dráteníček. Každé jaro se pravidelně vracel. Chodil v černých zaprášených šatech, měl černý klobouk, přes rameno na drátku plechový hrnek, chodil bos. Snad ani mluvit neuměl. Nebyl zlý, i když si jej kluci často dobírali. Lidi ho znali a dávali mu najíst, nebo nějaký ten pěták. Ten ale utratil za špiritus. Přišel do obchodu u Suchých, zazubil se, podal hrnek, příručí Ruda Šrom mu do něj načepoval trochu denaturovaného líhu a Pepíček dráteníček spokojeně odešel.

Jak a kdy a kde sešel ze světa, to jsme se nikdy nedozvěděli.

Stejná figurka, ale v ženském podání, byla Láska nehněvaná. Odkud byla, jak se jmenovala, jak a čím se živila – nežebrala, taky nikdo nevěděl. V dědině se objevila s příchodem jara, hrabala se v zemi, vyhrabávala nějaké plíšky a sklíčka a věčně zpívala Láska nehněvaná. Ta už byla horší než Pepíček dráteníček. Byla špinavá a plná vší. Vybírala si je z vlasů a házela po děckách, když ji otravovaly.

A tak se to na jaře všechno probudilo, všechno, co patří k jaru a životu na vsi: Šumaři a ostatkové boží milosti, kolotočáři a žebráci s mošnou na chleba, Pepíček dráteníček a zlatá housátka, sekání otýpek u potoka, stejně jako dražba třešní na Ivaňské, pasení koz a housat a defilé květin na oknech před sborovnou měšťanky, velká voda, korálky žabích vajíček v potoce a braťci – bosňáci s krosnou, miškáři a křupík na štrece k Pouzdřanům, sto-pět pod štanglou i samaritánka už jede nebo elver-telver; procházky zamilovaných na konvalinku v Hájku, břehule a sysli v hlínku, jitrocel na okopané palce, sázení brambor pod motyku a bílení a řez ovocných stromků na zahradě, věnečky ze zlatých pampelišek a mázy na prdelkách o šlaháčce, hrkání a předvelikonoční půst; hasiči u Božího hrobu a slavné vzkříšení a po něm ještě slavnější smažené kůzlátko nebo smaženice z čistých husích vajec. Jaká to radost, jaká to krása.

Střídaly se aprílové přeháňky se dny plných slunce a pohody, svět a příroda i lidé se měnili k lepšímu a veselejšímu den ze dne pod paprsky jarního sluníčka.

Žili jsme jak se dalo, jedni líp, druzí hůř. Nestýskali jsme si, tehdy nám ke spokojenému životu stačilo to, co bylo a co jsme měli. Těšil nás život, den za dnem jsme prožívali nové příhody – a ani jsme nepostřehli, že jaro pomalu odchází a přichází léto.

Písničku Přijde jaro, přijde vystřídaly písně nové o slunci, lásce a zrání.

Přišlo léto – které budiž pochváleno.

V Lednici 12. března 1993

II.

Léto

Dubnové a květnové sluníčko nás sice vysvléklo z kabátů a bundiček, vyzulo z bot a sandálů – chodili jsme bosky, ale to pravé léto přišlo teprve s prvním dnem prázdnin. Holič Snídal nebo jeho tovaryš Frýda nás ostříhali dohola, později na kšice nebo na ježka, maminka nám v konzumě koupila černé klotové trenky a tílko s barevným věčkem kolem krku. V trenkách jsme prožili celé prázdniny, trika jsme si brali jen v neděli a do dědiny na nákup. Před naším jsme vyčistili potok, přepažili švelerem, brouzdali se v něm a chytali pulce a piskoře, brali vodu na zalévání zahrádky a večer před spaním jsme si v něm umývali nohy.

V době kolem roku 1930 stavěla firma Beinhauer z Brna na trati ČSD nové betonové mosty. U Hartlova mlýna v Pouzdřanech, u Červeného mostku u Slabých, na Ivaňské u Lapačova a taky betonové koryto pod silnicí u Helešicových, které odvádělo vodu z potoka před naším do Řičky. Skladiště materiálu měli v horním konci ulice na plošině před vjezdem do Franckovky. Tam bylo po několik let naše eldorádo, ideální prostředí pro naše Bukovské hry.

S traktorem Diesel-Buldog-Lanz jezdil takový veselý řidič, říkali mu hrbáč, přesto, že to byl chlap jak hora a rovný jako svíčka. Neměl prý ale čisté svědomí. Furt se jen zubil a zpíval sprosté písničky. Měl na to čas, traktor ujel za dva dny víc než za den, my kluci jsme s ním klusávali přes celý Lapačov a chytali každé slovíčko písničky: Prý „Dal jsem jí květ do zobáčku a řekl jí milý ptáčku, cukrů, vrků. Pak jsem jí řekl ty jsi jedna a vrazil jí...“ dál už je to sprosté. Naši, když viděli, jak kvačíme vedle traktoru a posloucháme ty sprostáčiny, nás hnali honem za vrata. Nic platné – písničku (i jiné jim podobné) umím dodnes a celou. Na takové se nezapomíná.

Ostatní dělníci si z toho podařeného šoféra dělali než srandu. Volávali na něj: „Kam jedeš, Širóne?“ On nato: „Do prdele, blbóne“. Oni zas: „Co nám dovezeš?“ A on: „Hovno, a takové kus, chachachachácha“... a zalomcoval paží jak semaforem. To gesto nám něco říká i dnes, že?

O prázdninách jsme nosívali tatínkovi na štreku oběd. Měl služební hodnost „úpravčí tratí ČSD“ a celé dny a roky na tratích dráhy krompoval a podbíjel pražce. V konvičce erteplovou polívku, v kabeli vdolky nebo šulánky s mákem, čtorku černé melty – a šlo se – horko nehorko, déšť nedéšť. Někdy to bylo jen za Lukšovo. Jindy až k Žabčicům, nebo na druhou stranu k Albrechtovým a k Pouzdřanům. Chlapi pojedli kdo co měl, lehli pod keř, dali na oči ajznpoačkou čapku a do jedné si dali šlofika. Tatínek mi z každého oběda trochu nechal, prý od cesty od zajíčka. Fakt je, že žádný vdolek doma u prostřeného stolu mi nechutnal tak, jak ten na štrece.

Hostinský Fiala měl na Přibické velikou zahradu, dnes tam stojí řada domů. Kromě ovocných stromů rostly na zahradě chlupaté srstky a keře rybízu. S naším tatínkem Fiala při pivu dojednal, že mu o prázdninách angrešt a rybíz sklídíme. A tak po celých 14 dní – ráno co ráno a po obědě zase – jsme česali červený, bílý a černý rybíz, za pár dní jsme toho měli plné zuby. Zahrada byla zanedbaná, plná kopřiv, divokých ostružin a lopuchů s kudlačkama. Z keřů se rojily mraky komárů, slunko pálilo, vosy, muchy a hovada dotíraly, srstky byly plné ostrých trnů. Často jsme si i poplakali, ale vidina sladké odměny a dodržování tatínkových nařízení nás v díle posilovaly. Vždy k večeru jsme plné kyblíčky zanesli do hospody, odměnou jsme pak dostali každý limonádu – krachrdli, jak se tehdy říkalo. Byl to pakatel za celodenní lopotu, tu hlavní odměnu za nás shrábl tatínek. Byli jsme však skromní a celkem spokojení. Sedli jsme na železné zábradlí před hospodou, popíjeli a dohadovali se, kteráže limonádka je lepší: červená, žlutá nebo bílá citronová? Jedna byla lepší než druhá, Perknovský, později Josef Trojan, měli dobré výrobky. Jak málo nám stačilo ke

spokojenosti.

Prázdniny a koupání, to odjakživa patřilo k sobě. Ve Vranovicích bylo příležitostí ke koupání moc. Nám, dětem Lapačova, stačil potok před naším, později čtverec pod nádražím; voda, která betonový čtverec naplňovala, pramenila u Žabčic a struhou podél trati tekla do Vranovic. Vodu ze čtverce čerpali do lokomotiv ve stanici ČSD.

Ve čtverci se napřed vykoupal přednosta stanice Navrátil s dcerou Erikou, Šabatkovi, Klečkovi či Šromovi, teprve po nich děcka Fickovi z nádraží, naposledy my z ulice. Plavky jsme neměli, děvčatům stačily gaťky nebo zástěrka, kluci se koupali nazí. Camprdlíčka jsme schovali do dlaně, skočili do vody a za chvíli probleskovaly vodou holé prdelky. Z kadlátky u břehu jsme skákali do vody a dělali froše, potápěli se a šahali děvčatům pod zástěrky. To byly krásné chvíle – předzvěst dnešních Eva pláží?

Ostatní vranovická mládež se koupávala na pastvisku, v kozečce, malým a velkým, širokým, vyrévaným nebo obůrce vzadu v Šatavách. Našemu konci sloužilo zprvu jezírko pod silničním mostem u Slabých, později splav na Svatce u Pouzdřan. Píšu ty názvy malým písmem, kozečka, vyrévaný či široký jsou jen naše domácí názvy.

Jezírko u Slabých bylo už tehdy bažinaté, ve vodě rostla řasa, orobinec, palach a blatouchy. Někteří starší kluci skákali z mostního oblouku, ti nejodvážnější až z jeho vrcholu. Dnes je z našeho koupaliště bažina.

Koupání u splavu na Švarcavě u Pouzdřan bylo doménou odvážných plavců. Chodilo se k němu po štrece přes Albrechtovu zahradu, kde byla hluboká studna s rumpálem a rostla velká panenská jabloň. Ke splavu se šlo kousek proti proudu. Splav už zdálky zlověstně hučel, voda, zaneřáděná odpadem z brněnských fabrik, byla cítit na dálku. Z betonové zdi na druhé straně dělал froše – vlaštovky – nějaký Maca Grégr z Pouzdřan, nám stačilo dřevěné bednění na našem břehu.

U splavu se utopil student Jirka Vaněk, syn našeho učitele na měšťance. Zamotal se ve víru vodopádu, párkrát se vynořil, vír jej vždycky stáhl zpátky pod vodu a už nepustil. Přijeli tam hasiči a půl Vranovic, hledali hákama, dospěli se potápěli, marně. Já jsem tehdy s mým kamarádem z ulice Františkem Čihalem, který měl od malička nadání pro stolařinu a udělal si kajak, kterému jsme dali jméno „Zázrak“, sjel celou Svatku až k soutoku pod Ivaní, taky marně. Jirka po třech dnech vyplaval tam, kde nám zmizel z očí. Jako dneska si všechno pamatuju. I to, jak pro něj s koňským potahem přijel jeho otec. Nesli jsme Jirku v dece od splavu pěšinkou k silnici, na Albrechtově zahradě jsme se potkali. Jediná slova učitele Vaňka byla: „Bože, Jiříčku, to je shledání...“ . Pak šel sám za vozem, utíral si brýle a plakal a plakal. My jsme šli kus za ním, ani jsme se nesvlékli z plavek, a plakali jsme taky.

Jirkův dřevěný pomníček na vranovickém hřbitově se už rozpadl, ale my, kteří jsme ho tehdy v té dece nesli, se u něj o Dušičkách zastavíme, třeba to bude víc jak 50 let.

Ve Švarcavě u Albrechtových se předtím utopila Růžena Faronová z naší ulice. Lekla se, když na železničním mostě zarachotil vlak, spadla do vody, vír s ní zatočil a stáhl ji do hlubiny. Vytáhli ji během chvílky, ale už byla utopená. Já jsem u toho tehdy nebyl. Růženu měli Faronovi až do pohřbu doma v seknicí. Žňové horko a plamínky svíček okolo její truhly udělaly své. Cesta na hřbitov byla kalvárie. My, její kamarádi a kamarádky z ulice, jsme kolem jejich oken chodili dlouho tiše, s posvátným strachem.

-

U nás ve dvoře jsme měli chlívky, v nich prasata a kozy. Jednou do roka, v létě, se všechn ten dobytek vypustil, rozebralo se švelerové stání a chlívky vyčistily. Tam bylo potkanů. Pár jsme jich ubili lopatou, pár zlikvidoval Bojek, někteří se ale schovali pod králíkárnu a po skončení akce se znovu nastěhovali k prasatům a spolu s nimi žrali z koryta.

Potok před naším sloužil jako zdroj vody na zalévání zahrádky. Nosit konve plné vody přes ulic, návratím a přes dvůr, to bylo mnohdy nad naše síly. Párkrát jsme si zaplakali nad odřenými kotníky, ale zalévat se muselo.

Nad naším sklepem, než nám Dolfa Najman a Jozina Pešina přistavěli další místnosti, byla volná

ulička, od sousedů oddělená laťkovým plotem. Tam si v čase, kdy stavěli ty železniční mosty, postavil prodejní buňku-kiosk- obchodník Celnar z Příbické ulice. Na svačinu a k obědu v ní prodával chlapům na dráze i hospodyňkám z naší ulice buřty, žemle, bosňáky, rusy, sýr, tvarůžky, pivo a limonády. Bylo celkem snadné do boudy se dostat. Stačilo jen klepnout kladívkem na zámek a cesta k dobrotám byla volná. Několikrát jsem tam nepozorován vnikl a „popuštěl duši hříšnej“. Pojeda jsem salám, pleténky, zapil pivem či limonádou, za košilu nacpal solcštangle, hašlerky, cveky – to byly hody. Dlouho Celnar ani nikdo z našich nic nevěděl, až jsem se sám prozradil. V chatě jsem snědl zavináče a to byla chyba. Kdybych aspoň držel hubu. Ale to jsem se točil kolem maminky, měl zbytečných řečí, až to mamince došlo. Vtáhla vůni zavináče a piva a hned poznala, jaká bije. „Chlapče, tes Celnarovi v té bódě mózuvál. Toto tak vědět tata. To be zas jedná bel migoš. Bůh ti zavaruj ještě jedná tam vlezť“. Víckrát jsem v boudě nebyl. On ji Celnar stejně brzo zrušil, měl prý tam málo kšeftů a moc se mu to nerentovalo. Bodejť – bylo to i mou zásluhou.

Každou neděli odpoledne, když bylo hezky, hrávali u nás na dvoře chlapi taroky. Tatínek, z Lapačova Jirka Puc a Jenda Zajíc, pan Svoboda od staré pošty, Vilém Pezlar, chlupatý Matýšek, někdy Jan Soukal – Pšok a Franta Staňka. Tarokáři hráli o sirky, ale kraválu nadělali jak v hospodě. Při hře měli všelijaké přihroublé šprochy a prupovídky. Všelicos jsem tam tehdy pochytil.

Když vynášeli:

herce – herce, toť srdce Ježíšovo, nebo: srdce mé, proč toužíš po milosti?

káry – kára není vůz

piky – tahle pika láskou vzlyká

kříže – kříž má každé člověk

kule – ku lesu ven (kule sú ven)

eso – Esmeralda drbe ráda

král – král, furt mu stál, nebo: Herodes král v okně stál

dáma – dám dámě, dáma dá mně, nebo: to je ona, jak je pěkně rozčapená, nebo: málo platný, milá Katy, katě už só rozepjatý

kluk – klučina, je jich plná Blučina, nebo: kluk si fik a utek

Některé byly ještě chlupatější, ty si ani netroufám tlumočit.

Chlapi hráli, hulákali a popíjeli pivo, které jsem jim ve džbánku nosil z hospody U Fialů. Při každé donášce jsem si dal pár glgů, to bylo pivíčko – jako křen. Při poslední štaci se mi už pletly nohy, druhý den mi bolela hlava, ale na příští neděli už jsem se dopředu těšil.

Šestého července roku 1415 byl v Kostnici upálen Mistr Jan Hus svaté paměti. Každý rok v předvečer výročí jsme si připomínali jeho památku. Byla to sláva pro celou dědinu, jen farář proti tomu brojil. Oni katolíci nemají Husa dodnes rádi – za to, že bojoval proti zlořádům a bohatství církve. Dnes mají zase navrch a děje se totéž, pro co byl Mistr Jan před půltisíciletím upálen.

Slavnostní průvod prošel s muzikou dědinou, na Pastvisku zapálili hasiči hranici a některý z učitelů měl slavnostní projev. Pamatuju si závěr řeči učitele Kružíka:

„Hranice vzplála na břehu Rýna

a živel ničil bor, kov i mech;

a vy se ptáte, kdo v těch plamenech?

Toť Mistr Jan, toť chlouba Čechů všech...“.

Nad hranicí létaly jiskry, kousek dál nad vodou Pastviska svatojánské mušky, které nám pak svítily na cestu domů. Žel, dnes už jsou i ti pohádkoví svatojánci v přírodě vzácní.

Šestý červenec jsme slavili taky v Sokole. Už si nevzpomínám proč, ale zpívali jsme tuto hymnu:

„Šestého července na strahovských hradbách

stáli sokolíci v dlouhých hustých řadách.

V dlouhých hustých řadách s vlajícím praporem,

smutně pohlíželi na vrch za Břevnovem.

Stojí v jednom šiku, nevnímají hoře,

oni pohlížejí, kdo to tam as oře.

Oře tam Čechie, máti naše drahá,
ona vyorává stará česká práva...“.

Šestého července má sice výročí Mistr Jan Hus, den předtím věrozvěstové Cyril a Metoděj, ale co s tím měli společného sokoli, to nevím.

Někdy uprostřed prázdnin bývaly hody. U Fialů, kde se tančilo v sále, pořádávali hody železničáři a strana soc.-dem., u Venyšů, později u Valů, se tančilo na zahradě a hodovali tam vesměs lidovci a sedláci. Chlapi tam seděli u stolů pod akáty a pili pivo, někteří zapadli do kuželny a házeli koulemi (dřevěnými), popíjeli z tupláků a devítky zapisovali na trámy kuželníků. Tanečnice pily lesní perlu, chodily v kole a zpívaly, nejčastěji...“šel jsem za noci álejí jabloňovou..., nebo „malý hošík černovlasý matiče své žaloval...“.

U Fialů jsme zákaz účasti školních dítek na hodech občas porušili. Přidrželi jsme se plechového parapetu pod oknem a načuhovali na tanečníky. Náš tatínek tančil i na polku valčík. Je to kus umění, já to dovedu taky.

Jednou, bylo to o žních, pořádali hasiči v Unkovicích slavnost svčení hasičské stříkačky. Byla to samozřejmě ještě stará stříkačka ruční, místo motoru lomcovali rukojetí čtyři hasiči, ale sláva to byla veliká. Večer byla tancovačka, taky někde na zahradě. My máme v Unkovicích a okolí početnou přízeň, vždyť maminka je unkovická rodačka. Na tancovače jsme se všichni sešli. Nejstarší z nás – Johan Hrnčířík, měl vadnou nohu, jakoby v koleně vykloubenou, a při tancování poskakoval sto-pět, sto-pět. Chodili jsme po place, zpívali a popíjeli. Kořalka tehdy byla laciná, štamprdla nestála víc jak korunu, každý poručil jednou dokola, a tak jsme za ten večer vystřídali alaš, světlušku, kmínku, griotku, rum a slivovici. Ta mne dodělala.

Tehdy nosili chlapi módní modré sáčko a šedé světlé kalhoty, já jsem je měl taky. Probudil jsem se druhý den ráno na studené cementové podlaze v seknici tetičky Klimešové. Jak jsem se tam dostal, nevím. Hlavu na rozpadnutí, v hubě pěnu, moderní oblečení zvalené, v chalupě ani noha, všichni byli ve žních. Nohy mne sotva nesly, když jsem šel pěšky na zastávku do Žabčic. Byl hic, rozpálený vzduch se tetelil nad pokoseným obilím. Teď teprve se přihlásila ta správná opice. Svět se se mnou zatočil, spadl jsem hubou do strniska, dávil jsem, co ve mně zbylo a bědoval až hrůza. Ještě teď je mi zle, když si na to vzpomenu. V tom čase přistavovali naši další dvě cimry do uličky, kde míval Celnar tu boudu. V letní kuchyni do dvora jsme už bydleli, v seknici do ulice ještě nebyl nábytek a naši tam zatím uskladnili vymlácené žito. Na té hromádce chladného obilí jsem se uzdravoval ještě druhý den. Maminka se ukázala jako starostlivá a chápající samaritánka, dávala mi studené obklady na rozpálené čelo a těšila mne: „Chlapče, jen se nevožiré, vidíš, jak trpíš“. Její ponaučení jsem si vzal k srdci. Sice jsem ještě párkrát zhřešil, ale nikdy to nebylo tak zlé jako tehdy na strnisku v Unkovicích. Slivovici od té doby nepiju, fakt.

A byly žně, bez kombajnů – jak jinak. Jen velcí sedláci – Láník, Rujzl, Němeček a později i další, měli vlastní mlátičky, nebo si je mezi sebou půjčovali. Drobným kravičkářům pomáhal Frantík Čipera. Na pastvisku si postavil takovou minimlátičku, kterou poháněl naftový motor, my jsme říkali malá „domfka“, ona tak srandovně blafkala pf, pf, pf. K němu si ti drobní přivázeli obilí k vymlácení.

Zpracovat takovou kravskou fůrku trvalo celou věčnost. Špajzovat se muselo pometlem po hrstkách. Mlátička se každou chvíli zahltila, spadl řemen a bylo zle. Čipera se uměl pěkně rozčilit: „Co to tam cpeš jak do hovada, blbóne. Podruhý ti naseru a né že vymlátím“. Nahodil řemen a mlátilo se dál.

Většina drobných pěstitelů sklízela a mlátila obilí sama, sousedé si navzájem pomáhali. Jejich nářadím byly kosy, srpy, povřísla, róble (ty kolíky na utahování povřísel), především ovšem dobré pracovitě ruce.

My mladí jsme žně neměli moc rádi. Chodili jsme bosky, strnisko píchalo do krve, myšlenkami jsme byli u kamarádů z ulice, jak si máchají nohy v potoku a chytají žaby. Zuřili jsme, rozprostírali povřísla, ponášeli zednickou kořalku a čepák se studenou vodou. Očima jsme přitahovali druhý konec pole, už abychom tam byli. Jen svačina ve stínu susedovic turkyně nám dovedla spravit

náladu.

V ten čas se dědinou večer co večer ozýval klapot kladívek, jak sekáči kuli na kozlíku kosy na příští den. My doma jsme taky mívali žně. Žito, málokdy „fósató“ pšenici nebo ječmen seli naši buď na Tónce, na zahradě nebo na poli nedaleko zahrady Metoděje Toncra. Tatínek s chlapama sekl, ženské odbíraly, my jsme prostírali povřísla a nosili snopy do panáků – mandelů. Mlátilo se doma, jak kdy na koho přišla řada. U nás se mlátivalo pod kulňó, jak jsme říkali průjezdu z ulice. Dobré cepy a pevné ruce nadělaly moře práce. Podle toho, kolik se sešlo mlátičů, jsme my děti rozpočítávaly:

jeden : sám, sám, sám

dva: já-ty, já-ty

tři: už-jsume-tři, už-jsume-tři (řídící Zimolka nás učil jin: prase-v peci-kvičí)

čtyři: čtyři-kluci-jako-buci (táta-máma-seno-sláma)

pět: tady-máte-paní-vaše-psaní

šest: husa-doma-plače-hóser-na ňu-skáče.

My se Slávou jsme odnášeli na dvůr snopy vymlácené slámy, nebo jsme se pletli kolem fukaru, kterým se čistilo zrno od plev. Nejraději jsme měli samozřejmě svačiny. Hospodyně přinesla pecen domácího chleba, sanu, tvarůžky, proleželý sýr-máslo bylo jen u těch bohatších – U Rausů, Venyšů a tak. Jídlo se zapíjelo rybzízlákem, vínem ze žita nebo chlebových kůrek, většinou ale černým pivem, které se ve flaškách od rána chladilo ve studni.

Dovedli jsme našich vyprovázet po celé ulici, kde se právě mlátilo, a vždycky jsme trochu těch dobrot slízli, i když se na nás maminka (jako) mračila a (jako) odháněla.

Jednou jsme se Slávou našli v putýnce u studny flašku rybzízláku. Hned jsme je okoštovali, a že víno bylo pěkně sladké, zavdali jsme si. Pak ještě několikrát, až nám bylo najednou špatně, a bylo pro nás utrpením odnášet vymlácenou slámu. I sousedky si toho všimly a říkaly mamince: „Teti, ti vaši kluci só neska nejací slabí, divéte, jak s nima te snope házijó“. Nám se zatím podlamovaly nohy z rybzízláku.

Se zahájením žní nastaly nám dětem také povinnosti honit husy na strniska. Každé ráno a každý večer jsme stáda zahnali na sklizené pole, napřed na kraj ke kapliče, pak dál k Černému nebo Bílému kříži, naposledy nejdál – k Hraničkám.

Sbírali jsme klásky, hráli karty z výkresů – obyčejně d'uráka nebo na „zežranó“, na fanty, ale to jen, když s námi byly i holky. Ze sousedních polí jsme kradli makovice a polňačku, podnikali výpravy na třešně. Z fousů turkyně jsme dělali cigára a kouřili. Toník se vždycky poblil, kouření z fousů je silné. Užili jsme si při pasení všelijaké zábavy, chytli pár pohlavků od polních hlídačů, ale bylo to fajn. Tak pěkné, že jsme ani nepostřehli, jak čas a život utíká, že se prázdniny a léto krátí.

K prázdninám patřil Franta Bóček. Býval v Ivani nebo v Dunajovicích – Tónovicích a daleko široko, aspoň za našich časů, byl jediným a vyhlášeným pěstitelem okurek, tehdy dost vzácných, ani my doma jsme je nepěstovali, stejně jako rajčata nebo papriku.

Bouček naložil na vůz bečku kvašáků v láku, zapřahl koníka a hyje do Vranovic a okolí. „Okurky v láku, kyselé okurky, okurky po opici...“ vyvolával po celé dědině a práskal bičem. Někdy nám maminka dala padesátník, Franta šoupl do hrnku tři čtyři kvašáky, nalil láku – no pohádka, měli jsme se ujíst, to byla bašta. Někdy nás z toho láku bolelo břicho, ale to už patřilo k věci.

Dnes u nás v Lednici prodají místní podnikavci taky celé bečky okurek, salátů i kvašených. Měšťáci, výletníci od Apolla a ti z krajů, kde se okurkám nedaří, si na nich pochutnávají stejně jako my před šedesáti lety.

V létě se taky sportovalo, zatím jen hrála kopaná. Čtalo se v šutrovně pod Pind'ulkama, kde dřív pan rada Dufek těžil písek a šterk. My z Lapačova jsme tam chodili kolem Franckovky přes štreku u Lukšových. Kádr fotbalistů mých mladých let tvořili bratři Frantík a Pepék Goliášovi, později i jejich Vašek, Pepík Zekl – čupýrek, Toník Václavík, můj pozdější švagr, řečený rutina, Měřínský – madelón, náš Frantík, říkali mu hublíček (on se učil stolařem), Richynek Lang – ševc, Tonda Karpíšek, co si vzal Růženu Šturmovou, brankář Karel Rychtář, boxer Lad'a Řička, Josef

Foreth z Pouzdřan, Pavel Lukl a Jenda Loskot z Nosislavi, z Pohořelic nějaký Kohót, a jiní. Ve výboru SK Vranovice byl Cyril Staňka, učitel Sochor, Ludva Tomeš a hajný Kolomazník. O hokeji později.

Ve vodách kolem Vranovic nikdy pořádná ryba nebyla. V bahnitě Říčce nějaká červenka, okouni a líni, ve Svratce jelci, jasci, sem-tam kapřík nebo štika. Za pořádnou rybou jsme museli až za Ivaň k soutoku Švarcavy a Jihlavky. Tam už se zmárnil i pořádný sumec, byly tam parmy, boleni, kapři i candáti.

Ve Vranovicích nebylo moc rybářů. Ti, co byli, měli udice z tonkinu (to je druh bambusu), nebo z duralu – v dílně na nádraží je dělával Franta Koš, obyčejné kovové navijáky, rybšňury, silonové vlasce tehdy neexistovaly.

Jednou jsme se s Jendou Toncrem, taky mým pozdějším švagrem, Frantou Hochmanem, školníkem, Ladou Pucem z naší ulice a obchodníkem a podnikatelem Janem Nermutem vypravili na noční lov. Jeli jsme na kolách za svitu baterek, v Ivani v obecní hospodě jsme se stavili na pár piv a za tmy jsme dorazili k soutoku pod Mušovem. Udělali jsme si ohýnek, nahodili natěžko udice a čekali. Proti zimě a komárům jsme popíjeli rum.

První úlovek měl Ladá, chytil pěknou parmu, utíkal s ní až hore na břeh, tak se o ni bál. Z rybářského hlediska je parma vzácná ryba, ale k jídlu není, má moc kostí. Stejně jako bolen, kterého o něco později dostal Nermut. Měl (ten bolen) aspoň 4 kila. Jendovi zabral sumec, musel to být chlapík, ale ani jsme ho neviděli. Zamotal se ve vodě do kořenů a utrl se. Já jsem dostal pěkného jaska, za tmy jsem ale netrefil do podběráku, jasek se vysmekl a spadl zpátky do vody. I školník měl záběr, jenže už byl z toho rumu navalený a ryba mu utekla i s prutem.

Na nebi svítily hvězdy i měsíc, když jsme se k půlnoci vraceli domů. Cestu nebylo v té tmě vidět a já jako poslední v koloně jsem z ní sešel a místo podél řeky jsem odbočil k slepému rameni do lesa. Vzpomínku na to mám neblahou. Vzápětí přede mnou vyrostla stěna bodláčí a metrových kopřiv, cesta končila, zabloudil jsem. Kolem hlavy mi kroužily mraky komárů, svatojánské mušky lákaly (jak jsem si myslel) do bažin, pot oslepoval oči. Propadl jsem panice, dostal docela obyčejný strach, a místo abych volal chlapy o pomoc, honila se mi hlavou árie: „Ubohá rusalko bledá, běda, běda...“, tak člověk zblbne ze strachu. Mé zoufalé volání chlapi přeci jen uslyšeli, vrátili se pro mne a k regeneraci sil odvedli – ještě nebyla „špérštunda“ – do hospody v Ivani. Tam jsme úlovky a šťastné shledání řádně oslavili. Nic nás to nestálo, granda udělal Nermut z radosti nad tím bolenem. To bylo zase rumů. A pořád: „Na toho bolena, chlapi, to byl kósek, co?... a na to, že se Pepek neztratil... na to, že já su nětěší chlap na okrese – 120 kilo živé váhy, to je kvicht, co?... a za téden pudem zas a zas jim dáme na prdel...“.

Třebaže cesta z Ivaně do Vranovic jde od hraniček z kopce, na kolo nikdo z nás nesedl. Těch rumů bylo přeci jen trochu moc.

Někdy kolem roku 1930 byl v Marseille ve Francii spáchán atentát, při němž byli zastřeleni ministerský předseda Louis Barthou a jugoslávský král Alexandr. Proč to připomínám?

Ve Vranovicích vedle Orlovny žila rodina Vitáskových. Nejstarší Vilém si vzal Schiesselovu z Příbické, druhý syn Ladislav padl jako německý voják u Stalingradu, nejmladší byl Vašek. Tomu se to v hlavičce trochu popletlo, ani do školy nechodil. Pro maličkost se vztekl a po každém hned házel kamením. I on se nějak o té tragedii ve Francii dozvěděl a každému na setkání sděloval: „Trál Alesatra, jugo Nosislav, zastřelen, pif...“.

V dobách našeho mládí bývaly bouřky jak má být. Po každé takové hůlavě jsme podnikali výpravy do Vinohrádků na spadané ovoce. Jednou nás vechtr Dofek načapal, zpohlavkoval, ovoce přesypal do svého měchu a ještě to žaloval na radnici. Tatínek nám dal i tentokrát pardon, žádný migoš se nekonal. Sám uznal, že pro trochu padaného ovoce nemusí být zas až tak zle. Příště jsme ale šli na obstrliz zas. To už ale byly poslední záchvěvy léta, konec her, prázdnin a svobody se blíží. Čekala nás škola.

Těšili jsme se na ni? Jak kdo. V každém případě jsme byli zvědaví na nové knížky s obrázky Mikoláše Alše a Josefa Lady, na vyprávění paní učitelky o českých luzích a hájích. Těšili jsme se na

typickou vůni sešitů, arabí gumy, barevných papírů v krámu u Šturmů, na žakovskou knihovnu, Malého Bobše, Káju Mařika a Malého čtenáře, na vyprávění faráře Pěňčíka o ráji, svatých a protivenstvích, na básničky J.V.Sládka, i na to, že nám kmotříček Zouhar vyspraví botky a naši koupí nějakou tu kacabajku.

A v tom vzpomínání a zvědavosti nám nějak uniklo, že nás asi letos zase zařadí mezi vranovickou chudinu a o polední přestávce počastují polévkou a chlebem. Tehdy jsme to ponížení nechápali, to až dnes nám jde z toho mráz po zádech.

S Bohem, zlatá svobodo prázdnin.

V Lednici 17. října 1993

III

Podzim

První dny a týdny ve škole jsme mívali rádi. Žádné vědomosti po nás zatím nikdo nechtěl, povídali jsme si, kdo kde a jak prožil prázdniny, co nás v další třídě čeká, kdo bude naším třídním a kteří učitelé nás budou vyučovat jednotlivým předmětům.

Když jsme u těch učitelů. Na obecné škole byl řídícím po celých pět let František Zimolka, učiteli Alfred Kružík, Marie Vaňková a Anna Zweigenthalová. Na měšťance byl ředitelem Antonín Marcelli, třídními Jan Peškař z Rajhradu a Anna Mahovská, učiteli Chmela, Sochor, Vaněk, Laudátová, později Florián, Veleba a Sekený. Náboženství nás učil farář Pěňčík.

Škola nás zatím nijak nezatěžovala, ale museli jsme pomáhat doma. Někde pod návratím se ještě mlátilo, ale strniska byla už zoraná a znovu osetá. Na sklizeň čekalo všechno, co se na polích a zahradách urodilo. Dozrávaly hrušky, jabka, blumy, kadlátky a damastilky, na polích čekala řepa, brambory a turkyň. U sklizně toho všeho jsme my děti nesměly chybět.

Na podzim začala taky hlavní sezóna na zpracování čekanky. V těch dobách jezdily Lapačovem a po silnici podél zdi starého cukrovaru vozy, tažené koňmi nebo párem kravek a z cest a silnic dělaly blátivou kalvárii, ve které ne jeden povoz uvízl.

Hospodáři z Ivaně, Pouzdřan a okolí sváželi čekanku na skládku ve Franckovce. Tam se řepa čistila a zpracovávala na polotovar, který pak po dráze vozili ke konečnému zpracování na cigorku a meltu do Pardubic. Tehdy se nad fabrikou, nádražím a Lapačovem vznášela bílá, voňavá pára – znamení, že práce v cikorce neustává. Odpad vypouštěli za ohradu do „dolin“ pod Vinohrádkem, speciálně k tomu vybagrovaných. My Lapačáci jsme tam v létě hrávali kopanou, v zimě utvořil odpad pěkné kluziště. Jenže jsme neměli brusle a tak nám kluziště bylo houby platné. Ani led se nedal cucat, byl po čekance hořký.

Po dobu kampaně ve Franckovce stávali u továrních vrat vranovičtí nezaměstnaní – nádeníci, zedníci, tesaři, kteří byli v zimě bez práce - a čekali, koho z nich šéf fabriky, Němec Graussam, přijme do práce. Továrna byla na tehdejší dobu celkem zmodernizovaná a tak se málokdy na všechny dostalo.

Pravidelným zájemcem o práci byl strýc Koch z naší ulice. On měl nějakou rentu a v kampani si vždy přivydělával. Graussam už ho znal a rok co rok do práce přijal. „Á, Kocho vezmem, Kocho gut pracovat, šla weitr. Wer will auch dobro arbeiten, nur kdo v noci Furcht nich hat – nebojili se. U nás švere arbeit, abr gut bezaln – zaplatili.“ A tak měli někteří chlapi o práci na podzim postaráno. Prospěch z toho měl i obchodník Celnar na Přibické, který měl kvelb u šraňků naproti hlavní brány. Těm, kteří práci dostali, docela rád a na dluh čepoval půlčíky režné.

Graussam měl tři psy, dobrmany, kteří stačili ohlídat jak celou fabriku, tak i nás kluky, když jsme dostali chuť na třešně, které postupně zrály na továrním dvoře. Stromy, které rostly blíž plotu k Lapačovu, jsme párkrát navštívili, ale na dobrmany jsme museli s figlem. Jedna parta okouněla u hlavní brány a poutala pozornost psů, druzí na druhé straně přeskočili plot, natrhali třešně a honem zpátky do bezpečí. Jednou – snad to Rudyk Svoboda – se na stromě opozdil, psi ho zmerčili a bylo

zle. Rudyk musel zůstat na střešní, strachem vypustil hnědku, co teď? Psi řádili jak furie, přes ně to nešlo.

I nezbylo než vydat se s prosíkem za panem šéfem. „Jó, ty kirše rád jedíš, abr pes bojíme se, nich Wahr. Ó, du kleine zloděj...“ Ponadával si, ale dobrmany odvolal, Rudyk mohl ze stromu, zas bylo dobře. Ale ... zum zweitenmal vezme bič a prdel bude weinen au, au, du kleine Dieb.“ Děkujeme, pane šéf.

Na zahradě jsme mívali žito, řepu a turkyň u Švarcavy, na Tonce brambory. Sklizeň brambor jsme měli docela rádi, i když na Tonku to bylo pěkně daleko. My děti jsme roznášely pytle a sbíraly, co dospělí přehlédli, ale i tak jsme měly dost času na naše dětské dovádění. Vedle podle byla Pešinova louka, v létě tam zrály jahody, na podzim byla plná hub – špiček. Rostlo tam i několik starých stromů, hrušky ovesnice, panenská jablíčka a kadlátky. Z louky byl už jen skok do lesa ke studánce, ve které jsme chladívali plucárky s vodou, v konzumě přimaštěnou půlčkem starorežné zednické. I to patřilo ke sklizni brambor.

K večeru jsme snesli nať a zapálili si hraničku. Ve žhavém popelu jsme opíkali brambory, chutnaly nám i dospělým, kterým za ten půlden za motykou pořádně vytrávil. Dým páleného naťoviska a bílá mlha nad loukou u lesa – to byl typický obrázek, nádherná idyla podzimu na dědině, ale také předznamenání blížící se zimy.

Jednou jsme s Jožou zůstali u ohýnka až do setmění, domů jsme se vraceli, když už od lesa táhla chladná mlha. V tom chvatu jsme na poli zapoměli vidle a motyky, které jsme měli vzít domů. Doma bylo zle. Ráno – ještě bylo šero – se ozvala maminka: „Vstávat a aló na Tónko pro te vidle. Bez nich se nevracete!“ „Co nám zbylo? Rozespálí, slzy v očích, bosky poklusem na Tónku, poklusem zpět. Motyky jsme sice přinesli, ale do školy jsme přišli pozdě, hlad nás trápil až do poledního oběda. Jo – přísnost na chudý lid – to platilo i za našeho mládí.

Naši chovali ve chlívků na dvoře dvě kozy a prase. My děti jsme pro ně musely rok co rok obstarat stlaní na zimu, slámu si kmotříček Zouhar odvezl pro kravky, kozám muselo stačit listí. A tak jakmile zežloutl první list, vzali jsme rikšu, pytle a hrábě a vyrazili směr Hájek. Tam jsme spadané listí shrabali, nacpali do měchů a odvezli domů. Nad chlívků byla taková malá hůrka, tam se listí složilo. Chlívků to shora zateplilo, ale hlavně to bylo stlaní na zimu. Rozumné řešení – ale každoroční naše dětská práce.

Do lesa Pod zahrady směrem na Pouzdřany jsme na podzim chodívali na houby. Je to typický lužní vlhký les, kolem starých pařezů a vývrátů rostly celé trsy václavek. Les jimi přímo voněl, nasbírat jich košík nebyl problém. Většinu hub jsme pojedli ještě týž večer, byly výborné, zvláště když do nich maminka klepla nějaké vajíčko.

Sklizeň řepy taky nebyla žádná idyla, hlavně proto, že spadala do období podzimních dešťů. Kolikrát hromady ručně vytrhané a osekané řepy se topily v blátě, nebo i zapadaly sněhem. Pak byla s řepou krutá práce. V blátě, v dešti a zimě – tehdy jsme neznali nepromokavé pláště a gumové holínky, bez rukavic, bláto nebláto, zima nezima, řepa musela domů. Fůrky se nakládaly jen zpolovice a i tak jsme museli kravkám pomoci vytlačit vůz z pole na silnici. Párkrát jsme tu řepnou anabázi oplakali a odstoukali.

Snazší už byla práce s kukuřicí. Nejdřív se ořezaly vrchy a na sečkovici pořezaly kravkám na krmení, pak se vylámaly zralé klasy. Naposled se motykou vykopalo turkynisko, spálilo nebo potajmu hodilo do Švarcavy.

Přišly podzimní večery a s nimi sezóna „lópání klasů“ – u nás na Slovácku říkají šustat nebo vyšustovat turkyň. To jsme my děti měly rády. Jednak jsme se tam od starých hospodářů všelicos dozvěděli, jednak jsme za ten večer dostaly nějaký groš a k tomu večerní svačinu. Všude jsme slízly něco dobrého, jak kde.

Fůra klasů se složila v průjezdě, sezvali se loupáči a při setmění se začalo. Usadili jsme se na hromadě, zabořili nohy do klasů, kolem sebe nastlali naloupané šostí, oloupané klásky jsme házeli na hromádku. Tam je hospodář svazoval do párků nebo po čtyřech a věšel na hambálky pod okapem ve dvoře.

„Tak, děti, lópete, necháváte čtyři hlista a posloucháte, stréček vám budó vykládat. A kdo první najde čtyři červený nebo pět strakatých klasů, může jít dum...“ Opravdu se v hromadě našly červené i strakaté klasy, ale předčasně domů nešel nikdo z nás. Vidina svačiny nám nedovolila dílo opustit.

Nejradši jsme chodívali k tetičce Poldině Rausové na Ivaňské. Strýc Francel dal po skončení práce každému padesátník, tetička přinesla pecen domácího chleba, nakrájela krajíce, pomazala sýrem z tvarohu, másla a šnitlíku, a „děti, berte si, pro každého só dva krajíce“.

Já jsem se jednou s tím druhým krajícem nějak opozdil a tetička hned: „Copak, Pepičko, tobě dneska nechutná?“ „Ale jó, teti, je to dobrý, ale já kósek skovávám naše Růžence. Vona je eště malá a lópat nechodí“. „No to seš hodné, žes na ňu myslel“ na to tetička a ukrojila ještě jeden krajíc. Ten jsem sestřičce opravdu přinesl.

U jiných sousedů bylo pohoštění skromnější, bez toho padoše, jen chleba se sanou a pár kadlátek. Ale i za to jsme byli vděční.

Dobře bývalo u Venyšů. Tam nám hrůzostrašné i veselé příběhy o hastrmanech a lesních žínkách vyprávěl dědóšek Hrdlička z Pardálova, tatínek panímámy Venyšové. On býval hajný a tak těch příhod prožil nebo si povymýšlel bezpočet. Některá vyprávění byla tak ukrutná, že jsme se báli vyjít na dvůr za vrata se vyčurat. To bývalo jeho: „Zas deš ven, ty šelmo? Dé pozor, jeden už tam leží u bódy, aby ti neukósl scálka. Je tam náš Rolf“. Tak jsme kolikrát radši vypustili páru pod sebe do šóstí, v té hromadě to stejně nikdo nepoznal.

U Venyšů dal pantáta každému korunu, dospělí pak poseděli u pohárku rybízláku nebo vína z jablek. Panímáma rozkrájela celou štryclu, krajíce pomazala putró – máslem doma stlučeným, na každý krajíc kápala žličku domácího medu – to byla bašta. Na zahradě měli Venyšovi řady srstek a rybízu i ovocných stromů, nejvíc renetek a panenských jablek. Těch jsme si mohli nacpat plné kapsy. Učiněné hody.

Nevím, na co jsme se v čase našeho dětství těšili nejvíc, ale na hodování po skončení loupání klasů na podzim, na smažené kozlátko po vzkříšení o velikonocích a na boží milosti o ostatcích – na ty nezapomeneme.

Podzim nebyl jen časem spadaného listí, václavek a dýmu z bramborové natě, o své se hlásila i zvířena, konkrétně naše kozy, mrchy. Když na ně ty podzimní touhy došly, békaly a nebyly k utišení. Marně je tatínek kolikrát ve chlívků dokopal (odtud asi vzniklo úsloví: zkopu tě jak financ kozu). Pak už následovalo jen: „Pepiko, s kozó“! I uvázal jsem přči kolem krku pant a vydal se s ní ke stréčkovi Kučerovi na pastoušku, on tam ošetřoval plemeníky. To byla rychta. Koza smrděla a smýkala se mnou, už už se viděla na pastoušce. Jak z udělání mne uměla potkat některá z děvčat z naší třídy a „Pepi, kam deš?“ měl jsem sto chutí jí říct – do prdele, tele hlópý, ešces neviděla kozu?“. Ale to jsem se červenal až za ušima, klopil oči a packoval vedle kozy, která tu tlamu šklebila čím dál víc. Doma jsem musel referovat, kolik skoků kozel absolvoval. Jak kdybych já to poznal. Po celý ten proces jsem měl oči všude, jen né u kozla, tak jsem se styděl. Vždyť jsem ještě dávno po tom byl přesvědčený, že vemeno jsou ty chlupy, co má koza pod bradou.

Odmalička jsme chodili do Sokola. V létě, kromě veřejného cvičení v Židlochovicích, jsme měli od cvičení volno, ale s příchodem podzimu nás to zas táhlo do vytopené tělocvičny. Sokolovna byla v hospodě u Poláčků, později u Trojanů. V ní bylo základní tělocvičné vybavení – švihadla, činky, kuželky, ale i koza, kůň, bradla, kruhy a hrazda. V rohu stály bytelné piliňáky, ve kterých topíval Polda Kučera, nebo jeho manželka Štěpánka z Lapačova. Cvičili jsme bosky, jen Rudyk Šrom, Mira Klečka, Drahoš Šabatka měli cvičky. Cvičební úbor trenky a košile, později od dorostu šponovky.

První náš cvičitel byl nějaký Frýda, tovaryš z holičské oficíny Josefa Snídala u nádraží. Po něm nás vedl Karel Rychtář, pak Vlád'a Pláteník, Ludva Tomeš a taky brratrr Hlavica, učitel z Pouzdřan. Nejraději jsme mívali chvíle před zahájením cvičení. To jsme posedali kolem piliňáků, hráli se a poslouchali starší, zkušené borce, nebo nám bratr Němec, vzdělavatel, vyprávěl i historii Sokola, o Tyršovi, zakladateli Sokola, i o historii našich národů. Ale v tom nejlepším se ozvalo: „Bratři pozor, za mnou v řad nastoupit!“ a už se cvičilo. Měli jsme rádi každé náradí, jen Mirek Klečka, mazánek rodiny, si vždycky přál: „Pjosím tozu...“. Ale stejně ji nepřeskočil, zatímco my ostatní, prosté děti

ulice jako nic.

Náš tatínek s tím, že jsme chodili do Sokola, moc nadšený nebyl. Jenže jeho soc. dem. strana tělovýchovný spolek neměla, do Orla chodit se jaksi nehodilo, a tak holt zbyl Sokol, který byl doménou národních socialistů. My jsme tam ale byli docela spokojeni bez ohledu na politické přesvědčení našich otců.

Představitelé vranovické jednoty byli vesměs boháči – Josef Mahovský, Ondřej Němec, Juříček, Vlasta Kružíková, Frantík Lounek – Láník, Bednář z Pardálova a další. V tělocvičně jsme jim směli tykat a oslovovat je, venku ovšem to byli páni, k nimž jsme shlíželi s úctou a pokorou. Jenom bratr Jedlan z naší ulice byl opravdový lidumil. Jednou jsem ho na ulici pozdravil: „Nazdar, bratře náčelníku“... a on: „Nazdar, bratříčku Pepičku“. To jsem před klukama z Lapačova povyrostl.

Sedmého března a 28. října – ve výročí narození TGM a vzniku republiky - jsme ve škole mívali školní besídku, v Sokole buď tělocvičnou akademii, nebo jsme hráli divadlo. Režiroval nás tehdy ještě mladý Frantík Láník, později sestra Mahovská, naše třídní z měšťanky, později Karel Sekený. S ním jsme hrávali nejraději.

Já jsem hrál, pokud si vzpomínám, ve třech nebo ve čtyřech hrách. První byla pohádka O perníkové chaloupce. Já jsem hrál dřevorubce, se sekyrou na rameni jsem přešel jeviště a řekl: „Bratři, zdá se, že máme vyhráno...“ co jsme měli tehdy vyhráno, dodnes nevím.

Ve hře Kocourkovští mudrlanti jsem byl policajt Filous. Furt jsem jenom říkal: „Pět ran do vran a do ženských“. Tento kus už tehdy byl napůl operetka, zpívalo se v něm: „Aj, to budou zlaté časy, až nám začnou pěkně hrát, sukýnky si rozhodíme potom jistě mnohokrát.“ – to do Kocourkova zaváděli rádio na sluchátka. Na housle k tomu hráli Slávek Poláček a Jeníček Rychtář.

V jiné hře, na název už si nevzpomínám, byla taky milostná scéna. S Olinkou Lounkovou jsem se držel za ruce a poslouchal, jak Helena Kružíková (zpívala v Zemském divadle v Brně) za scénou zpívala „Měsíčku na nebi hlubokém...“. Jenže zapomněli zhasnout a měsíček putoval po drátě přes celé jeviště za pravého poledne. To bylo smíchu.

Hluboké dojmy mám ze hry Na hvězdočce, česky je to Na hvězdičce. Byli jsme vysunutá jízdní hlídka na Sibíři a bojovali jsme proti bolševikům. Vláda Němeček hrál tuláka Pochlopkina, Jara **Hořák a Frantík Hanuška byli členové kozáckého oddílu**, já jsem hrál eléva Gríšku a jediné, co jsem za celou hru pronesl, bylo: „Bratře veliteli, já chci ke kozákům“. V té hře jsme taky zpívali: „Spějme dál za Urál, by nás Trockij nedohnal, za Irtyš, vlasti blíž, Lenine nás nechytíš“. Další účinkování mi ale tatínek zatrhl, snad kvůli tomu Leninovi. Oni sociální demokraté k němu už tenkrát měli blízko.

Jako dítko školou povinné jsem jednou účinkoval ve hře, kterou na jevišti u Fialů uváděli ochotníci železničáři. Byl to americký kus, jmenoval se Drama otroků, a jak už název napovídá, šlo o tragedii horníků, zasypaných pod zemí. V té hře hrál Cyril Staňka z Pindulek, Polda Celnar a jeho bratr Josef, řečený špidlón, výpravčí Vyhnálek, a taky náš tatínek a Frantík. Ten byl v té hře tatínkův syn a jmenoval se Frenky. Já jsem taky patřil do jejich rodiny a pěkně jsem si zahrál.

Pod zemí se odvíjelo opravdové drama zasypaných horníků. Osvobodili je až po několika dnech, náš Frantík tam mezitím zemřel. Když v dole uslyšeli rány krumpáčů, kteří venku odstraňovali zával, zvolali: „Kopou, kopou...“ A náš tatínek smutně: „Kopou, kopou, mému synáčkovi hrob“. A zaplakal. Z dolu pak na světlo boží vycházel poslední s Frantíkem v náručí a plakal. Já jsem měl stát u vchodu do šachty a radostně zvolat: „Tatínek, tatínek náš, a Frenky, bratr můj milý...“ Jenže já místo toho jsem se krčil v koutku u kulisy a plakal zároveň s tatínkem z hloubi mé dětské duše.

Po skončení hry mne všichni chválili a říkali mamince: „Teti, ten váš Pepiček pěkně hrál, podíváte se, ešče včil plaču...“. Jenže já jsem nehrál divadlo, já jsem všechno opravdicky prožíval. Frenky, bratře můj milý, jakpak se máš v tom hornickém nebi?

S příchodem podzimu zahájilo provoz kino (jmenovalo se Světozor). Původně byly filmy němé, titulky předčítal bratr Němec, hudební doprovod obstarávali Hubert Hrozínek na klavír a Slávek Poláček, který hrál na housle.

Jeden z prvních filmů byl film o Kristovi. Jen mlhavě si pamatuju, jak velitel vojáků mečem usekl

šipkový prut, udělal z něho korunu a silou vtiskl Kristovi na hlavu. Tomu z ran vytryskla krev (nebylo ji vidět, ale titulěk hlásal: „ Ó, co ran a krve...“), a okolo stojící ženy bez hlesu lomily rukama a padaly do mdlob.

Dojemná scéna byla z němého filmu Babička. Na plátně se objevily titulky: „Dávno, dávno tomu, co vzácná a předobrá ta žena atd.“. Pak se otevřelo na Starém bělidle okno, ve kterém stála babička a opět beze slova koštětem hrozila a lála Adélce. Předobrá to žena.

Zahájení provozu kina ve Vranovicích byla pro dědinu velká sláva. Filmy byly původně němé a hrálo se na jedné promítačce. Znamenalo to nejméně tři přestávky během promítání. To jak se měnily kotouče s filmem v promítačce. Hrávalo se jen v neděli, odpoledne pro děti, večer pro dospělé. Děti platily 50 haléřů, ti velcí korunu. Zdá se to dnes jako nic, ale my doma jsme od našich padesátník na kino nikdy nedostali. Vždyť by to dohromady byly celé tři koruny, taťnkova nedělní útrata za pivo. A tak jsme s ostatní vranovickou chudinou trpělivě stávali neděli co neděli v žundru u vchodu do sálu u Poláčků a záviděli těm, kteří ten padoš na vstupné měli. A byli jsme šťastní, když o druhé přestávce otevřel bratr Juříček dveře a řekl: „Tak pojd'te, děti, ať taky něco uvidíte.

Dneska hrají Šaplina a Pat a Patašóna. Ale musíte chodit do Sokola!“

V Sokole nám bývalo dobře, zejména když se přihlásila zima. Od prvního jarního sluníčka do zamrznutí jsme však všichni z Lapačova byli dětmi her, sportování a plnění povinností venku v přírodě. V dolínách a v hlínku jsme svůj volný čas (tak moc jej zase nebylo – jen odpoledne po škole, ve čtvrtek, kdy jsme měli „prázdnno“ a v neděli) trávili od jara do podzimu. Nejdřív jsme pásali housata, později kozy. Po prázdninách se kozí stáda přemístila na louku naproti Slabých na Pouzdřanské. Páslo se sice už jen v neděli, zato ale jsme tam měli volné pole působnosti... K dispozici pro naše zájmy a hry byl les plný václavek, potok s okouny a běličkami, staré vrby s hnízdy sršňů, meze plné ostružin, panenská jabka na zahradě strážního domku, mrkev, polňačka, brambory na pečení a „fósa“ z turkyně na cigára v polích.

Na jednu takovou neděli si rád vzpomínám. Jistě by si vzpomněl i náš Sláva a další kluci z ulice, jenže už nikdo z nich nežije, pasou a skotačí nahoře v nebi.

Je nedělní ráno roku 1932. Nad krajem visí mlha, jako závoj se rozprostírá nad dědinou, lesem a poli. Vysoko nad ní se nebe jasní a první paprsky podzimního slunka se chystají ozářit zemi. Z věže kostela znějí zvony, ze stanice vyjíždí nákladní vlak a syčí. Lidé spěchají na ranní. Někteří nesou do sběrný konvičky mléka. Mladí jdou ještě nalahko, ale babky už se choulí do bund a vlnáků.

Starou Pouzdřanskou silnicí jde jiný průvod. Stádo rohatých i bezrohých koz, vpředu stará přča se splasklým vemenem pod břichem, za ní cupitají ostatní. Kývají si krkem do kroku, malá kůzlata se pletou mezi nimi a tiše pomekávají. Každou chvíli nad nimi zapráská bič některého z ospalých pasáků a ozve se: „Hni sebó, hrbe!“

Vpravo před mostem přes Říčku se zelená louka, lemovaná cípem lesa, stužkou řeky s vysokými topoly a olšemi a hrází podél polí. Tam je cíl naší podivné společnosti.

Děda Raus už pásal. Dvě kravky s telátkem se popásaly na orosené trávě, starý seděl na pařezu a popukával z gipsovky.

Stádo koz se v mžiku rozprchlo k břehům řeky, kde byla tráva nejzelenější, kluci se utábořili pod rozsochatým dubem. Shodili na zem burnusy, pytle a deky a jali se rozdělovat ohýnek. Jedni snášeli suché chrastí, druzí připravovali ohniště a rovnali hraničku. A jakmile vyšlehl první plamínek a kouř začal stoupat vzhůru a štípat do očí, nálada znatelně stoupla. Všem bylo hned veseleji, ospalost zmizela. Nanosili zásobu dřeva, posedali kolem ohně, nahřívávali bosé nohy a libovali si. Kozy se spokojeně pásly, kůzlata hopkala kolem nich, prostě byla to taková správná pasácká pohoda.

S přibývajícím teplem od ohně i od sluníčka, které se objevilo nad lesem, vrátila se pasákům nálada a najednou jim bylo u ohně jaksi úzko. Jeden po druhém se vytráceli od hraničky a hledali zdroj zábavy. Vylézali na dub a po jeho větvích sjížděli k zemi, šťárali v suché vrbě a dráždili sršně, v lese sbírali václavky, vylézali na stromy a lámali suché haluze.

Ale pořád to jaksi nebylo ono. Každý se bavil na svou pěst a kolektivní zábava vázla.

Až se od ohýnku ozval nejstarší Šána: „Páni, halt, tak to nemá cenu. Jedni lítají po lese a druzí jak

blbóni sedijó u ohňa. Rozdělíme si práci aji zábavu. Já, samozřejmě, budu váš velitel, mě budete poslouchat, málo platný, slyšels, Žomlo? Ruda s Fěfkem budó strážci ohňa, z polí donesó erteplí a budó nám je pict. Malé Kacabaja vezme plucárek a skočí ke Slabém pro vodu. A zároveň tam na zahradě posbírání padaný jabka. Vy dvě dite pro chábí. Jenda Hanes bude dávat pozor na koze, aby nevlezly do škody a staré Bortl nás neprohnál. On je sviňa, však ho znáte! A Pepíček, že je nemladší, mně bude k ruce, ordonanc. A v poledne pude pro oběd“.

Ujednáno, provedeno. Chasa se rozešla za svými povinnostmi, u ohně zůstal jen velitel, jeho pobočník, Fěfka a Rudýnek.

Šánek se pohodlně usadil na starém měchu a čuřil se do stoupajícího sluníčka. Najednou vyskočí a: „Halt, páni, není to ono, je to málo vznešený. Zakóříme si. Sluho, skoč pro fós!“ Z kapsy vyndal starý patron, nožem udělal stranou díрку, prostrčil stvol suché kopřivy. Ordonanc v mžiku přinesl tabák – fós z turkyně, stačilo jen nacpat dýmku, zapálit o uhýlek a pukat. Však se Šána taky předváděl – na všechny strany vyfukoval štiplavý kouř a uplivoval do ohně.

Ti druzí mu záviděli. A aby nekoukali jen tak naprázdno, zapálili si suchou „kozy nožku“ a dýmali taky. Ale brzy se jim takový způsob nezdál dost důstojný a od ohýnku se ozval Pepíček: „Já bych si taky zakóřil, ale nemám trabuko“. A ostatní najednou taky. I sehnali pár kaštanů, vydlabali do nich důlek, potahovali. Pohodlně se rozložili kolem ohně, podepřeli hlavy o lokty a ostošest bafali. Kouř je štípal do očí, pářil na jazyku, co chvíli se některý zakuckal. Mezi kašláním si nestačili chválit, jak parádně znají kouřit a že to vlastně nic není, že se jen potahuje a chvistá do ohně.

V družné zábavě jim ušlo, že se jim sráží pot na čele a ohryzek v krku jaksi divně vyvstává, že se jim nedostává slin a žaludek se mermomocí tlačí kamsi nahoru. Prsty jim dřevěněly, nevěděli, co dřív: zda bafat, uplivoval, nebo hlídat žaludek.

„Jú...“ vyhrkl najednou benjamínek Pepíček. „Mně je blbě, myslím budu blit“. Nedořekl. Fajfka mu vypadla z ruky, bledý ve tváři a s výrazem hrůzy v obličejí se hnál pryč. Nedoběhl daleko. Zamotal se do ostružin a padl rukama zrovna do nejhustší spleti. Nedbal škrábanců, ležel jak lazar, hučel, nařikal a obsah žaludku klopal do kopřiv. To dorazilo ostatní kuřáky, s těmi to bylo ještě horší. Nesnesli ten hrůzný pohled na Pepíčka, nohy je nestačily unést, padli na kolena a svorně začali přikládat do ohně, jen to syčelo.

Stmívalo se. Od vody zase vystupovala studená mlha a zatápěla louku, pole i les. Kozy zdvíhaly nepokojně hlavy, což bylo nejjistějším znamením, že je čas hnát domů. Kluci osvědčeným způsobem uhasili oheň, vzali burnusy a pytle a pomalu se loudali za stádem.

Vzadu po rozježděné silnici packali kuřáci. V nastávajícím šeru nebylo vidět jejich strhané obličejí, ale jejich krok byl nejistý, hubě se nedostávalo slin, třásla jimi zimnice a naskakovala husí kůže.

Na rozcestí ivaňské silnice a Lapačova mrkl Šána na ostatní tři postižené a významně zdvihl obočí: „Páni, halt, nikomu ani slovo. Dnešní kóřená je naše tajemství. U Helešicovýho si vypláchnem hubu, aby to naši nepoznali“. Podíval se kolem sebe, zda někdo neposlouchá: „A zětra si zakóříme zas!“ Těm třem naskočila husí kůže, tentokrát i tam, kde to nebývá zvykem. Jedno věděli jistě – že si dlouho nezakouří.

Přišly plískanice, deště se sněhem, první mrazíky, pasení koz skončilo. Pomohli jsme našim doma zateplit kozí chlívky, sklídit brambory, řepu a turkyň. Zhasly ohně na polích a dým bramborové natě odvály větry babího léta, nastal všeobecný mír a klid, utichly i naše dětské zábavy a hry v přírodě, všechno se stěhovalo k teplu do chalup. Sedávali jsme u kamen, četli Mladý svět nebo Malého čtenáře, hráli ovčinec a Člověče, nezlob se. Až přišel svátek sv. Mikuláše. To už bylo na začátku prosince, ale úředně byl ještě podzim. Ten večer bývalo na dědině živo. Chodili svatí s rohatým, rachotily řetězy pekelníků. Kluci po nich házeli sněhové koule, děvčata vřískala, jako by se bála, rušno bylo do pozdního večera.

Ráno jsme z punčoch, které jsme večer dali za okno, vybrali nadílku – pár erteplí, ale taky balíček buráků, sušené křížaly a nějaký pomeranč, perníkové Mikuláše, čerty i anděly.

Na jeden takový mikulášský záťah si ještě dnes dobře vzpomínám.

Kde stojí statek Albína Němečka víte. Vedle, dál od silnice a hlouběji do Síček, bydleli Rujzlovi,

taky statkáři, předtím tam hospodařili Kubišovi. A tam to tehdy začalo.

Byli tři – Toník, Francina a Pepíček.

Tonda, oděn do spodničky jeho starší sestry, s biskupskou čepicí ze sáčku na mouku na hlavě, s křivou haluzí místo berly, dělal Mikuláše. Francina byl čert. Měl na sobě obrácený kožuch, kolem útlých boků řetěz, na hlavě rádionku a kozí rohy, v ruce dřevěnou lopatu na sníh. A třetí Pepíček? Bylo mu úzko v noční košili jejich Anče, střevíce s přezkou a vysokými kramflíčky ve špici tlačily, paruka z lýčí lechtala na krku. Papírkem od cigorky pomalované tváře, uhýlkem příznačené obočí, na zádech párek husích křídýlek – andílek k pohledání.

Tak vyšli do sychravého večera.

Byla tma, vítr honil po obloze sněhové mraky, mráz zalézal za košile. Pepíčkoví už ve dveřích naskočila husí kůže, Tondovi v chůzi překážela dlouhá spodnička, Francina za sebou táhl řetěz. Každou chvíli mu na něj šlápl některý z kumpánů, div jej nezvrátil do bláta. „Ste gramlaví blbóni, pajdáte jak dědóšek Mošna“, ulevil si na jejich adresu.

Akce se pěkně rozbíhala. Sotva čert na síni zařinčel řetězem a vrazil do jizby svou pekelnou tvář, začala děcka vřeštět jak divá, sem tam se některé pacholátko pochcalo. Když je ale andělíček ukonejšil, zamával křídýlkama a poskočil, až se mu nožky ve střevících zvrtyly, a když je Mikuláš podělil jabkama, podstrčenýma rodiči, ztratila děcka hrůzu a bylo dobře. A tak to šlo dál, někde byl křik a váda, jinde smích a veselí, někteří výrostci si troufli i na Francinův ocas.

U staré Pouzdřanské se zastavili a Toník měl ke svým druhům tuto řeč: „Páni, mám nápad. Půjdeme na Milenu Rujzlovou, není to daleko. Ona je taková rozřehtaná kača, pořádně ju proženeme, aby jí to blbnutí přešlo. A stará třebas pustí nějakou kačku, šak sou statkáři. Jenom musíme opatrně. Rujzli mají ve dvorku psa a v ohradě u plotu béka. Kdyby se nekeré utrhł, ty by byl fofr, ostatní si laskavě domyslíte sami. A de se!“

Rujzlovi měli statek vedle Šurkových. Obytné stavení bylo vzadu ve dvoře, šlo se k němu kolem sýpky, stodoly a stáje. Z ní vycházelo matné světýlko, byli u cíle?

Všude ticho, sem tam zařinčel kdesi řetěz. „Klid, páni, to nic, to rachotí nějaké čert v dědině“, uklidňoval ostatní dva Tonda. Hmátl po klíce, vrata se se zaskřipáním pootevěřela, kluci strnuli. „Páni, tady je tma jak v rohu, Francino, škrkni sirkó, ať víme, kde sme!“ Stalo se. Sirka vzplála, blikla a zhasla. Ten záblesk však stačil, aby kluci shlédli zjevení – vykulené oči, rohy, z nozder šla pára. Hned nato se ozvalo hluboké zabučení a rachot řetězu. „Kluci pryč, sme ve chlívě, to je bék...“, zaječel čert a vyrazil k útěku. Nedoběhl daleko. Anděl mu přišlápl řetěz, Francina se zvrátil a žuchł do bláta. Vzápětí ležel vedle něho Mikuláš. Pepíček vyrazil kolem nich, řval na celé kolo, peroutky mu plandaly po zádech, zvonek vyzváněl, paruka zaslepila oči, jeden střevíc s přezkou táhl za sebou jak pes chromou nohu. Zakopl o žebřiny a skončil v kaluži.

Nedbal. Letěl jak vystřelený, za ním druzí dva, za nimi vlčák ze dvora. Mikuláš ztratil berlu a biskupskou mitru, spodnička se mu pletla mezi nohy. Čert za nadávek a zoufalého modlení harašil řetězem a potil se v huňatém kožichu. Nástrahy, o něž zakopávali, jakoby rostly ze země. Pustili se zahradou k Síčkám. K potoku doběhl první Tonda, za ním Francina. Andílek sténal daleko vzadu a packal přes hrudy, vzadu za ním štěkal pes. V bahně polozamrzlého potoka skončil první Mikuláš, hned vedle něho čert. Svoji výstroj nechali v potoku, taktak se vyškrábali na druhý břeh do bezpečí. Andílek přiběhl bez jednoho střevíce, křídélka mu visely dole u riti, hrůza svazovala jeho mladé nožky. Stanul u potoka, co teď?

Z druhého břehu na něj volali kamarádi v boji: „Fiks, Pepine, přeskoč ten járek, dyť je to kósek, podivé se na nás. A tumluj se, ten jejich hafan přeskočil plot a žene sem. Nebo se vyšplhě na vrbu!“ To se zdálo i andílkovi nejpříjemnější. Vyskočil, zachytil se větve vrby, naklánějící se nad potokem. Chytil se i druhou rukou a rup – haluz se uloupla hned vedle kmenu a kalné vody potoka skrápěly i třetího svatého. Bahno mu zalepilo oči, ztratil druhý střevíc a vymkl si nohu v kotníku. Andělský mundurek byl k nepoznání.

Neslavně se naši hrdinové vraceli domů. Čert ztěží vlekl kožuch napitý vodou, v botách mu čvachtalo, s řetězem šlahl do potoka. Mikuláš klopytal bez znaků své důstojnosti, košík s jabky a

oříšky zapomněl u vrat stodoly. Měl pramalou dušičku – co na to doma. Za nimi se plahočil andílek Pepíček. Byl bez střevíců, v mokré spodničce, shrnutých punčochách, obličej domalovaný cigorkou a bahnem z potoka. Peroutky visely vzadu na vrbě, paruku z líčí odnesla voda. Bolestivě kulhal, plakal a zpytoval svědomí. Věděl, že ani jejich tatínek pro jejich konání – byť svaté – nebude mít to správné pochopení.

Smutně skončili naši věrozvěstové. Končí i naše podzimní vyprávění. Podzim končí, hlásí se zima.

V Lednici 12. února 1995

Zima

Zima podle kalendáře začíná až 23. prosince, ale my jsme v jejím znamení žili dávno předtím. Na Dušičky byly na vodě zmrazky, na Martina přišly první sněhové přeháňky, Mikuláš už býval celý v bílém. Kmotříček Zouhar nám spravil zimní botky, natloukl do nich cvočky a podkůvky, maminka v konzumě koupila bavlněné punčochy, zimníčky jsme neměli. První, pokud se pamatuju, mi naši koupili, až jsem se učil ve Zbrojovce. Už ani nevím, jak jsme ty zimy ve zdraví přečkali. Kožené beranice nám sloužily po celé dětství, rukavice byly přepych, jen děvčata si hřála ruce v rukávníku, my jsme říkali štuc. Jenže měly než jeden a v nošení se musely střídat. Žádné punčocháče nebo dlouhé kalhoty nebyly, pod sukýnky jim pěkně foukalo.

Až do jara byl celý kraj krásně zasněžený, bývala to opravdová zimní idyla. Nejezdila auta ani traktory, silnice se nesypaly škvárou ani nesolily, chodníky a cesty byly pěkně odhrnuté. Vozy a žebříňáky nahradily sáně, silnice byly hladce uježděné, na postrojích koní zvonily rolničky. Chocholouši – ptáčci našeho mládí – hodovali na kobylicích, ve dvorech se přižívovali vrabci a sýkorky, na stromy v zahradách se slétali havrani, chlapi z Lapačova je chytali na vějíčky nebo do želez. Železa se stala osudná našemu Frantíkovi. Za zahradou políčil na havrany, ale chytil se do nich bažant. Jak z udělání se to dozvěděl lesní, pro Frantíka přišel četník a eskortoval ho do Židlochovic. Tam ho samosoudce odsoudil k pokutě 50 Kč. Kde by se ale u nás vzala zbytečná padesátikoruna, dělal jen tatínek, Frantík byl bez zaměstnání. Náhradní trest tří dnů vězení si musel odsedět.

Pyžama nebo noční košile měli jen v bohatých rodinách, my jsme mezi ně nepatřili. Spávali jsme v tom, co jsme nosili ve dne. V létě to šlo, ale v zimě – v seknici se netopilo – jsme si vytrpěli své.

V trencích nebo v košilce do prochládlé postele, pamatujete? Abychom se aspoň trochu zahřáli, dávala nám maminka do postele ohřátou cihličku, později termofoř s horkou vodou.

Jeden zimní obrázek mi nevymizí z paměti: Když už jsem byl učněm ve Zbrojovce, musel jsem vstávat denně po čtvrté hodině ráno. Maminčino: „Pepiko stávé..“ mi zní v uších ještě dnes. První pohled z okna – jak je venku? Ve světle lamp v nádraží bylo vidět stráž vlečky do Franckovky, zasypanou sněhem, trčely z něho jen uschlé traviny a keříček akátu. Všechno se klátilo ve větru, sníh smetal se střech a zasypával ulici, stráž, nádraží a zbrojováckou vlakovou soupravu, která nás každé ráno vozila do Brna. Těžko přetěžko se vstávalo. Maminka chudák den co den první vstala, z otýpky udělala oheň ve špolhertě, ohřála hrnek kafeho, zabalila dva krajíce chleba a: „Tak už běž chlapče, ať ti to neujede, měl bes v práci zle“. Dodnes si marně vzpomínám, jestli jsem se jí za tu její každodenní péči nějak odvděčil. Ačkoliv – dá se taková péče a starost vůbec nějak zaplatit?

V zimě měli o práci navíc postaráno i železničáři, kteří byli zaměstnáni ve stanici. Když kraj, ulice, nádraží a koleje s výhybkami zapadly sněhem, ozvalo se uprostřed noci bouchání na okno a zvenku bylo slyšet hlas Dudloně Faróna: „Cyrile, odmetat!“ A Cyril – tatínek – bez reptání vstal, natáhl holínky, na hlavu dal beranici astrachánku, vzal pometlo a šel čistit výhybky zapadlé sněhem. S ním celá řada dalších železničářů. To byla tehdy pracovní morálka! Obešlo by se to dnes bez

nadávek a reptání?

Nám dětem zima zase až tak moc nevadila, i v těch mrazech a haldách sněhu jsme našli povyražení. Stavěli jsme sněhuláky, dělali tunely a chodby ve sněhu po celé ulici, sáňkovali. Od Bílého hlínku po kraji Hájku až dolů do Hlínku, to byly panské jízdy. Jenom ty zpáteční cesty hore na start byly nekonečné. Když zamrzlo Pastvisko a Říčka v Síčkách s jezirkem u Slabých, hrávali jsme hokej. Opravdové hokejky jsme neměli, jenom takové doma udělané, ty ale nic nevydržely. Pevnější byly větve dole zahnuté. Brusle kromě Rudyka Šroma a Drahoše Šabatky neměl nikdo z nás. Až později jsme se zmohli na starší kolumbusky na kličku, nebo špičaté šeksny na utahování vzadu na kramflík. Utkání stejně vždycky vyhráli pěšáci. Na ledě, plném listí a větviček, se špatně bruslilo a těch pěších bylo daleko víc.

Skutečný hokej na Pastvisku hrávali už tehdy vranovičtí sportovci. Stejně jako ve fotbale to byli bratři Frantík a Pepa Goliášovi, Mirek Lazar, nějaký Měřinský – Madelón, Pepík Smělík, co pracoval na staré poště vedle konzumu a mně říkával kacabajo, Pepík Dvořáček řečený milánek, Franta Kozel a několik přespolních. Mezi nimi nějaký Slouk ze Žabčic, který se později oženil s mou spolužačkou Jiřinou Losovou. V brance chytával tehdy populární Pepek Pitka vulgo Gugýšek. Jen někteří hokejisté měli brusle na botách, většina z nich měla kolumbusky speciálně nabroušené na járek. Jejich soupeři byli na stejné úrovni s uměním i vybavením z Rajhradu, Židlochovic, Hustopečí a okolí. Hrálo se ale jen párkrát. Kluziště na Pastvisku zapadlo sněhem, roztálo, nebo tam ledaři začali ledovat led pro místní hospody a řeznictví.

Tehdy nebyly mrazničky ani chladničky, pivo se uskladňovalo v lednicích pod hospodou, kam každoročně hospodští navázeli led k chlazení.

Ledování byla těžká práce, ale pro pár vranovických nezaměstnaných příležitost slušného výdělku. Boty ovázené měchy rubali chlapi v ledě díry, pilou řezali metrové kry, sekýrami je rozbíjeli, nakládali na vůz a vozili hospodským a řezníkům do sklepů. Pár kaček sice padlo denně na nějakou štamprdlí nebo svařené víno, ale živnostníci platili dobře, dobrá byla každá koruna.

Párkrát se nám podařilo skoupat se ve studené ledové vodě. To když jsme dělali na tenkém ledě vlnovku – koženku. Od probořené díry ti vpředu zavčas utekli, doplatili na to malí, kteří vzadu dělali ocásek. Domů jsme přišli promrzlí, celou cestu jsme proplakali, co na to řeknou naši doma. Ale málokdy to bylo tak zlé. Pár pohlavků nebo nějakou po čuni jsme sice chytli, ale potom s námi rychle do postele, napít lipového čaje, vypotit – ráno bylo zase dobře, málokdy jsme skoupaní odstonali.

V obecné škole jsme v létě chodili na vycházky, v zimě nás pan řídící zavedl na Brůdek, kde se těžil rákos a bylo docela pěkné kluziště. Tam se předváděli majitelé bruslí – už jmenovaní Šrom, Šabatka a taky Jara Hořák, Frantík Hanuška, z děvčat Valina a Olina Lounkovy, Blanka Perknovská a Mařenka Trojanová, co se později provdala za mlynáře Hartla. My bez bruslí jsme dělali klouzačky, podkůvkama ryli do ledu škýry a byli šťastní, když nám některý znavený bruslař aspoň jednu brusli půjčil. Jako na koloběžce jsme na ní objížďeli celý Brůdek.

A přišly svátky.

Před Vánoci býval ve Vranovicích jarmark. Na prostranství u kostela vystavili trhovci své zboží, to byla podívaná. Na věšácích visely kabáty, oblečení, čepice a šály, na regálech byly vystaveny boty, přezůvky a papuče, potřeby do kuchyně a pro domácnost, hrnce a plucárky, zemědělské nářadí, nádobí a výrobky ze dřeva. Děti okupovaly především stánky s hračkami, bubínky, kapslovkami, kolo štěstěny, kukátka s barevnými sklíčky, především však stánky s cukrovím, pendrekem, perníkem a špalky na cucání. Na rohu U Toncrových stával vždycky fousatý dědek v dlouhém burnusu a mikulášskou mitrou na hlavě a nabízel nejrůznější dobroty a hlavně turecký med. Měl ho na stolečku celý pecen, usekával z něho sekáčkem plátky, za padesátník jeden, a vyvolával: „Jede Turek od Vyškova, na pišťalku píská, Pepík za ním poskakuje, do hlavy ho tříská. Proč toho Turka vedu? Ukrad mi kus medu! Eště ho máme plné stůl – dé padoš a je tvůj“. A usekával z pečinku, hladil si bílou bradku a jen se zubil, jak mu padesátničky padaly do šporkasky. Ten dědek měl vždycky první vyprodáno. Žel – my jsme jeho medu jen málokdy okusilil

Silvestr se u nás neslavil. Jak taky? Televize nebyla, krystalku okupoval tatínek, my děti jsme měly právo mlčet – nejen o Silvestru – aby měl tatínek dobrý poslech.

O Vánocích jsme mívali vánoční stromek, ale bez skleněných koulí, figurek a špic, s ozdobami, které jsme si sami udělali ve škole v ručních pracích. Byly to řetězy z barevných papírů a slámy, obkreslené a vystříhané figurky z pohádkových knížek, oříšky a malá panenská jablíčka. A taky pečené cukroví, ponejvíce zázvorové a škvarkové.

Později nám Fanda s Máňou, které sloužily v Malackách, uměly poslat pár čokoládových figurek. Ty byly tehdy na stromečku v bohatých rodinách, k nám se na ně chodily dívat děcka z celého Lapačova. Jenže všechno, co bylo na stromečku k snědku, za pár dní zmizelo. Bodejť – nikdy jsme ve studené seknici nespávali tak rádi, jako o Vánocích.

První dárek, který jsem dostal od Ježíška, byl smyčec bez houslí. Ty už jsme měli doma, naši je předtím vyhráli v tombole na železničářském plese. Byly bez strun i bez smyčce. Ten jsem tedy dostal k Vánocům, na drahé struny jsem si musel počkat ještě rok. Náš Frantík sehnal někde strunu z mandolíny, našponoval na housle a brnkal na ni špendlíkem. To byla muzika. Mne ty housle provázely celým mým životem. I když jsem se nestal koncertním mistrem a byl jsem a jsem dodnes obyčejným vesnickým muzikantem, prožil jsem s nimi pěkné chvíle doma i v cizině. Ještě dnes si na ně zahraju. Připomenou mi bezpočet vystoupení na školních besídkách, bezpočet odehraných plesů a tanečních zábav, dojemné vánoční a velikonoční mše na kůru našeho kostela, i desítky pěkných slováckých písniček, se kterými jsem s Břeclavanem projel celou Evropu.

Jinak naše dárky pod stromečkem byly z těch nejskromnějších, nějaké hábky, punčochy, tílka z konzumu, pouzdra a jiné potřeby do školy. Pohádkovou knížku dostala až nejmladší Růženka. Vyprávění O šídlu, kohoutu a houseru, O Smolíčkovi, o Zvírátkách a loupežnících a všechny další si jistě všichni pamatujeme dodnes.

Já jsem asi ve 14 letech, když už jsem se učil ve Zbrojovce, dostal knížku Johna Mitchela – Spartakus, drama otroků v Římě sto let před Kristovým ukřižováním. Kdepak je konec hrdinům jako byl kleštěnec Kleon, Elpinika, Krixus či Geršom ben Sabdalat – svoji knížku z nejmilejších už dávno a dávno pohřešuju.

Po celý Štědrý den jsme se postili, večeře byla až se na stěně objevilo zlaté prasátko. Maso k večeři jsme neměli nikdy, byl půst, ani rybu na štědrovečerním stole nepamatuju. Stačil nám lípový čaj a vánočka či kugluf, pár kousků pečeného cukroví a sušené křížaly v láku. Po večeři nasadil tatínek sluchátka, zalehl a: „Děcka ticho, dite ven, hrají Jěžíšku panáčku..“. Maminka se dala do mytí nádobí a my děti jsme vyšly do svátečních ulic.

Tam bylo živo. Děvčata se navzájem chlubila svými dárky, kluci buchali za střílaček z kovových válců, do kterých naškrábali hlavičky sirek, nebo se předháněli, komu „výš nese“ nová baterka.

Tehdy bývalo sněhu a sněhu, mrzlo, ale nám, třebaže jsme neměli kabáty, zima nebylo. Vyhrávala kapela nebo Munda Pezlar na heligonku, kostelní zpěvačky zpívaly koledy, vzadu kráčel obecní pastýř stréček Kučerůj, práskal karabáčem a vyvolával na celou ulici: „Narodil se Jěžíšek, nemá žádné kožíšek. Dávejte mu koledu, já vás za ním dovedu“. Babka pastýřka, které hospodyně dávaly do putny na zádech štráfy vánočky, koláče a cukroví, děkovala: „Zaplat' vám to Jěžíšek, kópieme mu kožíšek“. A jen se zubila. Ten kožíšek bych teda chtěl vidět, to jo.

Než se obešla celá dědina, bylo po půlnoci a o pěti ráno byla jitřní. Mše o svátcích bývaly u nás slavnostní se zpěvy a hudbou. Tu od Jakuba Jana Ryby jsme ve Vranovicích neznali, nám stačily skladby Marhulovy, Laštůvkovy, Očenáškovy či Miklíkovy. Nedopadly vždycky dobře, zpěvačky byly z venku ochraptělé, muzikanti podroušení. Ale paráda to byla.

I já jsem o svátcích v kostele hrával nebo zpíval, třebaže tatínek byl oddaným stoupencem strany soc. dem., která už tehdy hlásala zásadu „pryč od Říma“. Zprvu jsem hrával druhé housle, prim hrál Ondřej Lounek, otec mé spolužačky Valerie, velký pán ve Franckovce. Na lesní roh troubil Binder, hajný z hájenky u Uherčic, violu hrál strýc Valášek z Pardálova, na dřevěnou flétnu pískal Jan Zajíc z Lapačova, klarinet Eda Macháček. Dechy obstarali Polda Kučera na trubku a Franta Karabec z Ivaně na trombon. S ním ale byly potíže – když o Vánocích napadlo hodně sněhu, došel místo na

jitřní až na velkou v 8 hodin.

Když po válce odpadl primárius Lounek – byl i s rodinou z Vranovic vyhoštěn – děda Valášek upadl na náledí a rozmačkal violu a když kromě flétnisty Zajíce odpadli i ostatní, chrámová muzika se omladila. Já jsem hrál prim, druhé housle mladý Jenda Zajíc, několikrát i Ilona Moudrá. Na fagot – nástroj do té doby ve Vranovicích neznámý – hrál adept konzervatoře Jenda Němec, basu Jarda Lorenčík, trombon Jožka Koudela. Když k tomu na trumpetu zahrál takový majstr, jakým byl Domin Strouhal, byly vánoční mše opravdu slavnostní.

Ve sboru bez muziky jsem zpíval tenor s Josífkem Měřinským, Josefem Procházkou a Janem Šťastným, nahluchlým sousedem našich kmoťříčků. Basy zpívali Jan Hranický, Josef Štěrba, sedlák Staňka od Floriánku a Francek Hejna, který říkával s oblibou své ženě: „Karnálie, lehni do brázdy, ať tě zaořu“. Byl to starý sprosták, ale zpíval dobře, zejména Jidáše o pašijích na Velký pátek.

Znamenitým varhaníkem byl zprvu Jan Mojžíšek, který ale jako kolaborant byl z Vranovic rovněž vyobcován. Po něm, až do mého odchodu do Lednice, hrával na varhany Hubert Hrozínek, v kostelní liturgii mistr nad mistry.

Sněhu napadlo kolikrát tolik, že jsme jej museli vyvážet ze dvorů na zahrady. Silnice byly často nesjízdné, sněhu na chodníku po kolena, řídící Zimolka nám dětem z dalekého Lapačova pak dovolil zůstat přes polední přestávku (učilo se od 8 do 11, odpoledne od 13 do 15 hodin) ve vytopené třídě. Paní řídící nám někdy přinesla i něco k zakousnutí. Hodná to byla žena.

Doma ve dvoře přistavili naši šopku na uhlí, chlívky a dřevěnou kadibudku. V jednom chlívku byly dvě kozy, ve druhém prase, které s oblibou navštěvovali potkáni z vedlejšího hnojiště a žrali s ním z jednoho koryta. Kozy nás po celý rok zásobily mlékem, prase vždy kolem Vánoc dostalo ranu, jak říkával náš tatínek. Byla zabijačka.

Zprvu nám zabíjel nějaký Doubek, on žil v chaloupce naproti konzumu s Rychinkem Englmajerem, železničářem. Tenkrát řezníci vepříky nestříleli jako dnes. Na přední nohu uvázali pant, prase podvadilo, povalilo a zapíchli. Podle toho, jak dlouho prase kvičelo se poznal řezník. Doubkovi kvičel náš čuník ještě v trokách.

U nás na zabijačce byli chlapi z půl Lapačova a všichni měli co dělat. Tatínek jen dirigoval a radil, nalíval štamprdle rumu, ale prasete se ani nedotkl. Zato mne vždycky navnadil, abych podržel čuníka za ocas, beze mne že by si chlapi s prasetem neporadili. Bláhově jsem mu uvěřil, držel ocas a tvářil se důležitě. Jenže jak prase ucítilo pod krkem nůž, začalo kvičet, vypustilo hnědku a posralo mne. Párkrát mne taky svým špinavým špárkem škráblo do nohy a roztrhlo punčochu. Bylo zle – pro tu punčochu. Ale příští zabijačku jsem se kolem prasete motal zas.

Tehdy bývaly opravdové zimy. Voda v kotli chladla, prasátko na krompolci tuhlo, řetězy přimrzaly k trokám, na dovře byla ve chvíli krvavá klouzačka.

Doubek neměl špic a prejt do jelítek a jitrnic cpal dovedně rukou, maso na tlačenkou sekal takovými půlkulatými sekáčky. U všeho musel být první, i u té slopačky. Byl první ožralý, do míchanice na jitrnice mu z čela kapal pot, z nosu sopél, z cigáršpicu odpadl popel, to bylo pochutnání.

Později nám zabíjel řezník Chmelík, pak Oldřich Poláček, ještě později soused přes tři Toník Rorer – to už bylo něco jiného, zabijačka jedna radost.

Začínalo se svařeným vínem (za 6 Kč od Němců z Pouzdřan), k zakousnutí byly motané buchty, k zahřátí čaj s rumem. Za to podržení prasete se chlapi pořádně napili a najedli – v poledne už byla ovarová polívka a vařené maso s křenem. Až nám dětem bylo líto, jak se cpali (mamince taky).

Večer jsme roznášeli zabijačku – konvičku krvavé polívky, pár jelítek a štráfek laloku. Šli jsme ke kmoťříčkům, tetičce Hedvice Tománkové, k sousedům a známým, kteří nám pak zabijačku oplatili. Nejraději jsme ale chodili k panu Strejcovi do konzumu. Tam jsme od cesty dostali pytlík buráčeků nebo svatojánského chleba, někdy kornout cukroví, piškoty nebo pár penreků, tatínek osmičku vermutu. Od kmoťříčků jsme dostali po koruně, od známých padesátník, od sousedů nic, tam nechtěl nikdo chodit. Na ukončení zabijačky jsme vždycky nafoukli prasečí míšek – póček, který až do léta visel na střešni za zahrádkou.

Zimní měsíce – až do ostatků – byly časem plesů a bálů. U Fialů pořádávali ples železničáři a dělnické jednoty, později sociální demokraté. Hasiči a lidovci tančívají u Venyšů, později u Valů, orlí v orlovně, sokoli plesávali v sokolovně u Poláčků, později u Trojanů. Mám v archivu vzácnou pozvánku, která oznamuje: Dne 20. ledna 1912 v 8 hod. večer pořádá Místní dělnická politická organisace ve Vranovicích v restauraci pana Fialy PLES. Vstupné pár 1.20 K (korunu dvacet).

Naši chodívali na ples strany soc. dem. A na železničářský bál. Jim i ostatním jednotám hrával vranovický štrajch. Muziku obstaraly housle, klarinety, plechové nástroje, basa a bubny, saxofony tehdy neznali, harmoniku měli jen ve větších kapelách. Já jsem daleko později měl vlastní kapelu (kapelnické zkoušky jsem dělal v Praze u populárního Václava Vačkáře) a dovedu si představit, jak se tehdy muzikanti nadřeli. Kapelníkem byl nějaký Kupský, varhaník z Ivaně, spolu s ním hrával housle Šed'a , basu Dáňa, oba byli z Hrušovan. Sekund na violu obstarával strýc Faron z naší ulice, klarinety hráli Jan Zajíc a Eda Macháček, bubnoval Justin Říčka, později Pavelka. Kapela hrávala zprvu jen polky a valčíky, moderní skladby šimi šimi nebo šarleston prostě nesvedli. Já jsem muzikanty obskakoval už od mládí a pamatuju se, že hrávali valčíky „Nad ouvozem kakačka kuká“, **V tej naší áleji..., Zvadla růže zvadla sama...**, nebo Počkej, ty budeš litovat. Polek znali taky jenom pár: Za tou naší garáží., Černá čára na zdi., Majzl polku (pojedom pojedom autem), Holka neznámá dej mi na drama., Co jste hasiči co jste dělali atd. Až později si troufli na skladby Vackovy, Lesáckou polku a Kam jsi svoje oči dal, hošíčku můj, anebo tango Nikdy se nevrátí pohádka mládí. Cikánka vyšla až později, stejně jako Vejvodova Škoda lásky nebo Snubní prstýnek. Na ples chodívali naši s někým z ulice, obvykle to bývali Pucovi, Kochovi nebo Toník a Mařka Rorerovi. Jít na ples velela stranická příslušnost k soc. dem. či železničářům. Když nebylo na útratu, poslali naši aspoň vstupné.

Jednou v sobotním podvečeru seděli naši rodičové u stolu a počítali, jak daleko je ještě do výplaty. Nebylo to slavné, ale na ples že půjdou. V tom přišel Šána Kochův a:“Stréčku, naši vás nechávají prosit, esi byste jim nepučili pět kaček. Oni chcó jít na ples a véplatu mají tatínek až v pondělí“. A naši? Půjčili Kochovým pětikačku a sami zůstali doma.

Někdy o půlnoční plesové přestávce uměli s někým od stolu přijít k nám domů na gábl. Vytáhli šrůtku uzeneho, štryclu chleba a hostili se. My děti jsme dělaly jako že spíme, ale poslouchali jsme všelijaké jejich pivní dvojsmyslné šprochy a nasávali vůni uzeneho. Šrůtka padla, oni se nabaštili a odešli zase na bál. My jsme pak několik svátečních neděl pojídali knedle se zelím, uzene pošlo hned.

Sokolské plesy se vyznačovaly nádhernou výzdobou. Někdy byl ples maškarní a říkalo se jim merendy. Jako dorostenci jsme na ples ještě nesměli (dorostenky ano), ale mohli jsme pomáhat při přípravách. Drhli jsme parkety, razítkovali vstupenky a bločky do tomboly, pomáhali jsme s výzdobou, nebo nás poslali s oběžníkem. Tehdy bylo zvykem, že se „nosilo do bufetu“. Sokolské ženy se předháněly, která víc a lepší, i sokolská drobotina z toho měla užitek.

Každý ples měl jiný ráz – Za měsíční noci, Z pohádky do pohádky, Na pasece, Rozkvetlá zahrada, Na pláních severu atd. Výzdobu organizoval většinou učitel Karel Sekený, s ním někdy Vlasta Kružiková. Sekený všechno doma namaloval a s naší pomocí v sále instaloval. Ještě při odchodu z domova jsem našel jednoho z malovaných trpaslíků a mám jej – šedesátiletého stařečka – dodnes. Po plese v neděli odpoledne měly sokolské děti nadílku. Sestry navařily kotel čaje, rozdaly sokolíkům balíčky s cukrovím, které na plese nestačili likvidovat, oříšky, jabky a svatojánským chlebem a jinými dobrotami. Pili jsme čaj, vychloubali se svými hrnečky, veselili a zpívali sokolské a národní písničky. Byli jsme na výsost spokojeni my i naši velitelé ve cvičení a sokolští funkcionáři, a naše písničky jako: Již vzhůru pestrý sokole..., Šestého července na strahovských hradbách., Měla jsem milého sokolíka., Andulko Šafářová, či dokonce Sokoli jsou chlapíci... zněly sálem až do večera. Ze stěn se na nás dívala Sněhurka s trpaslíky, dravci džunglí, Eskymáci severu a barevné rybky z korálového moře a všechno, co v sále zbylo po té slavné sokolské merendě. Tak se na dědině dělala politika. A nám dětem bylo srdečně jedno, že to byla politika národních socialistů.

Kromě plesů pořádávali železničáři u Fialů všelijaké společenské besídky, dnes bychom řekli kulturní večery nebo agitaci. Byly to jednoduché veselé scénky a výstupy a s písničkami, na nichž účinkovali sami členové organizace . tehdy tomu všemu šéfoval nějaký Vyhnálek, výpravčí ČSD. Náš tatínek tam nikdy nechyběl a měl výsadní právo na všelijaké ty drobné sprostární a přihroublé povídání. Pamatuju, jak v jedné scéně vyprávěl o tom, jak se poprvé zamiloval: „ Já jsem páni, tak zblbl, já jsem byl takovej vůl, že jsem se otočil za každou fůrou se senem“. Nebo zpíval kuplet: „ A už ho vezou po známý cestě, kudy chodíval v poblitý vestě – to se to flámuje po celou noc, a ráno s vopící dřeme se moc, moc, moc. Na hrob mu dejte dvě flašky piva a místo faráře ať Munda zpívá (místo Munda užil někdy tvrdšího konkrétnějšího výrazu a myslel při tom na Máňu Žilovu).

Některá písnička byla výjimečně i slušná a poučná: „U nás krade každěj mezulán, až už je to žebrák nebo pán, ještě že to pánbu dobře udělal, že zlodějům ku kradení jen dvě ruce dal...“

Na jedné besídce účinkovala taky naše Joža. S Albínou Vybíralovou zpívaly dvojhlasně tehdy populární písničku Josefa Stelibského „Podej štěstí ruku než jako ptáček někam se za obláček ztratí...“. Já jsem je doprovázel na housle, ale jen při zkouškách. Na vystoupení jim hrál Kupský, můj hudební učitel.

Všichni v sále se bavili a říkali naší mamince, která se naopak styděla a krčila na židli: „Teti, ten váš, ten to pane umí, s tím je dycky sranda, vete?“ A maminka na to: „Dyt' je to staré žochla“.

Ještě se pár řádky vrátím k Vánocům.

Na Štěpána jsme chodili na koledu. Maminka nám svázala šátek do uzle, tam se toho vešlo. Když byl příhodný a štědrý rok, museli jsme zajít i dvakrát domů a šátku ulehčit.

V ulici jsme to vzali šmahem dům od domu, v dědině jsme šli ke známým, ke kmotříčkům a tam, kde hodně dávali. V krámu Cyrila Trojana, který později zkrachoval, jsme si mohli vybrat čokoládové figurky ze stromečku. Oni se počítali mezi bohaté, měli stromek až ke stropu a nás měli rádi. Vždyť u nich tatínek i maminka zamlada – to ještě byli sedláci a měli statek u Floriánku naproti tetičky Komendové – sloužili.

Koledy jsme volili jak kde. Někde se to odbylo skromným: „Koleda, koleda Štěpáne, co to neseš ve džbáně..., nebo Svatý Štěpán koledoval, byl od Židů kamenován, v oudolí, v oudolí pod Jeruzalémem..“, tu nás naučil strýček Vybíral. S písničkou „Koleda, koleda dědku, vem na bábu štětku, podrbe jí záda, ona bude ráda...“ nás někde vyhodili a nedali ani pětáček.

Naopak – pěknou koledu, kterou zpívala sestřička Josefka (za malička se jí Joža neříkalo),si všude rádi poslechli. Tu ale zpívala jen u Zouharů, Trojanů, na Lapačově u Rorerů a v dědině u bohatých a štědrých:

„Já su panna maličká, nesu vám novinku,
co se stalo v Betlémě nyní v tuto chvílku.
Stal se div veliký, že Panna Marie
krásné pacholátko na svět porodila.

Osli na ně dýchají, na dudy mu hrají,
Honzíček to uslyšel, dal se do cupání.
Já jsem stála po straně, jen jsem se koukala,
Honzíček mne popadl – šup se mnou do kola.
A tak se mnou zatočil co mohl nejvíce,
a já jsem si roztrhla oba dva střevíce.
Panímámo zlatičká, poníženě prosím,
darujte mi koledu, neb já domů nesmím.
Tatíček by broukal, že střevíce nemám,
a já domů nepůjdu, až si jiné sjednám.

Po Třech králich, kteří se u nás neslavili, skončily vánoční svátky a radovánky, ale život na vsi neutichal. Po Novém roce, mnohdy až do jara, se drávalo peří. I to stojí za zmínku.

Sousedky z ulice přišly hned zvečera, na stůl pod veliký hrnec se z cíchy vysypalo husí peří –

kačeny tenkrát chovali jen málokde. Dralo se, vyprávělo a zpívalo. My mladí jsme drali taky, ale vybírali jsme si jen velké peří, prachové jsme nechali babkám. Z našich tintěrek dělával tatínek peroutky na maštění placek a vdolků. Tetky vyprávěly, co která znala a zažila. „Malá“ tetička, co bydlela u Rorerů (já to píšu takto, ale říkalo se jim Rórovi), nebo tetička Toncrová, které jediné měly doma rádio Telefunken, měly zprávy a novinky z první ruky. Právě tenkrát přinášely noviny a rádio senzační povídání o „róbčících“ – banditech Leciánovi a Babinském. Ten první řádil na Moravě na Olomoucku, zastřelil pár četníků, sám ale byl rovněž při zatýkání zabitý. O něm se tehdy zpívalo: „Když jsem šel jednou zrána, potkal jsem Leciána. Já mu řek dobytku, on vytáh bambitku, střelil mne do prdele, já vejskal jak to tele...“.

Babinský byl ještě horší a měl svůj rajon v Čechách. Polapili ho někde u Čáslavi a za ukrutnosti, které spáchal zejména na mladých dívkách, ho oběsili. Vznikla z toho legenda a písnička „Vězení, ó vězení, jak sou ty železa studený...“. Babinský čekal na popravu, večer před ní za ním přišla jeho milá. Strážný na něho volal: „Dou Babinskej nahoru, maj tam ňákou návštěvu“. On ale své milé ze šatlavy vzkázal: „Já sem ten roubíř Babinský, nejsem hoden dítky panenský. Nemiluj mne a jdi domů, já mám zejtra ráno popravu...“. Milá jak to slyšela, sekla sebou na zem a už nevstala.

Rozšafná a výřečná tetička Adela Faronová vyprávěla zase o tom, jak kdesi v lese u Polné byla nalezena mrtvola dívky, z jejíž vraždy byl obviněn nějaký žid Hilsner, který v ten čas chodil po okolních vsích a vykupoval hadry a peří. Z obvinění se nevymotal, byl oběšen za účasti dědinských diváků, ale už za rok se došlo na to, že nevinně. I na ten domělý mord se tehdy na jarmarcích zpívala balada: „Co jsi dělal ty Hilsnere v tom lesíku v Březině? Můžeš pívat ouvej, čeká tě provaz novej“. Nebo: „Nekupujte od židů cukr, kafe, šmolku, poněvadž nám zabili v Polné mladou holku. Nekupujte od nich šafrán, tabák, kořalu, neb oni nám zmordovali tu Anežku Hrůzovu“.

Písniček se při draní vysídalo nepočítaných. Žel, byly to vesměs písničky smutné, plné stesku, přesně takové, jaký byl tehdy život. Všechny tetky se vystřídaly. Sousedka Hochmanová zpívala falešně, ale zato jednu z nejdojemnějších: „Malý hošík černovlasý své matičce žaloval, že když si na návsi hráli, každý ho odstrkoval“ – protože prý nemá tatínka. Maminka mu smutně odpověděla: „Otec tvůj je na nebesích, tam je taky otec náš, sepi své ručičky malé, pomodli se očenáš“.

Tetičky Pucová, Křivánková a Pávová zpívaly jinou, taky smutnou: „Proč to jezero tak smutně hučí, kolem něho táhne silnice, po ní kráčí mladík zamyšlený, jest mu asi bolno u srdce. Pojednou tu on zůstane státi, tužku papír z kapsy vyndává, nato počne rychlým písmem psáti: to musí dostat milenka má...“. Vyčetl jí, že zahořela láskou ke kamarádovi a skočil do jezera, jehož „vlnky zašuměly písni truchlivou“.

Na Lapačově žily tři kasty rodin. Na nejvyšším společenském stupínku byly paní Vacková, Muricová, Svobodová. O něco níž byly panímámy Venyšová, Rorerová a Krutinová. Dole u zemi byly ty nejprostší – tetičky – to byly všechny ostatní.

Vyjímečně – jen aby mamince draní oplatila, uměla k nám přijít paní Svobodová. Svobodovi měli Vilíka, Ernu a Rudyka, který se pro nešťastnou chlapeckou lásku zastřelil. Pan Svoboda byl mašinfíra na lokálce do Pohořelic.

Paní Svobodá byla nad jiné tetky v ulici vždy trochu nadřazená. Při draní písničky nezpívala, ale uměla řadu básniček, které někdy dala k lepšímu. Některé z nich jsem si připomněl, když jsme se je učili ve škole.

Když paní Svobodová recitovala o nemocném dět'átku, bývalo v kuchyni jak v kostele. V kamnech praskalo dříví z otýpek, v rukou draček šustilo peří, babky ani my děti jsme snad ani nedýchaly.

Matka zdřímla na úsvitě.

Dítka vyjeveně hledí – v nožičkách jí Smrtka sedí.

Malá Smrtka, sama dítě, na hlavičce věnec bílý,

ve košilce drobné tílko, v ručkách drží hravé síť

jako v honbě za motýly.

A ty ruce jako hůlky, žluté jako z vosku čílko,

místo oček modré důlky.

„Pojď děťátko, pojď holátko, na chvíličku jen, nakrátko!
Zahrajem si na Hélice andělíčkův při muzice,
co dvě bílé holubice.“

„Matička mně nedovolí a mne tělíčko tak bolí!“

„Pojď děťátko, holoubátko!

Přišla jsem ti ku pomoci, nemoc nemá více moci.

Venku ve andělkův kůru poletíš až k nebi vzhůru.“

„Matička mně jít nedá – myslím, že už hlavu zvedá.“

„Pojď děťátko, holoubátko! Posílá mne Jezulátko,
posílá královna nebe, abych přivedla jim tebe,
posílá mne ta tvá svatá: Ať už jde má dcerka zlatá!“

„Pojďme tedy – ale zticha, ať se matička nevzbudí!

Něco těžkého jí trudí, i když dřímá, těžce vzdychá,
když mne vidí, ihned pláče.“

Tetička Vybíralová zpěvu moc nedala, byla trochu postizená, zato ale uměla baladu, kterou neznala žádná jiná: „V překrásný večer tichý, májový, vyšla si děva v háj zelený, a jak tak chodí celá zadumaná, přišla cigánka, v plachtu oděná. Cigánko černá, ty hádat umíš, co lesy šumí, ty jim rozumíš, hádej cigánko, hádej mi z ruky, a já ti složím srdečné díky...“.

Písničku „Osiřelo dítě“ zpívaly všechny dračky sborem, jen tetka Hanesova, ona byla pobožná, potají plakala. Při závěrečné sloce: „Ach, táto tatíčku, chystejte rakvičku. Má dušička bohu, mé tělo do hrobu. Do hrobu k mé matce, ať jí zaplesá její dobré srdce. – Jeden den stonalo, druhý den skonalo, třetí pohřeb mělo...“ jí slzy z očí tekly proudem. Písnička jí něco připomínala, ale nikomu si ani slovem neposteskla.

Naše maminka zpívala vždycky poslední, ale pěkně. Písničky „Šlo děvčátko k zpovídání, mělo pěkné šněrování, a pan páter se jí ptal, kdo tě holka šněroval...“ a „Třikrát jsem tatíčka prosil, klobouček na stranu nosil, aby mně odpustil, čeho jsem se včera večer dopustil...“ pocházely z jejích rodných Unkovic, třetí měla původ až v daleké Rusi. Byla to balada o bohatýru Iljovi Muromcovi: „Já smuten v boj jsem nikdy nespěchal, však zato dnes jsem doma sestru zanechal, tak mladičká je, ó, jaký trud a žel jsem při loučení z jejích očích zrel...“. Další slova i melodii si maminka vzala sebou do hrobu, škoda.

Na nás děti bylo těch dojmů trochu moc. Byly jsme ze všeho smutné, vystrašené, všude jsme viděly toho sirotečka, cigánku v plachtě oděnou, Smrtku a raubíře Babinského, jaký tedy div, že jsme se bály vyjít na dvůr se vyčurat.

Když se všechno peří dodralo, byl fédrhón – dodraná. To se každá hospodyňka nechala vidět, i kdyby druhý den na chleba nebylo. Podával se čaj s rumem, byla stopečka nebo dvě kontušovky, někde svařené jabkové víno. K tomu bábovka, koblihy, někdy boží milosti. Bylo-li po zabíjačce, přišel na stůl plátek laloku nebo talířek škvarků. Tetky jedly, pily, povídaly a zpívaly. Teď už žádné balady a nerváky, ale písničky pěkně veselé a všelijak lechtivé. Fédrhonu se zúčastnil i tatínek a některý chlap z ulice, to pak bylo tuplem veselo. V tom nejlepším nás ale maminka hnala do seknice „na hnízdo“ spát, ale ani tam nám nic neušlo, zejména ne ty dvojsmyslné písničkové taje. Spát nám nedala třeba písnička „Za tou naší garáží Anča na mne doráží, má takové divné chutě, že mě to až zaráží...“ – proč z toho dělají takový problém, když garáž ve Vranovicích má jen pan rada Dufek? Nebo „Pepičku začni, mé srdce lační, mé tělo touží s tebou si hrát... ta chvílka už je tu, Pepičku zavři okno, stáhnu roletu...“ – co je to za blbost hrát si potmě a v létě zavírat okno?

Drat peří k nám chodívala i tetička Pešinová, taková zobečka, a její dcera Andula, stejně stará jako naše Máňa nebo Fanda, věčně rozesmátá a veselá. Pešinovi bydleli v takové chaloupce vzadu ve dvoře u Rorerů. Andulu si tatínek obzvlášť rád dobíral. Podával jí třeba hrnek čaje: „Anča, pi čaj!“ a Andula se zubila na celé kolo.

Po večeři tetky hospodyně svorně poděkovaly: „Zaplat' vám to pánbů, teti, bylo to dobrý...“ a

rozešly se do svých domovů. Příští večer už ale zase seděly všechny pohromadě u některé z nich, draly, povídaly, zpívaly – a ani nepozorovaly, že čas letí.

Přešel leden a únor, zimy ubývalo, tepla přibývalo, hlásilo se jaro.

Na silnicích se leskly kaluže rozbředlého sněhu, přes den kapalo ze střech – tálo. Havrani, kteří každé ráno přilétali od Židlochovic, kde nocovali na topolech na březích Svratky, se houfovali před odletem do svých severských sídlišť, na tajícím sněhu v polích se honili ramlíci, na střešní za naší zahrádkou vyzpěvoval kos.

Na lískách a vrbách vyrašily první jehnědy a kočičky, zpod sněhu v lese vykukovaly sněženky a bledule, na březích potoků se objevily žluté květy podbělu.

Skončil čas plesů a bálů, železničáři po ostatkové muzice v hostinci u Fialů pochovali basu, utichly veselé zpěvy a reje medvědů a maškarádů.

V kostele zahalili oltář fialovým závěsem na znamení pokání, farář Pěňčík udílel svatoblažejské požehnání proti bolení v krku, veselé a radostné vánoční písně a koledy vystřídala tklivá a pokorná: „Již jsem dost pracoval člověče pro tebe, třicet tři léta jsem volal tě do nebe...“, nastala doba půstu a pokory.

Hospodáři rubali v lese pařezy, vysekávali roští a osekávali vrby podél potoka. Brousili obušky a sekerky, chystali povřísla na vázání otýpek: po celý rok bude zase čím zatápět.

Ženy přebíraly ve sklepích naklíčené sadbové brambory, barvou značkovaly husy a vyháněly je do houfů na pastvisku.

I naše dračky už byly myšlenkami daleko vpředu. Přemýšlely co a jak, aby na jaře a pak po celý rok bylo doma všechno jak má být. A tak, když dodraly poslední hrst peří a uklidily ze stolu, daly si s Bohem a rozešly se s přáním, aby se za rok zase všechny ve zdraví sešly a pověděly si, co jim ten rok přinesl. Aby si radost i stesk zase vyzpívaly v písních a baladách, na které v tom žňovém a podzimním čase nebyl čas.

Končí zima, skončilo draní, skončily písně, u konce je i naše vzpomínání. Ale život jde dál.

Jaký byl ten náš – víme, co a jak bude dál – kdoví. Často jsme sami na sobě poznali, že život nejsou jen dny pěkné pohody, ale že přicházejí i chvíle, které zkalí rodinné štěstí, přinesou zármutek. Žel – že těch smutných bývá v životě mnohdy víc než těch, které potěší. Ale takový už je život, tak jej musíme brát, proti tomu není odvolání.

Přeji vám všem i sobě, abychom čas, který nám ještě zbývá, prožili ve zdraví a spokojenosti.

Přeji všem všechno dobré a ještě lepší.

Josef Pavlů

Přílohy

Vranovický zpravodaj 2010

Vranovice v tisku

